

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

GEMİ İNŞAATI VE GEMİ MAKİNELERİ MÜHENDİSLİĞİ ANABİLİM DALI

**SAMSUN LİMANINDAKİ GEMİ TRAFİĞİ KAYNAKLI EGZOZ
EMİSYONLARININ ENVANTERİNİN ÇIKARILMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gemi İnşaatı Mühendisi Fatih ALVER

**EKİM 2017
TRABZON**

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

GEMİ İNŞAATI VE GEMİ MAKİNELERİ MÜHENDİSLİĞİ ANABİLİM DALI

**SAMSUN LİMANINDAKİ GEMİ TRAFİĞİ KAYNAKLI EGZOZ EMİSYONLARININ
ENVANTERİNİN ÇIKARILMASI**

Fatih ALVER

Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünde
"YÜKSEK LİSANS (GEMİ İNŞAATI VE GEMİ MAKİNELERİ MÜHENDİSLİĞİ)"
Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 19 / 09 / 2017

Tezin Savunma Tarihi : 20 / 10 / 2017

Tez Danışmanı : Yrd.Doç.Dr. Betül AYHAN SARAÇ

Trabzon 2017

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**GEMİ İNŞAATI VE GEMİ MAKİNELERİ MÜHENDİSLİĞİ ANABİLİM DALI ,
Fatih ALVER Tarafından Hazırlanan**

**SAMSUN LİMANINDAKİ GEMİ TRAFİĞİ KAYNAKLI EGZOZ EMİSYONLARININ
ENVANTERİNİN ÇIKARILMASI**

başlıklı bu çalışma, Enstitü Yönetim Kurulunun 26 / 09 / 2017 gün ve 1720 sayılı
kararıyla oluşturulan jüri tarafından yapılan sınavda
YÜKSEK LİSANS TEZİ
olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Başkan : Doç.Dr. Burcu ONAT

Üye : Yrd.Doç.Dr. Betül AYHAN SARAC

Üye : Yrd.Doç.Dr. İsmail ALTIN

Prof. Dr. Sadettin KORKMAZ

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Bu çalışma, Samsun Limanı'na 2010-2015 yılları boyunca gelen gemilerin oluşturduğu emisyonların miktarını hesaplamak ve Samsun iline etkilerini incelemek için yapılmıştır. Elde edilen gemi emisyon değerleri sonucunda, Samsun ve çevresi için önemli bir hava kirletici kaynağı olduğu sonucuna varılmıştır.

Tez çalışmalarım sırasında desteğini esirgemeyen, bilgi ve deneyimi ile çalışmamı yönlendiren ve sonuca ulaşmasını sağlayan değerli danışman Hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Betül AYHAN SARAÇ'a ve Doç. Dr. Ülkü ALVER ŞAHİN'e çok teşekkür ederim.

Tez süresince bu çalışmaya sağladıkları maddi ve manevi katkılardan dolayı Samsun Liman Başkanlığı'na ve çalışmanın tamamlanmasında bilgi ve desteklerini hiçbir zaman eksik etmeyen Ünye Limanı Denizcilik Uzman Yardımcısı Sayın Okay Ferhat UÇAR'a ve Fatsa Limanı GSK uzmanı Sayın Harun KINALI'ya teşekkür ederim.

Huzurlu bir çalışma ortamı sağlayan ve manevi destek veren Eşim Duygu ODABAŞ ALVER'e ve eğitim hayatım boyunca desteklerini esirgemeyen sevgili Annem ve Babama sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Fatih ALVER

Trabzon 2017

TEZ ETİK BEYANNAMESİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Samsun Limanındaki Gemilerin Emisyon Envanterinin 2010-2015 Yılları İçin Çıkarılması Ve İstatistiksel Karşılaştırılması” başlıklı bu çalışmayı baştan sona kadar danışmanım Yrd. Doç. Dr. Betül AYHAN SARAÇ sorumluluğunda tamamladığımı, verileri/örnekleri kendim topladığımı, deneyleri/analizleri ilgili laboratuvarlarda yaptığımı/yaptırdığımı, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallara uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim. 20/10/2017

Fatih ALVER

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖNSÖZ.....	III
TEZ ETİK BEYANNAMESİ.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	III
ÖZET.....	VI
SUMMARY	VII
ŞEKİLLER DİZİNİ	VIII
1. GENEL BİLGİLER.....	1
1.1. Giriş.....	1
1.2. Hava Kirliliği ve Kirletici Maddeler	3
1.2.1. Kirletici Maddeler	4
1.2.2. Hava Kirliliğinin İnsan Sağlığı ve Çevre Üzerindeki Etkileri.....	8
1.3. Dünyada ve Türkiye’de Denizyolu Taşımacılığı.....	11
1.4. Gemilerden Yayılan Egzoz Emisyonları	16
1.4.1. Gemi Kaynaklı Egzoz Emisyon Çeşitleri.....	17
1.4.1.1. Azot Oksit Emisyonu	17
1.4.1.2. Kükürt Oksit Emisyonu	18
1.4.1.3. Karbon Dioksit Emisyonu	19
1.4.1.4. Karbon Monoksit Emisyonu.....	20
1.4.1.5. Hidrokarbon Emisyonu	20
1.4.1.6. Partikül Madde Emisyonu	20
1.4.2. Gemi Egzoz Emisyonlarının İnsan Sağlığı ve İklim Üzerindeki Etkileri	21
1.4.2.1. Gemi Egzoz Emisyonlarının İnsan Sağlığı Üzerindeki Etkileri.....	21
1.4.2.2. Gemi Egzoz Emisyonlarının İklim Üzerindeki Etkileri	23
1.5. Gemilerde Egzoz Emisyonu Oluşturan Makinelerinin Genel Özellikleri	23

1.6.	Gemilerde Kullanılan Yakıtlar	24
1.7.	Gemi Kaynaklı Egzoz Emisyonları Hakkındaki Yasal Düzenlemeler	25
1.7.1.	IMO Tarafından Yapılan Uluslararası Düzenlemeler	25
1.7.1.1.	MARPOL Ek VI Düzenleme 12 - Ozon Tabakasını İnceltici Maddeler.....	27
1.7.1.2.	MARPOL Ek VI Düzenleme 13 – Azot Oksitler	27
1.7.1.3.	MARPOL Ek VI Düzenleme 14 – Kükürt Oksitler	29
1.7.1.4.	MARPOL Ek VI Düzenleme 15 – Uçucu Organik Bileşikler.....	30
1.7.1.5.	MARPOL Ek VI İlave 3-Emisyon Kontrol Alanları.....	30
1.7.1.6.	IMO-Sera Gazları ile İlgili Çalışmalar	31
1.7.1.7.	Türkiye'de Gemi Emisyonları ile İlgili Düzenlemeler	32
1.7.1.8.	ECA Dışında Kalan Alanlar İçin Uygulanan Bölgesel Kurallar	33
1.8.	Samsun İli ve Samsun'da Bulunan Liman İşletmeleri Hakkında Teknik Bilgiler	34
1.8.1.	Samsun İli Teknik Bilgiler	34
1.8.2.	Samsun'da Bulunan Limanlar	36
1.8.2.1.	Samsunport	37
1.8.2.2.	Toros Samsun Limanı.....	39
1.8.2.3.	Yeşilyurt Limanı.....	40
1.8.3.	Samsun Limanlarına Ait İstatiksel Veriler	41
1.9.	Literatür Çalışması	42
1.10.	Tez Çalışmasının Amacı ve Kapsamı.....	50
2.	YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	52
2.1.	Yöntem	52
2.2.	Çalışma Bölgesi.....	53
2.3.	Egzoz Emisyonu Envanterinin Çıkarılması.....	55
2.3.1.	Seyirde Oluşan Egzoz Emisyonlarının Hesaplanması.....	56
2.3.2.	Manevrada Oluşan Egzoz Emisyonlarının Hesaplanması.....	58

2.3.3.	Limanda Oluşan Egzoz Emisyonlarının Hesaplanması	59
2.4.	Egzoz Emisyonu Envanter Hesabında Kullanılan Gemi Aktivite Verileri	60
2.5.	Samsun Limanına Gelen Gemilerin Makine Özellikleri	61
2.6.	Kullanılan Yakıtların Özellikleri	62
2.7.	Gemi Ortalama Seyir Hızı	62
2.8.	Yük Faktörleri	63
3.	BULGULAR VE TARTIŞMA.....	64
4.	SONUÇLAR.....	83
5.	ÖNERİLER	86
6.	KAYNAKLAR.....	88
7.	EKLER	95
	ÖZGEÇMİŞ	

Yüksek Lisans Tezi

ÖZET

SAMSUN LİMANINDAKİ GEMİ TRAFİĞİ KAYNAKLI EGZOZ EMİSYONLARININ
ENVANTERİNİN ÇIKARILMASI

Fatih ALVER

Karadeniz Teknik Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü

Gemi İnşaatı ve Gemi Makineleri Mühendisliği Anabilim Dalı

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Betül AYHAN SARAÇ

2017, 94 Sayfa, 19 Ek Sayfa

Dünyada; karalarda oluşan hava kirliliği alınan önlemlerle azaltılırken gemilerden kaynaklı hava kirliliğinin önemsenmemesi ve gerekli önlemlerin alınmamasından dolayı, denizlerde oluşan hava kirliliği artmıştır. Gemi kaynaklı egzoz emisyonların çoğu denizlerde oluşmakla birlikte, etki alanı fazla olup denizlerden hava hareketleri ile kıtalardan kıtalara kadar yayılım gerçekleştirir.

Bu çalışmada Karadeniz Bölgesi'nin en büyük limanı olan Samsun Limanında, 2010-2015 yılları arasında yıllık gemi kaynaklı egzoz emisyonlarının envanteri çıkarılmış, yıllar içindeki değişimi incelenmiş ve diğer limanlar ile kıyaslanmıştır. Gemi aktivitesi bazlı yöntem olan aşağıdan yukarıya metodu Samsun limanına gelen gemiler için uygulanmıştır. Aşağıdan yukarıya metodu ile gemi egzoz gazı kirleticilerinin (NO_x, SO₂, CO₂, HC ve PM) seyirde, manevrada ve rıhtımdaki miktarları 2010 yılından başlayarak 2015 yılı sonuna kadar 6 yıllık egzoz emisyon envanteri çıkarılmıştır.

Yıllar arasında ekonomik göstergelere ve liman işletmesindeki teknik detaylara bağlı olarak farklılıklar olmakla birlikte genel olarak yıllık toplam emisyonlar PM için 38 ton ile 72 ton, SO₂ için 349 ton ile 649 ton, NO_x için 421 ton ile 825 ton, HC için 20 ton ile 36 ton ve CO₂ için 20.202 ton ile 38.335 ton arasında hesaplanmıştır. Bu değerler dünyanın en işlek limanlarından olan Shanghai, Kaliforniya ve Busan limanları hesaplanan değerlerden düşükken, benzer limanlarla kıyaslandığında NO_x emisyonu için Aberdeen limanından yüksek, Copenhagen Limanı ile benzerlik göstermekte ancak Piraeus limanlarından düşük olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Emisyon envanteri, gemi egzoz emisyonu, hava kirliliği, gemi aktivitesi, Samsun Limanı

Master Thesis

SUMMARY

TAKING THE INVENTORY OF EXHAUST EMISSIONS RESULTING FROM THE SHIP
TRAFFIC AT THE PORT OF SAMSUN

Fatih ALVER

Karadeniz Technical University
The Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Naval Architecture and Marine Engineering
Supervisor: Assist. Prof. Dr. Betül AYHAN SARAÇ
2017, 94 Pages, 19 Pages Appendix

While the air pollution on land has been globally reduced with the measures taken, the air pollution caused by the vessels have elevated because it has been neglected and the necessary precautions have not been taken. Ship emissions mostly occur at sea, however, they have a large area of impact and can travel from one continent to another through movements of air.

In this study, an inventory of annual ship based emissions in the port of Samsun- the largest in the Black sea Region- from 2010 to 2015 was collected, its changes within years were analyzed and compared with those of other ports. Bottom-up method which is based on ship activity was applied to the vessels coming to the port of Samsun. With the bottom-up method, a 6 year inventory of ship emission pollutants (NO_x , SO_2 , CO_2 , HC and PM) from 2010 to 2015 was formed. The main engine power, generator power and durations of stays at the port are real values belonging to the vessels that have come to port of Samsun.

While there are variations in the annual total emissions due to the economic parameters and technical details in the port administration, the average emissions were calculated as between 38 and 72 tons for PM_{10} , 349 and 649 tons for SO_2 , 421 and 825 tons for NO_x , 20 and 36 tons for HC and 20.202 and 38.335 tons for CO_2 . These values are smaller than those of some of the busiest ports in the world- Shanghai, California and Busan-, on the other hand NO_x emission is higher than the port of Aberdeen, similar to the port of Copenhagen, yet lower than the port of Piraeus which are all similar ports.

Key Words: Emission inventory, ship exhaust emissions, Air pollution, ship activity, Samsun Port.

ŞEKİLLER DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Şekil 1. Dünya genelinde tüm ülkelerin dış ortam hava kirliliği kaynaklı ölüm sayıları ...	9
Şekil 2. Düşük devirli bir dizel makinenin tipik emisyon değerleri	17
Şekil 3. Azot oksit emisyon sınırları	28
Şekil 4. Kükürt oksit emisyon sınırları	29
Şekil 5. ECA bölgeleri dünya haritası	31
Şekil 6. Samsun ilinin Türkiye'deki konumu	35
Şekil 7. Samsun limanlarının yük dağılımı	36
Şekil 8. Samsunport liman resimleri	38
Şekil 9. Toros Samsun liman resimleri	40
Şekil 10. Yeşilyurt liman resimleri	41
Şekil 11. Samsun limanları genel görüntüsü ve egzoz emisyonu inceleme alanı	54
Şekil 12. 2010-2015 yılları arası NO _x emisyonlarının değişimi	71
Şekil 13. 2010-2015 yılları arası SO ₂ emisyonlarının değişimi	72
Şekil 14. 2010-2015 yılları arası CO ₂ emisyonlarının değişimi	72
Şekil 15. 2010-2015 yılları arası HC emisyonlarının değişimi	72
Şekil 16. 2010-2015 yılları arası PM emisyonlarının değişimi	73
Şekil 17. Samsun Limanına gelen gemi sayıları	74
Şekil 18. Samsun Limanına gelen gemilerin GRT değerleri	74
Şekil 19. 2010 yılı ana makine ve jeneratör egzoz emisyonları	76
Şekil 20. 2011 yılı ana makine ve jeneratör egzoz emisyonları	76
Şekil 21. 2012 yılı ana makine ve jeneratör egzoz emisyonları	76
Şekil 22. 2013 yılı ana makine ve jeneratör egzoz emisyonları	77
Şekil 23. 2014 yılı ana makine ve jeneratör egzoz emisyonları	77
Şekil 24. 2015 yılı ana makine ve jeneratör egzoz emisyonları	77
Şekil 25. 2015 yılı ana makine ve jeneratör NO _x emisyonu	78
Şekil 26. 2015 yılı ana makine ve jeneratör SO ₂ emisyonu	78
Şekil 27. 2015 yılı ana makine ve jeneratör CO ₂ emisyonu	79
Şekil 28. 2015 yılı ana makine ve jeneratör HC emisyonu	79
Şekil 29. 2015 yılı ana makine ve jeneratör PM emisyonu	80

TABLULAR DİZİNİ

Sayfa No

Tablo 1. Atmosferin doğal bileşimi.....	3
Tablo 2. Hava kirliliğine neden olan kirleticiler.....	5
Tablo 3. 2011-2016 Yılları arası dünya gemi filosu rakamları.	12
Tablo 4. Dünya deniz ticaret filosu.	13
Tablo 5. Türkiye deniz ticaret filosu gemi cinslerinin yıllık gelişimi.	15
Tablo 6. Değişik hava yakıt oranlarındaki egzoz emisyonları.	18
Tablo 7. Gemilerde kullanılan yakıtlardaki kükürt oranları.	19
Tablo 8. Gemilerde kullanılan yakıtların özellikleri	25
Tablo 9. NO _x sınırları	28
Tablo 10. Deniz tipi yakıtların kükürt içeriği AB sınırları	33
Tablo 11. Deniz tipi yakıtların kükürt içeriği CARB sınırları.....	34
Tablo 12. Samsunport limanı'na ait teknik bilgiler.....	38
Tablo 13. Toros Samsun limanı kapasite bilgileri.....	39
Tablo 14. Yeşilyurt limanı teknik bilgiler.	40
Tablo 15. Samsun limanlarına 2010-2015 yılları arası uğrayan gemi istatistikleri.....	41
Tablo 16. 2010-2015 Yılları Arasında Samsun Limanları'ndaki Yük Trafik (ton/yıl).....	42
Tablo 17. Küresel ölçekte yapılmış gemi egzoz emisyon çalışmaları.....	44
Tablo 18. Gemi işletme modları için Samsun kıyı bölgesi mesafeleri (km)	54
Tablo 19. Seyirde gemi tipine göre egzoz emisyon faktörleri.....	57
Tablo 20. Manevrada gemi tipine göre egzoz emisyon faktörleri.....	58
Tablo 21. Limanda gemi tipine göre egzoz emisyon faktörleri.....	60
Tablo 22. 2010-2015 yıllarına ait Samsun limanına gelen gemi aktivite verileri	61
Tablo 23. Samsun limanlarına gelen gemilerin makine özellikleri.....	62
Tablo 24. Samsun Limanına gelen gemilerin ortalama seyir hızları.....	63
Tablo 25. İşletme moduna göre ana makine ve jeneratörlere ait yük faktörleri.....	63
Tablo 26. 2010 yılı Samsun Limanı egzoz emisyon sonuçları (ty ⁻¹).....	65
Tablo 27. 2011 yılı Samsun limanı egzoz emisyon sonuçları (ty ⁻¹)	66
Tablo 28. 2012 yılı Samsun Limanı egzoz emisyon sonuçları (ty ⁻¹).....	67
Tablo 29. 2013 yılı Samsun Limanı egzoz emisyon sonuçları (ty ⁻¹).....	68
Tablo 30. 2014 yılı Samsun Limanı egzoz emisyon sonuçları (ty ⁻¹).....	69
Tablo 31. 2015 yılı Samsun Limanı egzoz emisyon sonuçları (ty ⁻¹).....	70

Tablo 32.	Samsun limanı 2015 gemi egzoz emisyon değerleri ile diğer limanlara ait gemi emisyonlarının karşılaştırılması (ty^{-1}).....	81
Tablo 33.	Samsun limanı 2015 gemi egzoz emisyon değerleri ile diğer Türk limanlarına ait gemi emisyonlarının karşılaştırılması (ty^{-1}).....	82
Ek Tablo 1.	2015 Samsun limanı gelen gemilerin teknik bilgileri-1.....	95
Ek Tablo 2.	Samsun limanı gelen gemilerin teknik bilgileri-2.....	96
Ek Tablo 3.	Samsun limanı gelen gemilerin teknik bilgileri-3.....	97
Ek Tablo 4.	Samsun limanı gelen gemilerin teknik bilgileri-4.....	98
Ek Tablo 5.	Samsun limanı gelen gemilerin teknik bilgileri-5.....	99
Ek Tablo 6.	Samsun limanı gelen gemilerin teknik bilgileri-6.....	100
Ek Tablo 7.	Samsun limanı gelen gemilerin teknik bilgileri-7.....	101
Ek Tablo 8.	Samsun limanı gelen gemilerin teknik bilgileri-8.....	102
Ek Tablo 9.	Samsun limanı gelen gemilerin teknik bilgileri-9.....	103
Ek Tablo 10.	Samsun limanı gelen gemilerin teknik bilgileri-10.....	104
Ek Tablo 11.	Samsun limanı gelen gemilerin teknik bilgileri-11.....	105
Ek Tablo 12.	Samsun limanı gelen gemilerin teknik bilgileri-12.....	106
Ek Tablo 13.	Samsun limanı gelen gemilerin teknik bilgileri-13.....	107
Ek Tablo 14.	Samsun limanı gelen gemilerin teknik bilgileri-14.....	108
Ek Tablo 15.	Samsun limanı gelen gemilerin teknik bilgileri-15.....	109
Ek Tablo 16.	Samsun limanı gelen gemilerin teknik bilgileri-16.....	110
Ek Tablo 17.	Samsun limanı gelen gemilerin teknik bilgileri-17.....	111
Ek Tablo 18.	Samsun limanı gelen gemilerin teknik bilgileri-18.....	112
Ek Tablo 19.	Samsun limanı gelen gemilerin teknik bilgileri-19.....	113

SEMBOLLER DİZİNİ

AB	: Avrupa Birliği
AE	: Yardımcı Makine
AIS	: Otomatik Tanımlama Sistemi
CARB	: Kaliforniya Hava Kaynakları Kurulu
D	: Mesafe (km)
EF	: Emisyon Faktörü
EPA	: United States Environmental Protection Agency
GHG	: Sera Gazı
GK	: General Kargo
GT	: Groston
HFO	: Heavy Fuel Oil
IMO	: International Maritime Organization
KMY	: Kimyasal Tanker
KRUVZ	: Kruvaziyer
KTNER	: Konteynır gemisi
LF	: Makine Yık Faktörü
LR	: Register of Shipping
MARPOL	: International Convention for the Prevention of Pollution from Ships
MDO	: Marine Distile Oil
ME	: Ana Makine
Mt	: Milyon ton
ng	: nanogram
ppm	: Parts per million
rpm	: Devir /dakika
SECA	: Sulphur Emission Control Area

TK	: Tanker
ty ⁻¹	: ton/ yıl
UOC	: Organik Karbon
UV	: Ultraviyole
V	: Hız (km/saat)
VOC	: Uçucu Organik Bileşikler
WHO	: Dünya Sağlık Örgütü
YG	: Yolcu gemisi
n	: nano

1.GENEL BİLGİLER

1.1.Giriş

Büyük miktarlardaki yüklerin bir seferde taşınabilmesi, taşıma maliyetinin diğer taşıma türlerine göre daha ucuz olması, çevreyi daha az kirleten ulaştırma türü olması, taşınan yük birimi başına tüketilen enerjinin diğer ulaşım türlerine göre maliyetinin en az olması gibi nedenler denizyolu taşımacılığını en çok tercih edilen taşıma türü yapmıştır. Bu durum, dünya ticaretinin %90'ının deniz yoluyla yapılmasına neden olmuştur. Deniz taşımacılığının bir limanda başlayıp diğer bir limanda sona eren bir taşımacılık sistemi olduğu göz önüne alındığında, bu sistemin bölgesel ve uluslararası ticaret aracı olarak en önemli ayağı limanlardır.

Özellikle limanlardaki bu yoğun taşımacılık trafiği ile birlikte limanın çevresinde bulunan kıyı şehirlerinin nüfus yoğunluğunda da ciddi artışlar oluşmuştur. Hızlı nüfus artışı ve liman çevresindeki sanayileşmenin gelişmesi ile birlikte bu bölgelerdeki çevre kirliliği ve etkileri önemli boyutlara ulaşabilmektedir. Özellikle hava kirliliği nedenleri arasında yer alan kara kaynaklı olarak nitelendirilen konutlar, sanayi tesisleri ve motorlu taşıtlardan salınan egzoz emisyon miktarlarının yanında gemilerden yayılan hava kirletici emisyonları limanlara yakın bölgelerde hava kirliliğinde ciddi artışlara sebep olabilmektedir.

Gemilerin en büyük hava kirletici kaynakları ise ana makineleri ve jeneratörleridir. Ana makinelerin görevi gemi pervanesine dönme hareketi vererek, geminin sevkini sağlamak olup, jeneratörlerin görevi ise geminin ihtiyacı olan elektriği üretmektir. Gemilerde bulunan bu makineler dizel motorlardan oluşmaktadır. Gemilerin ana makineleri seyir esnasında HFO (heavy fuel oil) veya MDO (marine diesel oil) kullanırlar. Jeneratörler ise seyirde, manevrada ve limanda MDO kullanırlar. Gemilerin seyirde HFO kullanmasının en önemli nedeni ise diğer yakıt türlerine göre çok düşük maliyetli olmasıdır. Ancak HFO büyük molekül yapıları olması ve fazla hidrojen karbon bağı içermesi sebebiyle yanma reaksiyonları sırasında molekül bağlarının kopması için çok miktarda oksijene ihtiyaç duyar. Bu nedenle HFO yakıtından oluşan emisyon miktarları daha temiz ve hafif bir yakıt olan MDO yakıtına göre daha fazla olmaktadır.

Gemi kaynaklı kirletici gazlar okyanus ve denizlerde rüzgârın etkisiyle kara bölgelerine ulaşarak, o bölgelerde yaşayan canlı hayatını tehdit etmektedir. Özellikle liman bölgelerinde, kanallarda ve iç sularda yaşayan insanlarda gemi egzoz emisyonlarının zararlı etkileri daha çok hissedilmektedir. Limana yakın bölgelerde insanların solunum yolu rahatsızlığı, çocukların akciğer rahatsızlığı ve prematüre bebek ölümleri gibi sağlık problemlerinin daha çok yaşandığı bilinmektedir. Bu rahatsızlıklar ile iş gücü kaybı yaşanmakta ve sonucunda ülke ekonomisine ek yük getirmektedir.

Limanalara gelen gemilerin neden olduğu hava kirletici miktarlarının hesaplanmasında gemi makinelerinin (ana makine ve jeneratör) egzozlarından salınan emisyonlar önemlidir. Literatürde gemi egzoz emisyonlarının teorik olarak hesaplandığı iki farklı tahmin yöntemi kullanılır: ‘Bottom-up’ yani tümevarım ve ‘top-down’ yani tüm dengelim yöntemleridir. Tüm dengelim yöntemine göre gemi emisyon tahminleri, yakıt satış/tüketim verilerine ve satılan tüm yakıtın belli koşullar altında tüketildiği kabulüne göre hesaplanır. Yakıt tüketim değerlerine ulaştıktan sonra ton biriminden harcanan yakıt miktarı kg cinsinden gemi kirletici emisyonları elde edilir. Tümevarım yönteminde ise gemilerin tek tek ana makine ve jeneratörden kaynaklı yakıt tüketim verileri ve her gemi için oluşan emisyon miktarları baz alınır. Tüm dengelim yöntemi bu bakımdan daha karmaşıktır ve yakıt satış verilerindeki belirsizlikler sebebi ile daha az güvenilirliğe sahiptir. Tüm dengelim yöntemi her gemi için spesifik makine emisyon modellemesi, küresel dağılım yöntemleri ve gemi operasyon bilgisine dayanarak küresel emisyon hesaplamalarında tercih edilen bir yöntemdir. Tümevarım yöntemi ise dünyayı ülkelere, gemilere ya da bölgelere ayırarak emisyon hesabı yapmaktadır. Bu nedenle tümevarım yöntemi genelde bölgesel çalışmalarda daha çok uygulanmaktadır. Ayrıca bu iki temel yaklaşımın yanı sıra, ikisinin birlikte sentezlenerek kullanıldığı iki çeşit karma yöntem de mevcuttur. Bunlardan ilki toplam emisyon hesabında tüm dengelim, coğrafi nitelemede tümevarım yöntemi, diğeri ise toplam emisyon hesabında tümevarım, coğrafi nitelemede tüm dengelim. Her iki sentez emisyon yöntemi ile tek bir emisyon kaynağı üzerinden yola çıkılarak genel bir sonuca ulaşılır ve toplam emisyon tahminleri yapılır. Bu tez çalışmasında gerek bölgesel çalışmalarda daha kesin ve güvenilir olması gerekse literatürde daha çok tercih edilmesi nedeni ile tümevarım yöntemi kullanılmıştır.

Bu tez çalışmasında Karadeniz’in en büyük limanı olan Samsun Limanının 2010-2015 yılları arası yıllık hava kirletici egzoz emisyon envanteri çıkarılmıştır. Yıllar arasında ekonomik göstergelere ve liman işletmesindeki teknik detaylara bağlı olarak farklılıklar

olmakla birlikte hesaplanan kirletici gazlar Azot oksitler (NO_x), Karbondioksit (CO_2), Kükürtdioksit (SO_2), Hidrokarbon (HC) ve Partikül madde (PM) miktarlarıdır. Hesaplama yönteminde Samsun Limanına gelen gemilerin ana makine ve jeneratör güçleri, limanda kalma süreleri için gerçek değerler kullanılarak gelen gemilerin seyirde, manevrada ve limanda yaydıkları egzoz emisyonları hesaplanmıştır. Gemi tiplerine göre emisyon dağılımı ile ana makineden ve jeneratörlerden salınan emisyon miktarları hesaplanmıştır. Bu çalışma sonucunda, Samsun Limanına gelen gemilerin önemli bir hava kirletici kaynağı olduğu ortaya konulmuş ve yapılması gerekenler tartışılmıştır.

1.2.Hava Kirliliği ve Kirletici Maddeler

Havayı kirleten birincil ve ikincil kaynaklardan yeterince uzakta yapılan incelemelere göre “temiz hava” bileşenleri kuru hava için yaklaşık olarak Tablo 1’de gösterilmiştir (Müezzinoğlu, 2009). Havadaki bu doğal bileşimin kaynağı yıllar boyunca meydana gelen biyolojik mekanizmalar, jeokimyasal süreçler ve atmosferin içerisinde oluşan çeşitli kimyasal reaksiyonlardır.

Tablo 1. Atmosferin doğal bileşimi (Müezzinoğlu, 2009).

Bileşen	Hacim (%)	Konsantrasyon (ppm)
Azot	78.09	780900
Oksijen	20.94	209400
Argon	0.93	930
Karbondioksit	0.0318	318
Neon	0.0018	18
Helyum	0.00052	5.2
Metan	0.00015	1.5
Kripton	0.0001	1
Hidrojen	0.00005	0.5
Ksenon	0.000008	0.08
Azotdioksit	0.0000001	0.001
Ozon	0.000002	0.02

Son yıllarda dünya çapında meydana gelen bir çevresel sorun olan hava kirliliğinin temel nedenleri arasında sanayi devrimiyle başlayan fosil yakıt tüketimindeki artışlar yer almaktadır. Atmosferdeki miktarları sürekli artış gösteren hava kirleticiler, dünyamızın en önemli problemi olan iklim değişikliği ve kuraklık sorununa neden olmuşlardır. Dünyanın değişik bölgeleri, kirletici kaynaklarına ve coğrafi konumlarına göre bu sorunu farklı ölçeklerde yaşamaktadırlar (Karpuzcu, 2007). Hava kirliliği, çevre kirliliği problemleri arasında ayrı bir öneme sahiptir. Bunun temel nedeni ise kaynaktan bir kez salındıktan sonra artık geri dönüşü olmaması, atmosferden temizlenmesinin mümkün olmaması ve kısa sürede geniş bölgelere nüfus ederek büyük kitleleri etkilemesidir (Borrego vd., 2002).

Hava kirletici kaynakları doğal ve antropojenik kaynaklar olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır. Bitkilerin oluşturduğu tozlar (çiçek tozu zerrelere, mantar sporları), deniz ve okyanuslarda oluşan tuz spreyleri, orman yangını sonucu oluşan dumanlar ve volkanik olaylarda ortaya çıkan ince tozlar, bakteriyel ayrışma sonucu oluşan sülfür gazı, metan, azot oksitler ve metil gazları doğal kaynaklı hava kirleticileridir. Antropojenik hava kirletici kaynakları insanların faaliyetleri sonucu oluşan kaynaklardır. Bu kaynaklar üç temel başlık altında sınıflandırılmaktadır: ısınma ihtiyacı, ulaşım ve sanayi faaliyetleri. Özellikle kış mevsimlerinde fosil yakıt (kömür, doğalgaz vb.) kullanımı ile nüfusun yoğun olduğu bölgelerde hava kirliliği artış göstermektedir. Ayrıca nüfus artışına ve gelir düzeyine paralel olarak motorlu taşıtların sayısı her geçen gün artmaktadır. Artan bu araç sayısının egzoz emisyonları ise kentlerde önemli bir çevre problemi olan hava kirliliğine neden olmaktadır. Sanayi kuruluşları ise üretim sürecinde ihtiyaç duydukları enerjiyi temin etmek için fosil yakıtlar kullanır ve buna bağlı olarak hava kirliliği meydana gelir (Şahin ve Onat, 2010).

1.2.1.Kirletici Maddeler

Kentsel alanlarda, dış ortam havasında bulunan hava kirleticileri kimyasal yapılarına göre iki temel şekilde bulunmaktadır: Gazlar ve Partikül madde. Bunun dışında hava kirleticileri kaynaklarına ve kaynaktan çıkış şekillerine göre de kategorize edilebilmektedir (Kaya ve Öztürk, 2013; Müezzinoğlu, 2009; Müezzinoğlu, 2005). Tablo 2’de hava kirleticilerinin kategorize edilme şekli tanımlanmıştır.

Tablo 2. Hava kirliliğine neden olan kirleticiler (Müezzinoğlu, 2009)

Ölçütler	Tanımlar	Kirleticiler
Kaynaktan çıkışlarına göre	Birincil Kirleticiler	Kükürtdioksit(SO ₂), Hidrojensulfür(H ₂ S), Azot Monoksit (NO), Azotdioksit (NO ₂), Karbonmonoksit (CO), Hidrojenflorür (HF), Partiküller vb.
	İkincil Kirleticiler	Kükürt trioksit (SO ₃), Sülfat ve Nitrat Aeresolleri, Aldehitler, Ketonlar, Asitler, Ozon, Peroksiasetilnitrat (PAN) vb.
Kaynaklarına göre	Doğal Kaynaklardan Oluşan	Deniz yosunlarının ortama verdiği gazlar, yanardağ ve orman yangınlarından atmosfere yayılan zararlı bileşikler, doğadaki biyolojik süreçlerde ortaya çıkan gazlar, metan, H ₂ S vb.
	Yapay Kaynaklardan Oluşan	Fosil kaynaklı yakıtların yanması ile açığa çıkan: Kükürtoksitler (SO _x), Azotoksitler (NO _x), Partikülmadde (PM), Karbonoksitler (CO _x), Kurşun (Pb), Hidrokarbonlar (HC)
Kimyasal yapılarına göre	Gazlar	İnorganik Gazlar: NO _x , CO _x , SO _x , Florür, Klorür, Amonyak vb. Organik Gazlar: Hidrokarbonlar (HC), Aldehitler, Ketonlar ve diğer organikler (Benzen, Toluen, Etilen vb)
	Partiküller	Katı partiküller (toz, duman, kül, karbon, kurşun, asbest), sıvı partiküller (sis, duman, yağ, asitler)

Atmosfere doğrudan salınan kirleticilere birincil kirleticiler denir. Bu kirleticilerin gaz halindeki yapıları (SO₂, NO_x, HC, CO, CO₂) ve katı haldeki yapıları (PM₁₀) olmak üzere genel olarak iki alt sınıfta toplanmaktadır. İkincil kirleticiler olarak bilinen diğer kirleticiler ise birincil bir kirleticinin, atmosferde bulunan su buharı veya başka bir kirletici madde ile kimyasal tepkimeye girmesi sonucu oluşur. Ozon (O₃) ve PAN (peroksi asetil nitrat) ve PBN (peroksibenzol nitrat) gibi fotokimyasal oksidantlar ikincil hava kirleticileri olarak tanımlanır.

- Partikül madde: Ortalama gaz molekül büyüklüğü olan 0,0002-0,0003 µm çaptan iri olan ve havada bir süre askıda kalabilen katı veya sıvı her türlü madde partikül sınıfına girmektedir (Müezzinoğlu, 2005). Bu tanıma göre durgun atmosferde kısa bir süre de olsa

askıda durabilecek en iri partikül madde (PM) 500 µm çapındadır. Bu asılı maddelerin çok ince olup da havada koloidal süspansiyon oluşturanlarına aerosol denir. Toplu olarak aerosol adı verilen, insanları rahatsız edebilen fakat genellikle zehirli olmayan, kurum, toz, duman ve polenlerde bu grubun içerisinde yer alır. Bazı aerosoller, daha tehlikeli maddeler olan, asbest lifleri ve arsenik içerebilmektedir. Bunlara ilave olarak, sıvı haldeki sülfürik asit, PCB (Poliklörlü bifeniller), petrol ve zirai ilaç damlacıkları da partiküller içerisinde yer alırlar (Ahrens vd., 2009). Partikül boyutu ne kadar küçük olursa, havada asılı kalma süresi de o oranda artmaktadır.

İnsan sağlığı ve çevrenin korunması için havada bulunabilecek partikül madde seviyesi farklı partikül boyutları için tanımlanmıştır. Limit değerleri tanımlanan PM parametreleri PM₁₀ (partikül boyutu 10 µm'den küçük olanların toplamı) ve PM_{2.5} (partikül boyutu 2,5 µm den küçük olanların toplamı) şeklindedir. PM₁₀ havada dakikalar ve saatler süresince kalabilmekte ve daha büyük olan boyutları nedeniyle nispeten daha kısa mesafeler boyunca taşınabilmektedir. PM_{2.5} ise havada saatler ve hatta haftalar boyunca kalabilmektedir ve daha küçük ve hafif olması nedeniyle çok uzun mesafelere seyahat edebilmektedir (URL-1, 2016).

- **Kükürtoksitler:** Havada bulunan Kükürt oksitler arasında en çok paya SO₂ sahiptir. Renksiz bir gaz olan SO₂, çoğunlukla kükürt içeren fosil yakıtların (kömür, linyit gibi) yanması sonucu ortaya çıkmaktadır. Enerji santralleri, konutlarda ısınma, dökümhaneler, petrol rafinerileri ve kağıt fabrikaları SO₂'nin temel kaynaklarıdır. Kükürt dioksit (SO₂) gazı suda çözünürlüğü yüksek olan ve havadan iki kat ağır olan bir gazdır. Kükürt dioksit havada 2 ila 4 gün arasında asılı kalabilir. Sudaki çözünürlüğü 22,971 g/100gH₂O, 0°C ve 5,881g/100gH₂O, 40°C'dir. Havada 0,3-1 ppm SO₂ ağızda karakteristik bir tat bırakırken 3 ppm'in üstünde olursa boğucu bir his oluşturmaktadır (Müezzinoğlu, 2005). Türkiye'de doğalgaza geçiş süreci sonrasında şehirlerde solunan havadaki SO₂ seviyeleri önemli oranda düşürülmüştür.

Elektrik üretiminde termik santrallerde kullanılan yakıtlar atmosfere salınan SO₂'nin en büyük kaynağıdır. Özellikle kömürü yakıt olarak kullanan termik santraller büyük miktarlarda SO₂ emisyonu salarlar. Bunun dışında ham madde işleyen ve üretim yapan endüstriler de önemli SO₂ kaynaklarıdır. Petrol rafineleri, çimento fabrikaları, metalürji endüstrisi gibi tesisler atmosfere SO₂ salımı gerçekleştirir. Kentlerdeki konut ve işyeri ısıtmasında kullanılan katı ve sıvı yakıtlar, kent atmosferindeki SO₂ kirleticisinin önemli kaynaklarıdır. SO₂ asit yağmurları diye adlandırılan çevresel bir problemin de

sorumlusudur. SO_2 atmosferdeki nemde çözünerek, güneş ışığı ve bazı kimyasalların varlığında sülfürik aside dönüşür. Böylece asit yağmurlarının oluşmasında en önemli katkıyı yapar. Asit yağmurları da başta ormanlar olmak üzere pek çok çevresel tahribata sebep olur (Öztürk, 2011).

- **Azotoksitler:** Azot oksit (NO_x) gazları, yakıtların yüksek sıcaklıkta yanması sırasında havadaki bir miktar azot gazının oksijen gazıyla reaksiyona girmesi sonucu ortaya çıkmaktadır. Azot oksitlerin (NO_x) ana kaynakları, taşıtlar, enerji santralleri ve geri dönüşüm sistemleridir. Başlıca iki azot kirleticisi olan, azotdioksit (NO_2) ve azotoksit (NO) gazları birlikte NO_x (azotoksitler) olarak adlandırılırlar (Müezzinoğlu, 2005). Kırmızımsı kahverengi renkli bir gaz olan NO_2 , azotmonoksitin (NO) atmosferde oksijen ile birleşmesi sonucu oluşmaktadır. NO_2 , insan sağlığını en çok etkileyen azotoksit türü olması nedeniyle, kentsel bölgelerdeki en önemli hava kirleticilerinden birisidir.

Azotoksit ve azotdioksit gazları, doğal olarak bakteriler tarafından üretilmektedirler. Ancak insan kaynaklı kirlilik nedeniyle şehirlerdeki azot oksit konsantrasyonları kırsal bölgelere oranla 10 ve hatta 100 kata kadar fazla olabilmektedir. Nemli havalarda azotdioksit gazı su buharı ile reaksiyona girerek aşındırıcı bir özelliğe sahip olan nitrik asidi oluşturmaktadır. Nitrik asit, asit yağmurlarına neden olan gazlardan biridir (Ahrens vd., 2009). Azotoksitler atmosferde yaklaşık olarak bir gün kaldıktan sonra nitrik asite dönüşürler ve SO_2 ile birlikte asit yağışına neden olan önemli bir kirletici türüdür (URL-3, 2014).

- **Karbonmonoksit:** Karbonmonoksit (CO) renksiz, kokusuz ve tatsız bir gaz olup karbon içeren yakıtların eksik yanması ile ortaya çıkar. Havanın mol ağırlığına yakın bir ağırlığa sahiptir ve kaynaklandığı nokta etrafında iyi dağılamaz, renksiz ve kokusuz olduğundan da fark edilemez bir kirleticidir. Atmosferik yarılanma ömrü çok düşüktür (Müezzinoğlu, 2005). Birincil bir hava kirletici olan karbonmonoksit, oksijen eksikliği, tutuşma sıcaklığı, yüksek sıcaklıkta gazın kalıcılık zamanı ve yanma odası türbülansı gibi etkenlerden birinin eksikliğinde tam olmayan bir yanma sonucunda CO_2 yerine meydana gelmektedir.

Kararlı bir gaz olan karbonmonoksitin atmosferde kalıcılık süresi 2 aydan fazladır. Bütün dünyada karbon monoksit üretiminin yılda toplam 232 milyon ton olduğu göz önüne alındığında bu miktarın dünya atmosferi için yarattığı sorun daha da belirgin olmaktadır. Günümüzde CO gazının en önemli kaynağı ulaşım araçlarının egzoz gazlarıdır (Müezzinoğlu, 2005).

- **Karbondioksit:** CO_2 , atmosferin doğal bir bileşeni olup, atmosferde en çok bulunan (su buharı hariç) ve biyolojik olarak reaktif olan bir sera gazıdır. İnsan sağlığı ve çevre bilimi üzerine doğrudan bir etkisi olmayıp sera gazı olması nedeni ile dolaylı şekilde etkilemektedir. Atmosfere verilen CO_2 'in çoğu fosil yakıtların yanmasından kaynaklanmaktadır. Doğal kaynakları ise hayvanların solunumu, ölü organik maddelerin mikrobiyal bozunumu, toprakta bulunan karbon ve okyanuslardır. Endüstriyel devrimin başladığı 1800'li yıllardan itibaren fosil yakıtların kullanımının artmasıyla atmosfere daha fazla CO_2 verilmektedir.

Milyonlarca yıldır yer kabuğunda fosilleşerek depolanan organik karbon (kömür, petrol ve doğalgaz) yeraltından çıkarılarak yakıt olarak kullanılmıştır. Küresel olarak insanlar tarafından atmosfere verilen CO_2 'nin %80'den fazlası ulaşım ve endüstriyel kaynaklıdır. Geriye kalan %20'lik kısmın kaynağı ise ormansızlaşma ve biokütle yakımıdır (IPCC, 2007).

- **Ozon:** Ozon (O_3), oksijenin yüksek enerji düzeyindeki bir halidir. Keskin kokusu nedeni ile yunanca koku anlamına gelen "ozon" dan ismini almıştır. Ozon gazı atmosferin stratosfer tabasındaki ve atmosferin en alt katmanı olan troposferde bulunur. Stratosferde bulunan ozon tabakası zararlı güneş ışınlarının yeryüzüne ulaşmasına engel olmaktadır. Stratosferdeki ozon oluşumu yüksek enerjili ortamda O_2 ile O_2 nin parçalanmasında oluşan O atomu varlığında O_2 ile O atomunun birleşmesinden oluşur (Müezzinoğlu, 2009).

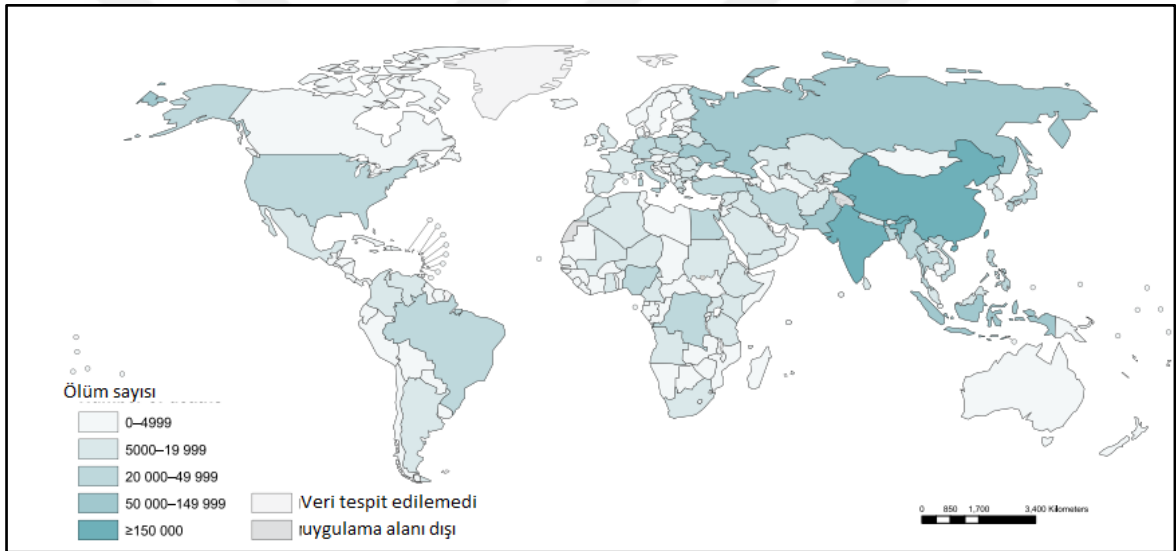
- **Hidrokarbonlar:** Hidrokarbonlar (HC), kömür, petrol, doğal gaz ve benzinin yanmasından, ayrıca da endüstriyel çözücülerden meydana gelmektedir. Bu insan kaynaklı emisyonlara dünya genelinde 100 milyon ton olarak değer biçilmektedir ve bu emisyonların doğal kaynakların sadece yirmide birini oluşturduğu tahmin edilmektedir. Dünya genelinde sadece bataklıklardan çıkan hidrokarbon emisyonları yılda yaklaşık 2 milyar tona ulaşmaktadır (İncecik, 1994). Havadaki HC gaz ve buharları genelde uçucu organik karbon (UOC) bileşikleri olarak tanımlanır ve metan (CH_4) dışındaki tüm gazları kapsamaktadır (URL-4, 2017).

1.2.2.Hava Kirliliğinin İnsan Sağlığı ve Çevre Üzerindeki Etkileri

Hava kirliliği başta insan sağlığı olmak üzere, görüş mesafesinde azaltma, materyalleri etkileme, toprak ve yüzeysel su kalitesini bozma, bitki ve hayvan sağlığını olumsuz etkileme vb. birçok ekolojik problem oluşturmaktadır. Ayrıca küresel çevre

kirliliği olayları (iklim değişimi, asit yağışları, ozon tabakası incilmesi) temelde hava kirliliği sonucu oluşmakta ve ekolojik tahribata veya değişime neden olmaktadır.

Dünyada son yıllarda yapılan çalışmalarda, hava kirliliğinin gittikçe Güneydoğu Asya ülkelerine kaydığı ve bu bölgelerde tehlikeli boyutlara ulaştığı, buna bağlı olarak genel, solunum ve dolaşım sistemine bağlı ölümlerde artış olduğu, hastane başvurularında yükselme eğilimi olduğu bildirilmektedir (Sastri, 2002). Dünya Sağlık Örgütü (WHO) 2012 yılında dünya genelinde 4,3 milyon insanın iç ortam 3,7 milyon insanın ise dış ortam hava kirliliği sebebi ile hayatını kaybettiğini raporlamıştır. Bu ölümlerin yaklaşık %25'inin akciğer kanserine bağlı olduğu belirtilmiştir. Şekil 1'de dünya genelinde tüm ülkelerin dış ortam hava kirliliği ölüm seviyeleri gösterilmektedir (WHO, 2016).

Şekil 1. Dünya genelinde tüm ülkelerin dış ortam hava kirliliği kaynaklı ölüm sayıları (WHO, 2016).

Hava kirliliği genel olarak solunum ve dolaşım sistemine bağlı tüm hastalıklara sebep olabilmektedir. Özelde görülebilecek sağlık problemleri şunlardır: solunum fonksiyonlarında bozulma, solunum sistemi hastalıklarında artış, kronik solunum sistemi hastalığı olan kişilerin hastalıklarında artış, kronik kalp hastalığı olan kişilerin hastalıklarında artış, kanser olma oranında artış, prematüre çocuk doğum olayında artış ve ölüm oranının artışı (Kaya ve Öztürk, 2013).

Havada PM varlığında SO₂ gazı ince tozların aktif yüzeylerine tutunarak solunum sisteminde akciğerlerin alveollerine kadar ulaşır ve daha fazla etki yapar. NO₂ zehirli bir

gaz olup çok yüksek konsantrasyonlarda ciğerde ödem ve kanama problemi oluşturur. Ozon gazı yüksek oksidasyon kapasitesi nedeni ile solunum yolu tahrişine neden olur. CO gazı boğucu bir gazdır ve kandaki O₂ taşıma görevini üstlenen hemoglobin ile O₂ yerine birleşme eğilimi gösterir ve ani zehirlenme ve ölüme sebep olur. 10 mikron altı PM solunumla insanlar tarafından alınır. Partikül Maddelerden 2,5 mikron üstü boyutta olanlar üst solunum yolunda tutulurken 2,5 mikron altındaki PM ciğerlere kadar ulaşır ve 1 mikron altı ise alveollere yerleşebilir. Özellikle ince PM, içeriğindeki toksik bileşenlerin varlığında (As, Pb, Ni, PCB vb.) maruz kalındığında insan sağlığı üzerine toksik etkisi vardır ve kansere sebep olabilmektedir. Türkiye’de yapılan bazı çalışmalarda havada ince tozlarla solunum yoluyla maruz kalınan metal seviyeleri çok daha yüksektir ve özellikle yoğun trafik akışının olduğu bölgelerde önemli seviyelere ulaşabilmektedir (Şahin ve Onat, 2010; Onat vd., 2010).

1970’li yılların başında insan yapımı kloroflorokarbonların (CFC) güneşten gelen zararlı UV (ultraviyole) ışınlarını tutan stratosferde bulunan ozon tabakasındaki ozonu tükettiği tespit edilmiş ve ozon tabakası incilmesi çevre sorunu tanımlanmıştır. 1987 yılında pek çok ülke tarafından ozonu tüketen gazların kullanımına kısıtlama getiren Montreal Protokolü imzalanmıştır. Dünyanın giderek ısındığı gerçeği ise ilk olarak 1938 yılında Guy Stewart Callender tarafından ortaya konmuştur ve iklim değişimi olarak ifade edilen bir diğer çevre sorunu tanımlanmıştır (Hardy, 2003). Güneşten gelen kısa dalga boylu ışınlar dünyaya ulaşırken soğurulmakta ve yansıtılmaktadır. Dünyadan uzaya geri yansıyan uzun dalga boylu radyasyonu havada bulunan sera gazları absorbe etmekte ve ısının atmosferde kalmasına neden olmaktadır. Bu etkiye sera etkisi ismi verilmiştir. Sera gazları atmosferde eser miktarda bulunan, ancak iklim üzerinde etkisi büyük olan karbondioksit (CO₂), metan (CH₄), karbonmonoksit (CO), azotoksitler (NO_x), kloroflorokarbonlar (CFCs) ve ozon (O₃), su buharı (H₂O) gibi gazlardır (Weart, 2008).

Asit yağmurları, hava kirliliğinin sebep olduğu önemli bir diğer küresel çevre olaylarından biridir. Havada yüksek konsantrasyonlarda bulunan asidik özellikteki gazlar (SO_x, NO_x) yağmur sırasında su damlacıkları ile reaksiyona girer sülfürik asit (H₂SO₄) ve nitrik asit (HNO₃) oluşumuna sebep olur. Doğal atmosferik koşullarda havanın içinde bulunan CO₂ nedeni ile yağış suyu pH değeri 5-5,5 civarındadır (Müezzinoğlu, 2009; Kaya ve Öztürk, 2013). Asidik gazların varlığında bu pH değerinin altında yağmur suyunun varlığı asit yağmuru göstergesidir. Asidik özellikli yağmur suları yeryüzüne ulaştığında temas ettiği her materyale zarar vermektedir. Tarihi eserler ve yapılar üzerinde korozyon

etkisi, toprakta mineral çözünmesi ve yeraltı suyu ve dolayısıyla yüzey suları iyon yükünde artış, bitki yapraklarında sararma tekstil ürünlerini sarartma vb. birçok etkiye sebep olmaktadır. Tüm bu etkiler ekolojik dengenin bozulması ve dolayısı ile insan ve çevre sağlığını uzun dönemli etkilenmesine neden olacaktır.

Partikül maddeler özellikle kentsel ortamlarda gelen ışığı absorbe etmesi ve saçması nedeniyle görüş mesafesinin azalmasına ve yeryüzüne gelen güneş ışınlarını tutarak sıcaklığın düşmesine sebep olurlar. Görüş mesafesi üzerine en çok etkili olan partiküllerin büyüklükleri 0.1-1 µm olanlardır (Tokgöz ve Tuncel, 2007). Yapılan araştırmalar yerleşim merkezlerinin, kırsal kesimlerden %15-20 daha az gün ışınları aldığını göstermektedir. (Varınca vd., 2008). Partiküllerin yapı ve materyaller üzerinde zararlı etkileri vardır. Zararın büyüklüğü daha çok partiküllerin kimyasal bileşimine ve büyüklüğüne bağlıdır. Partiküller korrosif de olabilirler ve eşyaya daha büyük zararlar verirler. Metal yüzeyler kuru havada partiküllere karşı dayanıklı olmalarına rağmen, nemli havalarda dayanıklı değildir ve kısa zamanda korozyona uğrarlar. Partiküller buldukları yerlerde su buharı için yoğuşma noktaları meydana getirdiğinden korozyon hızlanır. Alan çalışmaları şehirleşme ve endüstri merkezlerinde korozyonun kırsal kesime göre daha fazla olduğunu göstermektedir. Ayrıca ağır endüstri merkezlerindeki korozyonun daha da büyük olduğu tespit edilmiştir (Demirci ve Çınar, 2008). Partiküllerin bitki yapraklarının üst kısımlarında birikmesi bitkinin hem ışıklardan, hem de hava karbondioksitinden yararlanmasına engel oluşturduğu bilinmektedir. Bunun sonucu bitkilerde sararma ve çürüme gibi olayların meydana gelmesidir. Partiküllerin otlar üzerinde toplanması ve bu otların hayvanlar tarafından yenmesi hayvanlarda bazı toksik metallerin birikmesine neden olmaktadır (Grantz vd., 2003).

1.3.Dünyada ve Türkiye’de Denizyolu Taşımacılığı

Denizyolu taşımacılığı gerek sanayi ham maddesini oluşturan yükleri bir seferde büyük miktarlarda taşıma özelliği, gerekse taşıma maliyetinin demiryoluna göre 3,5, karayoluna göre 7 ve havayoluna göre 22 kat daha ucuz olması, denizyolu taşımacılığının önemini hem dünyada hem de Türkiye’de artırıyor (Koçak, 2012).

Günümüzde dünya ticaretinin yaklaşık %90’ı denizyolu ile gerçekleştirilmektedir. Dünya deniz ticaret filosunun toplam büyüklüğü 1,23 milyar DWT’ye, dünya ticaret hacmi ise 8,17 milyar ton’a ulaşmıştır. Dünya deniz ticaretinden yılda 400 milyar dolar gelir elde

edilmektedir. Bu rakamlar denizyolu taşımacılığının ne derecede önemli bir konuma geldiğini göstermektedir (DTGM, 2015).

Dünya ticaretinin ithal ve ihracat yüklerinin %75'i deniz yoluyla taşınmakta olup dünyada, denizyoluyla gerçekleştirilen uluslararası ticaret hacmi, her geçen gün süratle artmaktadır. Deniz taşımacılığı sektörü ülkenin ithalat ve ihracat artış ve azalışlarına ve hatta dünyadaki mal değişimlerine paralel olarak iniş çıkış yaşayan bir sektördür. Son yıllarda deniz taşımacılığı toplam ticaret hacmi içerisinde yükselen bir eğilim göstermektedir (Koçak, 2012).

Tablo 3'de DTGM çalışmasından alınan 2011-2016 yılı itibari ile tüm dünyada deniz nakliye operasyonunda kayıtlı olan gemi adet sayısı 2011 yılından 2016 yılına kadar 7634 adet gemi artışı olmuştur. Gemi cinslerine göre bakacak olursak; ham petrol tankerleri 1036 adet azalma, kuru yük gemileri 2453 adet artış, genel kargo taşıyan gemilerde 1524 adet azalma, konteynır taşıma gemileri 283 adet artış, diğer tip gemilerde ise 7458 adet gemi artışı gözlenmiştir.

Tablo 3. 2011-2016 Yılları arası dünya gemi filosu rakamları (DTGM, 2016).

Gemi sayısı		2011	2012	2013	2014	2015	2016
Dünya geneli	Toplam gemi adeti	83283	84709	86484	87954	89423	90917
	Ham petrol tankerleri	10609	8838	9033	9241	9392	9573
	Kuru yük gemileri	8228	9001	9568	10162	10461	10681
	Genel kargo gemileri	21090	20309	20282	19664	19534	19566
	Konteyner gemileri	4966	5096	5107	5101	5132	5249
	Diğer gemi tipleri	38390	41465	42494	43786	44904	45848

Cebelitarık Boğazı ile Atlas Okyanusu'na, Süveyş Kanalı ile Arap Yarımadası ve Hint Okyanusu'na, Türk Boğazlarının Karadeniz-Akdeniz bağlantılarıyla Avrasya ve Uzakdoğu'ya uzanan bir ulaşım ağının odak noktasında bulunan Türkiye, 8.333 km'yi bulan sahil şeridi Asya ve Avrupa'yı bağlaması, enerji üreten ülkelere yakınlığı, uluslararası ulaşım yolları üzerinde bulunması, yeterli oranda kara ve demiryolu bağlantısı sebebiyle denizyolu taşımacılığında önemli bir potansiyele sahip.

Bu avantajlarının yanı sıra Türkiye son 10 yılda hem yerli armatörlerin gerçekleştirdikleri filo yatırımları hem de liman ve altyapı yatırımlarıyla küresel deniz

ticaretinde rolünü artırdı. Türk armatörlerin kontrolündeki deniz ticaret filosu, 2012 yılında %34 büyüyerek 30 milyon DWT'nu aşmıştır. 2012 yılı başı itibariyle 22,5 milyon DWT olan filo kapasitesi 2013 itibariyle 29,2 milyon DWT olmuştur (DTGM, 2015).

Dünyanın kolay bayrakta en fazla filoya sahip 30 ülkesinin DWT olarak yüzde 25,2'si milli bayraklarında, yüzde 74,8'i ise yabancı bayrak altında çalışmaktadır. Türkiye ise Tablo 4'de görüldüğü gibi 1000 GT ve üzeri gemilerden oluşan 1,5 milyar DWT'lik dünya deniz ticaret filosunun %87'sini kontrol eden 30 ülke arasında 29 milyon 151 bin DWT'lik kapasite ile 14. sırada yer almaktadır (DTGM, 2015).

Tablo 4. Dünya deniz ticaret filosu (DTGM, 2015).

DÜNYA SIRALAMASI (DWT)					ULUSAL BAYRAK				
2016	2015	2014	2013	2012	Ülkeler	ADET	1000 DWT	1000 TEU	ORT. YAŞ (YIL)
1	1	1	1	1	Yunanistan	750	68.784	73	14
2	2	2	2	2	Japonya	775	28.530	41	12,1
3	3	3	3	3	Çin	2.502	71.407	627	10,8
4	4	4	4	4	Almanya	217	11.251	839	14,3
5	5	5	5	5	Güney Kore	734	14.991	104	18,3
6	6	6	6	8	Norveç	497	15.466	62	14,8
7	7	8	8	6	A.B.D	192	4.633	76	23,4
8	8	7	7	12	Singapur	757	32.235	796	8,5
9	9	9	9	10	Tayvan	111	5.010	134	16,8
10	10	11	11	14	İtalya	482	14.515	76	14,5
11	11	10	10	11	Danimarka	329	15.774	974	13,3
12	12	12	13	7	Hong Kong	479	27.174	431	7,7
13	14	15	15	18	Kanada	113	880	6	30,6
14	13	13	13	15	Türkiye	551	8.272	110	19
15	17	16	22	9	İngiltere	213	6.541	117	11,5
16	15	14	14	16	Hindistan	595	14.848	22	12,3
17	16	17	16	17	Rusya	1.081	6.103	76	27,5
18	18	20	20	19	Belçika	66	7.186	1	11,3
19	19	18	18	24	İran	143	3.987	105	16,7
20	20	21	23	22	Endonezya	1.460	12.969	160	24,2
21	21	19	19	20	S.Arabistan	73	2.858	8	16,8
22	24	23	25	27	B.A.E	45	309	1	12,4
23	23	22	21	21	Malezya	216	6.292	19	16,6
24	26	25	26	25	Fransa	115	3.122	199	12,8
25	25	26	27	26	Hollanda	637	5.563	225	10,4
26	27	30	28	29	Kuveyt	36	5.324	22	9,6
27	28	27	-	13	Bermuda	-	-	-	-
28	22	24	24	23	Brezilya	69	2.589	12	21
29	-	-	-	-	İsviçre	47	1.524	9	8,3
30	29	29	29	30	Vietnam	747	6.254	33	10,6

Tablo 4'un devamı

DÜNYA SIRALAMASI (DWT)					YABANCI BAYRAK				
2016	2015	2014	2013	2012	Ülkeler	ADET	1000 DWT	1000 TEU	ORT. YAŞ (YIL)
1	1	1	1	1	Yunanistan	3.689	255.622	1.964	10,8
2	2	2	2	2	Japonya	3.412	215.212	1.270	7,5
3	3	3	3	3	Çin	2.268	131.668	1.452	11,5
4	4	4	4	4	Almanya	3.239	109.542	4.869	10
5	5	5	5	5	Güney Kore	901	66.986	576	10,1
6	6	6	6	8	Norveç	1.110	48.105	260	13,9
7	7	8	8	6	A.B.D	932	52.532	199	13,5
8	8	7	7	12	Singapur	611	23.583	269	14,7
9	9	9	9	10	Tayvan	776	42.634	841	11
10	10	11	11	14	İtalya	603	31.814	1.098	10,6
11	11	10	10	11	Danimarka	533	21.953	768	10,5
12	12	12	13	7	Hong Kong	359	9.197	56	17,5
13	14	15	15	18	Kanada	378	29.594	754	9,5
14	13	13	13	15	Türkiye	984	20.879	139	17,6
15	17	16	22	9	İngiltere	447	20.534	411	11,5
16	15	14	14	16	Hindistan	139	9.100	7	12,3
17	16	17	16	17	Rusya	380	15.080	39	19,4
18	18	20	20	19	Belçika	130	12.883	72	9
19	19	18	18	24	İran	64	13.785	7	11,8
20	20	21	23	22	Endonezya	94	1.940	14	18,1
21	21	19	19	20	S.Arabistan	70	10.670	1	14,8
22	24	23	25	27	B.A.E	429	12.292	85	20
23	23	22	21	21	Malezya	94	6.033	1	15,5
24	26	25	26	25	Fransa	166	7.779	403	9,5
25	25	26	27	26	Hollanda	271	5.201	50	12,6
26	27	30	28	29	Kuveyt	58	4.985	342	8,6
27	28	27	-	13	Bermuda	42	8.694	0	11,9
28	22	24	24	23	Brezilya	30	5.987	2	13,8
29	-	-	-	-	İsviçre	140	6.317	14	10,3
30	29	29	29	30	Vietnam	82	1.170	6	19,6

Tablo 5'de Türkiye deniz ticaret filosunun gemi cinslerine göre 2012-2015 yılları arası değişimi verilmiştir. Türkiye'de diğer gemi cinslerine göre en fazla gemi sayısının 322-411 adetle kuru yük gemisi olduğu Tablo 5'de görülmektedir.

Tablo 5. Türkiye deniz ticaret filosu gemi cinslerinin yıllık gelişimi (DTGM, 2015).

Gemi Cinsi (30'lu Grup)	YILLAR							
	2012		2013		2014		2015	
	Adet	DWT	Adet	DWT	Adet	DWT	Adet	DWT
Kuru Yük Gemileri	411	1.576.972	400	1.487.121	376	1.462.563	322	1.285.890
Dökme Yük Gemileri	115	5.164.647	109	4.511.037	102	4.398.401	85	3.988.931
Konteyner Gemileri	46	763.534	43	731.797	43	764.596	50	962.469
Konteyner / Kuru yük Gemileri	26	213.744	29	220.003	31	237.889	28	211.809
Konteyner Ro-Ro	0	0	0	0	0	0	0	0
Ro-Ro Gemileri (Sadece Araç)	26	188.342	26	198.271	27	198.592	25	192.987
Ro-Ro / Yolcu Gemisi (Feri)	58	74.135	56	74.628	49	56.788	60	63.645
Tren Ferisi / Ro-Ro	8	8.326	7	7.926	7	7.926	7	7.926
Ham Petrol Tankerleri	2	303.167	2	303.167	2	300.544	2	300.544
Akaryakıt-İşlenmiş Ürün-Tankerleri	86	942.019	91	872.259	87	870.957	94	886.761
Kimyevi Madde Tankerleri	93	857.481	84	640.822	72	548.223	62	446.465
LPG / LNG Tankerleri	7	35.029	7	35.029	6	30.789	7	39.389
Asfalt Tankerleri	1	2.770	1	2.770	2	22.738	3	42.666
BitkiselHayvansal Yağ Tankeri	1	518	1	518	1	518	1	518
Su Tankerleri	15	7.590	15	7.590	15	7.590	14	7.038
Yolcu Gemileri	93	9.437	102	12.100	105	41.708	108	38.023
Feribot (Yolcu-Araba-Kuru yük)	56	14.544	48	13.841	49	14.047	50	12.296
Şehir Hatları Deniz Otobüsü-Sadece Yolcu	24	1.207	23	1.207	21	1.207	20	1.033
Ş.H. Deniz Otobüsü - Yolcu/Araç	0	0	0	0	0	0	0	0
Yolcu Motorları	66	613	70	613	70	718	72	718
Eğlence Amaçlı Yolcu Gemileri-Sadece Yolcu	0	0	0	0	0	0	0	0
Eğlence Amaçlı Yolcu Gemileri - Yolcu / Araç	0	0	0	0	0	0	0	0
Balıkçı Gemileri	218	8.757	222	9.058	227	9.185	229	8.838
Römorkörler	121	3.088	120	2.849	126	2.776	133	2.776

Tablo 5'in devamı

Gemi Cinsi (30'lu Grup)	YILLAR							
	2012		2013		2014		2015	
	Adet	DWT	Adet	DWT	Adet	DWT	Adet	DWT
B. Araştırma Gemi	7	0	12	0	15	0	16	448
Deniz Araçları	122	1.077	136	860	128	5.060	142	5.483
Yüzer Havuz / Vinç	43	287	43	287	44	287	49	8.287
Ticari Yat	72	2.046	79	2.116	83	2.116	88	576
Özel Yat	72	900	89	837	101	837	120	1.011
TOPLAM	1.879	10.257.627	1.909	9.218.98	1.888	9.051.8	1.886	8.569.271

1.4.Gemilerden Yayılan Egzoz Emisyonları

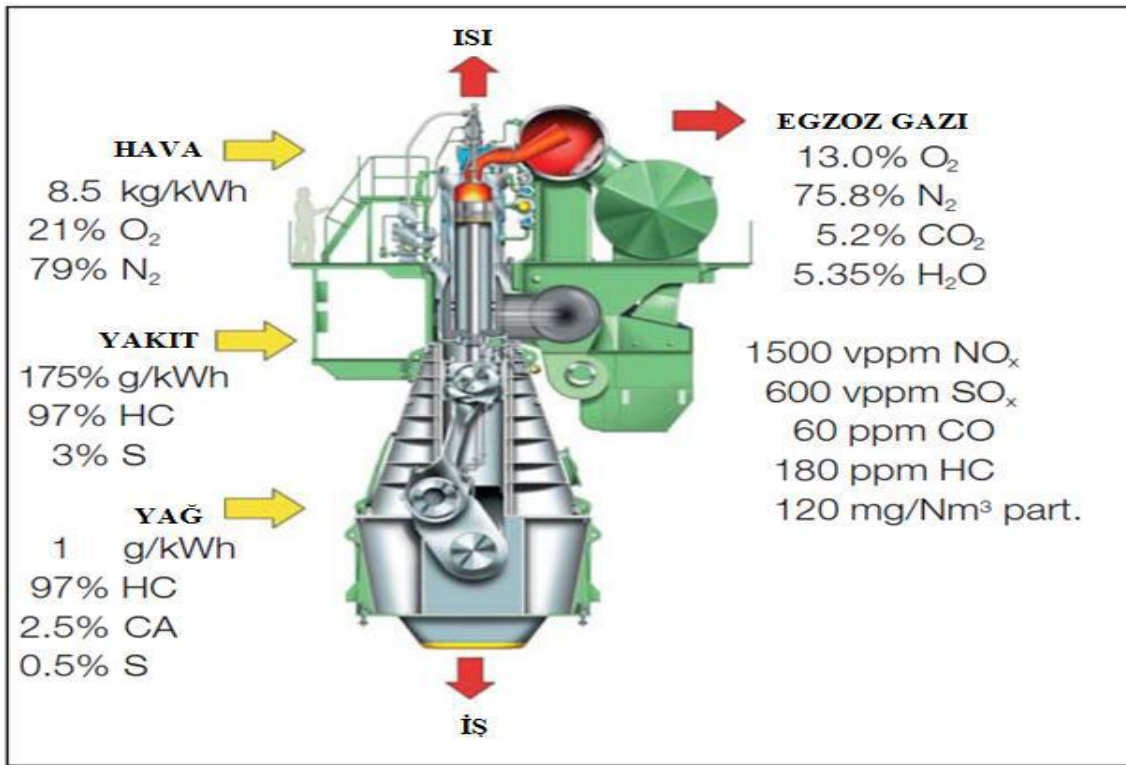
Dünya genelinde karalarda oluşan hava kirliliği alınan tedbirlerle her geçen gün azaltılırken, gemi kaynaklı hava kirliliğinin göz ardı edilmesi ve gerekli tedbirlerin alınmamasından dolayı giderek artış göstermektedir. Gemi kaynaklı egzoz gazları denizlerde oluşarak rüzgar ve diğer iklim koşulları ile büyük alanlara yayılmaktadır. Ayrıca gemi egzoz emisyonları limanlarda da etkilidir. Kıyı bölgelerindeki yerleşim alanlarına yakın olan limanlardan yayılan egzoz emisyonları çevre hava kalitesini tehdit etmektedir. Gemi egzoz emisyonlarının miktarı, gemilerin kullandıkları yakıtın cinsine ve gemilerin işletme modlarına göre farklılık göstermektedir.

Gemilerde sevk işleminin %93'lük kısmını dizel makineler sağlamaktadır. Bunlardan %67'si dört stroklu ve %26'sı ise iki stroklu dizel makinelerdir (Corbett, 2003). Bunun ana nedeni ise dizel makinelerinin buhar türbinlerine göre, bakım onarım ve yedek makine parça maliyetleri daha düşük olması ve ayrıca yakıt maliyetlerinin de yakılan yakıtın da daha ucuz olmasıdır. Bazı çalışmalarda, Trozzi (2011) ve Van Aardenne vd. (2013) dünya gemi filosunda dizel makine kullanımı oranını %99 olarak belirtmiştir. Dolayısıyla gemilerden yayılan egzoz emisyonlarının tamamına yakını gemilerde kullanılan dizel makinelerden kaynaklanmaktadır.

Gemi dizel makineleri, güçlü motor yapısı ile yüksek yanma sonu basınç ve sıcaklıklara göre imal edilmektedir. Bu nedenle gemilerin sevki ve gemilerde elektrik üretimi amacıyla dizel makineler tercih edilmektedir. Dizel makinelerde tüketilmekte olan dizel yakıtlar büyük oranda yapısında karbon ve hidrojen kapsayan karbonlu hidrojen olarak kabul edilebilirler. Dolayısıyla tam yanma sırasında karbonlu hidrojenlerin tümü karbon dioksit ve su buharı oluşturur. Ancak yanmanın tam olmaması silindirlere karbon monoksit oluşumuna da neden olur. Ayrıca tam yanma olmaması durumunda yakıtın bir

kısmı yanmamış hidrokarbonlar olarak egzozdan atılır. Silindirlere fazla hava verilmesi nedeniyle azot oksitleri oluşur. Azot oksitlerin bir diğer oluşum sebebi yanma olayı anında ortaya çıkan yüksek sıcaklıklardır. Kükürt oksitler ise yakıtların yapısındaki kükürt nedeniyle oluşmaktadır. (Küçükşahin, 1999)

Yanma reaksiyonu sonucu gemi dizel makinelerinin silindirleri içerisinde NO_x , SO_x , CO_2 , HC, PM ve uçucu organik bileşikler açığa çıkar (Wright, 2000). Yanma işleminin girdileri ve çıktıları düşük devirli bir dizel makine için yaklaşık değerleri ile birlikte Şekil 2' de verilmiştir.

Şekil 2. Düşük devirli bir dizel makinenin tipik emisyon değerleri (MAN B&W, 2014).

1.4.1.Gemi Kaynaklı Egzoz Emisyon Çeşitleri

1.4.1.1.Azot Oksit Emisyonu

Azotoksitler (NO_x) yanma havasında bulunan oksijen ve azotun silindir içerisinde yüksek sıcaklıklara maruz kalması sonucunda meydana gelirler. Azotoksit ve azotdioksit olarak iki tür bileşik oluşmakta ve bu bileşikler azot oksit emisyonu olarak belirtilmektedir. Gemi dizel motorlarında oluşan NO_x gazlarının, %95'i NO, kalanı ise NO_2 'dir. Oluşan

NO_x'in büyük kısmı yanma sonunda genişleme zamanında ve egzoz sisteminde NO'nun NO₂'ye dönüşümü sonucunda oluşur (Rigas vd.,1997).

Yanma odasındaki yakıt-hava karışım miktarı da azotoksit oluşumunu etkileyen diğer önemli bir faktördür. Ayrıca silindirin yapısı, makine özellikleri ve makinede olası arızalar azotoksitleri oluşumunu etkilemektedir.

Yanma esnasında hava-yakıt karışım oranı, stokiyometrik hava-yakıt karışım oranından az olduğu durumda (zengin karışım) NO_x emisyon oluşumu azalmaktadır. Tam aksi gözlemlendiği durumlarda (fakir karışım) ise NOX emisyonu oluşumu artmaktadır. Bir makinede hava yakıt karışım katsayısına bağlı emisyon oluşumu aşağıda Tablo 6'da gösterilmektedir.

Tablo 6. Değişik hava yakıt oranlarındaki egzoz emisyonları (Caterpillar, 2007).

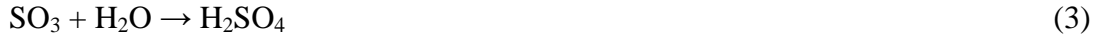
Ayarlar	NO _x	CO	THC	NMHC
%10 Zengin karışım	5.0	40.0	2.0	0.30
Stokiyometrik	10.0	10.0	1.5	0.20
%10 Fakir karışım	20.0	1.0	1.0	0.15

1.4.1.2.Kükürt Oksit Emisyonu

Gemilerde kullanılan SO_x yakıt içerisinde bulunan kükürt miktarının yüksek olması gemi kaynaklı SO_x emisyon miktarını arttırmakta ve hava kirliliğinde önemli bir etken olmaktadır (Cooper, 2003).

Gemi dizel motorları, ilk çalıştırma esnasında silindir içi sıcaklığın düşük ve yanma havası içinde oksijenin yoğunluğunun fazla olması, daha fazla ve hızlı kükürt oluşturmaktadır (Cowley vd., 1993). Bunun sebebi olarak dizel motorlarında, yakıtın içindeki kükürdün sırasıyla SO₂, SO₃ ve bu tepkimeler sonucunda H₂SO₄ oluşur. H₂SO₄'ün yoğunlaşması, düşük egzoz sıcaklıklarında meydana gelir (Sinha vd., 2003). H₂SO₄'ün yoğunlaştığı sıcaklık, asidin çığlaşma noktası olarak geçer ve sıcaklık (125-150) C⁰ arasında olmaktadır. H₂SO₄'in çığlaşma noktası, yakıttaki kükürt miktarına, egzoz gazı sıcaklığına, egzoz gazındaki su miktarına ve hava fazlalığı miktarına bağlıdır. H₂SO₄ en fazla oluşabileceği sıcaklık, çığlaşma noktasının (20-30) C⁰ altındaki silindir içi egzoz sıcaklıklarında görülür (Oliva, 1998).

Aşağıdaki kimyasal tepkimelerle H_2SO_4 oluşması; (1), (2) ve (3) denklemleriyle açıklanır (Oliva, 1998).

Yakıt içindeki kükürt miktarı SO_x emisyon miktarında önemli bir etkidir. Örneğin gemilerde kullanılan jeneratörlerde düşük kükürtlü yakıt kullanılması sonucu ana makineye kıyasla daha az SO_x salınımı oluşturmaktadır. Tablo 7’de gemilerde kullanılan yakıtların içeriğinde bulunan kükürt miktarları yüzde olarak verilmiştir.

Tablo 7. Gemilerde kullanılan yakıtlardaki kükürt oranları (Rivers,1993).

Gemide kullanılan yakıt türü	Gemide kullanım alanı	Kükürt oranı (kütleli olarak % m/m)
Marine Dizel Oil	Jeneratör/ Ana makine	% 0.7
Heavy Fuel Oil	Ana makine	% 1.5 - % 4,5

Gemi dizel motorlarında, H_2SO_4 oluşumunu azaltmak için, düşük kükürt seviyeli atık yakıt kullanılmalı, yanma havası fazlalığı azaltılmalı ve motorun ilk çalışması esnasında egzoz sıcaklığı yükseltilerek H_2SO_4 ’in çığlaşma noktası sıcaklığının üstüne çıkılmalıdır (Rivers,1993).

1.4.1.3.Karbon Dioksit Emisyonu

Fosil yakıtların yanması sonucunda su ile birlikte karbondioksit (CO_2) gazı oluşmaktadır. Trozzi ve Vaccaro (1998) yılında yaptıkları çalışmada ağır devirli ve orta devirli makinelerde tüketilen birim ton yakıt başına oluşan karbondioksit miktarı sırasıyla 3165 kg ve 3250 kg olarak belirtilmektedir. Gemilerden yayılan karbondioksit miktarı makinelerde yakılan yakıt miktarına bağlı artış göstermektedir. Gemilerden yayılan karbondioksit miktarı enerji etkinliği kapsamında değerlendirilmektedir (Durmaz, 2015) .

Yanma reaksiyonlarında tam yanmanın gerçekleşmemesi ve buna bağlı bölgesel eksik yanmaların meydana gelmesi CO oluşumunu artırır, buna paralel olarak ise CO_2

miktarı azalır. Dizel motorlarında gönderilen havanın türbülanslı oluşu yanma kalitesini iyileştirir. Türbülans arttıkça CO miktarı azalmakta ve CO₂ miktarı da yükselmektedir. Sıcaklık ve basınç arttıkça, oksitlenme reaksiyonlarına bağlı olarak CO değişimleri yükselir. Oksijenin parçalanarak CO₂ oluşturmak için CO ile reaksiyona girmesi, yanma yerel sıcaklık artışı ile doğru orantılı olarak değişmektedir (Asmus ve Wellington, 1993).

1.4.1.4.Karbon Monoksit Emisyonu

Gemi dizel makinelerinde yanma sıcaklığı çok yüksek değere ulaşmadığında tam yanma sırasında çok az miktarda da karbonmonoksit (CO) oluşabilir. Eğer yanmanın meydana geldiği silindirlerde hava yeterli değilse o zaman karbon monoksit oluşumu kaçınılmazdır.

Dizel motorlarında ilk çalıştırma esnasında düşük yüklerde, hava miktarının az olması nedeniyle sıkıştırma zamanı sonunda havanın basınç ve sıcaklığı düşük olur. Bunun sonucunda sis bulutu şeklinde püskürtülen yakıtın tam yanması zorlaşır ve eksik yanma oluşur. Eksik yanma sonucunda dizel motoru silindirlerinde CO gazı miktarı artış gösterir. Ancak yapılan deneylerde yanma reaksiyonlarında CO gazı CO₂ gazına dönüşme süresi kısadır. Bundan dolayı yanmanın tamamlanmamış olması, bu dönüşümü zorlaştırır ve CO miktarını artırmasına sebep olur. Dizel motoru silindirlerine alınması gereken hava fazlalık katsayısı artırılırsa bunun sonucunda eksik yanma sonucu oluşan CO gazı miktarı az olur (Morgan vd., 1997).

1.4.1.5.Hidrokarbon Emisyonu

Gemilerde hidrokarbon (HC) emisyonu silindirlerde yakıtın yakılmadan dışarıya atılması ile meydana gelir. Yanma havasındaki oksijen yetersizliği ve düşük sıcaklık değerleri tam yanmama durumuna yol açan başlıca unsurlardır. Ayrıca dizel makinelerde püskürtme sistemindeki sorunlar hidrokarbon emisyonuna sebep olmaktadır.

1.4.1.6.Partikül Madde Emisyonu

Gemi kaynaklı katı parçacıkların kütlelesel yoğunlukları elektro mikroskobu ile tespit edilebilmektedir. İnsanların soluyabildiği katı parçacıkların boyutları; 10 µm (PM₁₀), 2,5

μm ($\text{PM}_{2.5}$) ve $2,5 \mu\text{m}$ 'dan daha ince parçacıklar olarak üç kısımda sınıflandırılır (Saxe ve Larsen, 2004).

Katı parçacıklar içinde, boyutları $0,1 \mu\text{m}$ çapındaki çok ince parçacıklar, çok düşük kütleli olduğu için atmosferde asılı olarak kalmasından dolayı insan sağlığına etkisi yoktur. Gemi kaynaklı katı parçacıkların insanların solunum sistemini etkileyebilmesi özellikle akciğerlerine ulaşabilmesi; parçacıkların daha kütleli ve ağır olmasına bağlıdır (Kindborm vd., 2004).

Gemi kaynaklı katı parçacıklarının çevresel etkisi, bulut biçimlenmesinin iç çekirdeğini oluşturarak bulutların yapısını bozabilir ve mevsim değişikliklerine sebep olabilirler. $0.5 \mu\text{m}$ çapındaki parçacıkların havada asılı kalma ve uzak mesafelere taşınma olasılığı yüksektir. Bu nedenle gemilerin oluşturduğu parçacıklar daha uzak mesafelere yayılmaktadır. Daha büyük parçacıklar, atmosferden yeryüzüne çökelti oluşturarak inerler. Katı parçacıklar ne kadar büyük olursa çökelti oluşumu daha hızlı oluşur. Limanlarda gemilerin oluşturduğu katı parçacık emisyonları, limana yakın yerleşim bölgelerinde çökelti oluşturarak insan sağlığını olumsuz etkilemektedir (Janhall, 2007).

1.4.2.Gemi Egzoz Emisyonlarının İnsan Sağlığı ve İklim Üzerindeki Etkileri

1.4.2.1.Gemi Egzoz Emisyonlarının İnsan Sağlığı Üzerindeki Etkileri

Tarih boyunca limanlar hep büyük kentsel bölgelere çok yakın konumlandırılmıştır ve limanlardaki operasyonlar limanların çevresinde yaşayan ve çalışan milyonlarca insanı etkilemektedir. Liman faaliyetlerinin yerel hava kalitesi ve insan sağlığı üzerindeki etkileri büyük ölçüde $\text{PM}_{2.5}$, PM_{10} , NO_x , SO_x , HC, CO, CO_2 ve asit birikimi gibi kirleticilerden kaynaklanmaktadır (URL-5, 2017).

Her yıl dünya çapında 60.000 kişi deniz taşımacılığında kaynaklanan partikül madde emisyonları yüzünden hayatını kaybetmektedir. Yoğun olarak bu durum kıyı bölgeleri ve büyük ticaret rotaları üzerinde sıkça görülmektedir. Bu ölümlerin büyük bir kısmı denizcilikle ilgili partikül madde konsantrasyonlarının çok olduğu Avrupa ve Asya'da gerçekleşmektedir (Corbett vd., 2007). Ayrıca Corbett vd. (2007) yılında göğüs hastalıkları ve akciğer kanseri kaynaklı ölümler üzerinde yaptığı araştırmada, 19.000 ile 64.000 göğüs rahatsızlığı ve akciğer kanseri kaynaklı ölümün gemilerden yayılan partikül maddelerden kaynaklandığını belirtmiştir.

Gemilerden salınan azotoksitler, havanın bileşiminde bulunan nem ile birleşerek nitrat asidi oluşturur ve bu asidin de insan ve diğer canlıların sağlığı üzerinde önemli zararlı etkileri bulunmaktadır. Gaz halinde bulunan NO_2 , solunum yolu ile alındığı zaman canlıların solunum yollarında birikerek, alt solunum yollarına zararlı etkiler meydana getirmektedir. NO_x hassas akciğer dokularına derinlemesine nüfuz edebilir ve hasar verebilir, aşırı durumlarda erken ölümlere de sebep olabilir. Bu tür partiküllerin solunması amfizem ve bronşit gibi solunum rahatsızlıklarına sebep olabilir. Ayrıca var olan kalp hastalılarını daha da kötüleştirebilir (Rigas vd., 1997).

Mevcut bilimsel bulgular SO_2 'ye maruz kalmanın bronşlar üzerinde birçok yan etkisi olduğunu ve astım semptomlarını artırdığını göstermektedir. Gemi kaynaklı SO_x oluşumu, havanın içinde SO_2 ve parçacık madde yoğunluğunu artırmaktadır. Bu artış ile çeşitli solunum yolu hastalıkları ve akciğer fonksiyon bozukluklarındaki artışlarla birlikte ölüm olayları da meydana gelmektedir. Gemi emisyonlarını oluşturan gazlar içinde insan ve diğer canlılara zararlı olması bakımından, SO_2 gazı ilk sırada yer almaktadır (Rivers vd.,1993).

CO emisyonları, solunum yoluyla alındığı zaman, kanın oksijen taşımamasını büyük ölçüde engelleyerek kanda oksijen yetersizliği oluşturur. Bundan dolayı kan damarlarının çeperleri, beyin, kalp gibi hassas organ ve dokularda fonksiyon bozuklukları meydana getirerek insan sağlığını etkilemektedir (Strayer vd., 1983).

CO gazı, kanda hemoglobine bağlandığı zaman, kandaki oksijenin yerini alarak kalp ve sinirsel davranış bozukluklarına neden olmaktadır. Bu gaz, zehirleyici bir özelliğe sahip olduğu için vücuda solunum yolu ile girdiğinde kandaki alyuvarlar tarafından emilerek kan oluşum mekanizması da hasar görür. Az miktarda solunan CO gazı baş dönmesi, bulantı ve görmede bulanıklık meydana getirir ve çok miktarda bulunduğu zaman da öldürücü özellik gösterir (Strayer vd., 1983).

CO_2 gazı, yeryüzüne gelen uzun dalga boylu kızıl ötesi ışınları emme özelliğine sahiptir. CO_2 , metan, su buharı ve diğer sera gazları, oluşan ısı radyasyonunun bir kısmını tutarak, dünyada canlıların yaşaması için gerekli olan ısıyı dengelemektedir. Buna karşılık CO_2 , kısa dalga boyundaki radyasyonun atmosferdeki geçişine de izin vermektedir. CO_2 miktarının artması ile daha fazla kızılötesi ışınlar emilir ve bu ışınların atmosferin dışına çıkması engellenir. Sera etkisi olarak bilinen bu olay atmosferin daha fazla ısınmasına yol açarak küresel ısınmaya sebep olmaktadır. Küresel ısınmaya sebep olan gazların emisyonlarını azaltmak için gerekli tedbirler alınmaması durumunda, yeryüzünde ısının her

yıl artacağını ve buna bağlı olarak gelecek yüzyılda 2 °C ile 5 °C arasında bir sıcaklık artışı olacağı tahmin edilmektedir (Davydova, 2005).

1.4.2.2.Gemi Egzoz Emisyonlarının İklim Üzerindeki Etkileri

Karbondioksit küresel iklimi etkileyen en önemli faktördür ve deniz taşımacılığı küresel CO₂ emisyonunun en büyük kaynaklarından. IMO'nun yapmış olduğu çalışmaya göre 2007 yılında 870 milyon ton karbondioksit emisyonu gerçekleşmiş ve bu değer 2050 yılına kadar %200 ile %300 oranında artması beklenmektedir (URL-6, 2017).

Gemiler tarafından yayılan sülfür ve nitrojen bileşenleri nehirler, göller, toprak ve flora üzerinde zararlı asit birikimine neden olabilir. Bu bileşenlerin denizlerde emisyonu binlerce kilometre uzaktaki bitki örtüsü ve toprak üzerinde dahi etkileri olabilmektedir (URL-5, 2017).

Diğer deniz taşımacılığında kaynaklanan siyah karbon (black carbon) emisyonu partikül maddelerin daha koyu hali, toplam partikül madde emisyonlarının %10'u da iklim değişikliklerine etki etmektedir. Siyah karbon güneş ışığını absorbe eder, Kuzey ve Güney kutuplarındaki kar ve buzun erimesinde zararlı etkiler yapar. Bu olgu özellikle deniz taşımacılığının yoğun olarak yapıldığı kuzey kutbunda akut bir hal almış ve kuzey kutbu iklimini, dolayısı ile dünya iklimini etkiler duruma gelmiştir (Miola vd.,2010).

1.5.Gemilerde Egzoz Emisyonu Oluşturan Makinelerinin Genel Özellikleri

Gemilerde ana makine, jeneratör, kazan ve insineratör gibi makineler egzoz gazı oluşturan makinelerdir.

- Ana Makine: Ana makine geminin ilerlemesini sağlayan gücü üreten, pervaneleri tahrik eden makinelerdir. Günümüzde üç tür ana makine gemilerde tercih edilmektedir. En çok tercih edilen ise diesel motorlardır. Karayolu taşıtlarında kullanılan motorların çok büyük boyutlarda ve çeşitli sistemlerle donatılmış olanlarıdır. Büyük bir ses ve ısı kaynağıdır. Fuel oil veya diesel oil yakarak çalışır. Egzoz gazları turboşarj ve kazanda kullanılır.

Bazı gemilerde özellikle çok büyük güç gereksinimi olan gemilerde buhar türbinleri kullanılabilir. Hız gerektiren askeri gemilerde de gaz türbinleri ana makine olarak tercih edilebilir.

- Jeneratörler: Gemide ihtiyaç duyulan elektriği üreten genelde 4 zamanlı diesel motorlardan seçilen makinelerdir. Büyük bir gürültü kaynağı olan bu makineler gemide birkaç tane bulunur, hem bir birlerini yedekler hem ihtiyaç halinde paralel olarak çalışırlar.

Günümüzde yeni gemilerde şaft jeneratörleri çok defa tercih edilmektedir. Bunlar ana makine ve pervane arasında güç ileten şafta bağlı olup seyir halindeyken ana makine gücünün bir kısmını kullanarak elektrik üretir (URL-7, 2014).

- Kazan: Geminin ihtiyacı olan buharı üretmek üzere seyirde ana makine egzoz gazları ile, limanda ise yakıt yakarak çalışır. Dizel makineler kullanılmaya başlamadan önce kazanda buharlaştırılan suyun buharlaşma hızından yararlanılarak pervaneye hareket verilirdi ancak dizel makinelerin gelişmesi ile birlikte kazanlar gemilerde sadece ısıtma amaçlı olarak kullanılmaktadır. Ancak yaşam mahalli diye adlandırılan binanın ısıtılması için kullanılmaz. Yaşam mahalli ısıtması için gelişmiş klima sistemleri kullanılmaktadır. Bir gemideki kazan sayısı ve gücü geminin tipine göre değişir. Sıvı yük taşıyan bir tankerde taşınan yükün ısıtılması için kullanılan kazan hâliyle büyüktür. Ama bir kuru yük gemisinde kazanın işlevi yakıt ve sintine ısıtması ile sınırlı kalacağından tankere nazaran daha küçük çaplıdır.

- İnsineratör: Yağ ve yakıt çamurunu, atık yağları ve MARPOL tarafından izin verilen çöpleri yakmak için kullanılan sistemdir (URL-7, 2014).

1.6.Gemilerde Kullanılan Yakıtlar

Günümüz gemi dizel motorlarında kullanılan sıvı yakıtlar ham petrolün damıtılmasıyla elde edilen HFO ve MDO yakıtlarıdır. HFO'nun yapısı, %7-20 poliaromatik hidrokarbon (PAH) ve kütleli olarak %2,7 ile %4,5 arasında kükürt içermektedir (Sinha vd.,2003). MDO ise % 0,5'den az kükürt içermektedir. HFO'nun viskozitesi yüksek olup 50 °C'de 180 cSt ile 770 cSt arasındadır. HFO viskozitesi, ısıtılarak düşürülür ve yanma için uygun akışkanlığa getirilirler. Gemi ana makinelerinde, ucuz yakıt olan HFO yakılırken, daha akıcı olan ve ön ısıtmaya gerek olmayan MDO, jeneratörlerde ve yardımcı kazanlarda tercih edilirler. Jeneratörlerde MDO yakılmasının temel sebebi, MDO'nun jeneratördeki ani yük değişikliklerinde daha kolay ve hızlı

tutuşmasıdır. Jeneratörlerde HFO, kullanılması durumunda, önceden ısıtılarak viskozitesi uygun hale getirilir. HFO, ana makinede kullanılmadan önce ayrıştırıcıdan geçerek suyla birlikte kükürt, vanadyum ve ultrafine parçacıkların oranı düşürülür. HFO ile MDO özellikleri, Tablo 8’de gösterilmiş olup HFO’nun viskozitesinin ve özgül ağırlığının yüksek ve içindeki kükürt, azot ve kül miktarlarının MDO’dan fazla olduğu belirtilmiştir (Wright, 2000).

Tablo 8. Gemilerde kullanılan yakıtların özellikleri

Yakıt özellikleri	Birimi	HFO	MDO
Viskozite	cSt	20-500 / 50 °C	2-10 / 40 °C
Yoğunluk	kg/m ³	940-1010	830-900
Kükürt	% m/m	1,5-4,5	0.1-1,2
Azot	% m/m	0.1-0,8	0.1 den az
Kül	% m/m	0.01-0.08	0.01 den az

1.7.Gemi Kaynaklı Egzoz Emisyonları Hakkındaki Yasal Düzenlemeler

1.7.1.IMO Tarafından Yapılan Uluslararası Düzenlemeler

Gemilerden kaynaklı hava kirliliği tartışmalarının geçmişi 1970’li yıllarda başlamıştır. Gemilerden havaya salınan egzoz gazları ile ilgili ilk girişimler bir Birleşmiş Milletler Kuruluşu olan Uluslar arası Denizcilik Örgütü (IMO) öncülüğünde hazırlanan ‘Gemilerden Kaynaklanan Kirliliğinin Önlenmesi ve Uluslar arası Sözleşmesi’ kısaca MARPOL’un 1973 yılında IMO’ya dahil edilmesiyle olmuştur. Ancak o yıllarda gemi emisyonları ile ilgili hiçbir düzenleme MARPOL sözleşmesine dahil edilmemiştir (URL-8, 2015).

Bu süreler zarfında çeşitli platformlarda hava kirliliği konulu tartışmalar devam etmektedir. 1972 yılında Stockholm’de, Birleşmiş Milletler (UN) tarafından insan ve çevre konusunda önemli bir konferans gerçekleştirilmiştir. Konferansta asit yağmurları ve mücadelesi konusunda bazı işbirlikleri yapılmıştır. Bunun ana nedeni ise bazı çalışmaların hava kirleticilerinin binlerce kilometre uzağa rüzgar ve diğer iklim koşulları ile taşınabileceği ve sadece bitki ve ormanlara değil ayrıca insan sağlığında da zarar verebileceği ortaya çıkmıştır (Percival, 2011).

Asit yağmurları oluşumunun başlıca nedeni, havada ki SO₂ ve NO_x gazlarıdır. Santraller ihtiyacı olan elektrik enerjisini petrol ve kömür gibi yakıtları yakarak

sağladıkları için havaya salınan SO₂ gazlarının ana kaynağı olarak bilinmektedir. Buna ek olarak motorlu gemi taşıtları, trenler ve arabalar diğer kirletici gaz olan NO_x gazlarının oluşumuna etkilidir.

1979 yılında Cenevre’de 34 devlet ve Avrupa Birliği’nin imzası ile Uzun menzilli Sınır ötesi Hava Kirliliği Konvansiyonu (CLRTAP) imzalanmıştır. Hava kirliliği sorunları ile mücadele için bu ilk yasal faaliyet olmuştur.

Uluslar arası yapılan bu çalışmalardan sonra çevresel organizasyonlar üzerinde bir baskı oluşur ve IMO, MARPOL Ek-I ile gemi yakıt niteliklerini inceleyerek gemi kaynaklı hava kirliliği üzerinde ilk çalışmalara başlamıştır. Hava kirliliği kapsamlı yürütülen bu çalışmalar 1980’li yıllar boyunca Deniz Çevre Koruma Komitesi (MEPC) toplantılarında birçok kez ele alınmıştır. 1997 yılında gemi emisyon kaynaklı hava kirliliğinin önlenmesi amacıyla ilgili en üst yetkili kurum olan IMO, dünya çapında gemilerin faaliyetleri ile ilgili MARPOL 73/78 sözleşmesine yeni bir Ek VI maddesini eklemiştir. Ancak Ek VI maddesi 9 yıl sonra 2005 yılında yürürlüğe girmiştir (URL-8, 2015). Ek VI Gemi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Önlenmesi sözleşmesi 23 düzenlemeye sahip olup aşağıda maddeler halinde verilmiştir (Durmaz, 2015).

- Düzenleme 1: Uygulama
- Düzenleme 2: Tanımlar
- Düzenleme 3: İstisnalar
- Düzenleme 4: Eşdeğerlikler
- Düzenleme 5: Sörveyler
- Düzenleme 6: Bir sertifikanın verilmesi veya kabul edilmesi
- Düzenleme 7: Diğer bir yetkili kuruluş tarafında sertifika verilmesi
- Düzenleme 8: Sertifikanın şekli
- Düzenleme 9: Sertifikanın süresi ve geçerliliği
- Düzenleme 10: İşletme isterleri hususunda liman devleti kontrolleri
- Düzenleme 11: İhlallerin tespiti ve uygulama
- Düzenleme 12: Ozon tabakasını inceltici maddeler
- Düzenleme 13: Azotoksitler
- Düzenleme 14: Kükürtoksitler ve partikül maddeler
- Düzenleme 15: Uçucu organik bileşikler
- Düzenleme 16: Gemide yakma
- Düzenleme 17: Kabul tesisleri

- Düzenleme 18: Yakıtta erişebilirlik ve kalitesi
- Düzenleme 19: Gemiler için enerji etkinliği düzenlemeleri
- Düzenleme 20: Sağlanan enerji etkinliği dizayn indeksi
- Düzenleme 21: İstenen enerji etkinliği dizayn indeksi
- Düzenleme 22: Gemi enerji etkinliği yönetim planı
- Düzenleme 23: Gemilerde enerji etkinliğinin geliştirilmesi amacıyla teknik işbirliğinin teşviki ve teknoloji transferi

Ayrıca IMO belirli ülkeleri ve bölgeleri emisyon kontrol alanları (ECA), kükürt oksit emisyonu kontrol alanı (SO_x ECA) ilan ederek bu bölgelerde uygulamak üzere daha düşük limitler belirlemiştir. ECA alanlarında azot oksitleri ve kükürt oksitleri için daha düşük limitler geçerli olup, SO_x ECA alanlarında yalnızca kükürt dioksitler için daha düşük limitler uygulanmaktadır.

1.7.1.1.MARPOL Ek VI Düzenleme 12 - Ozon Tabakasını İnceltici Maddeler

Ozon tabakasını inceltici maddeler buzdolaplarında, yangın söndürme sistemlerinde ve bazı yalıtım malzemelerinde kullanılan kloroflorokarbonlar (CFC) ve halon gazlarıdır (Jamaly, 2012).

Düzenleme 12 ile CFC ve halonları içeren ekipmanların 19 Mayıs 2005 tarihinde ve sonrasında inşa edilen gemilere sokulması yasaklanmıştır. Ancak hidrokloroflorokarbon (HCFC) içeren mevcut gemilere 1 Ocak 2020 tarihine kadar kullanılmasına izin verilmektedir. Ayrıca ODS'lerin atmosfere boşaltılması kesinlikle yasaktır (IMO MEPC, 2008).

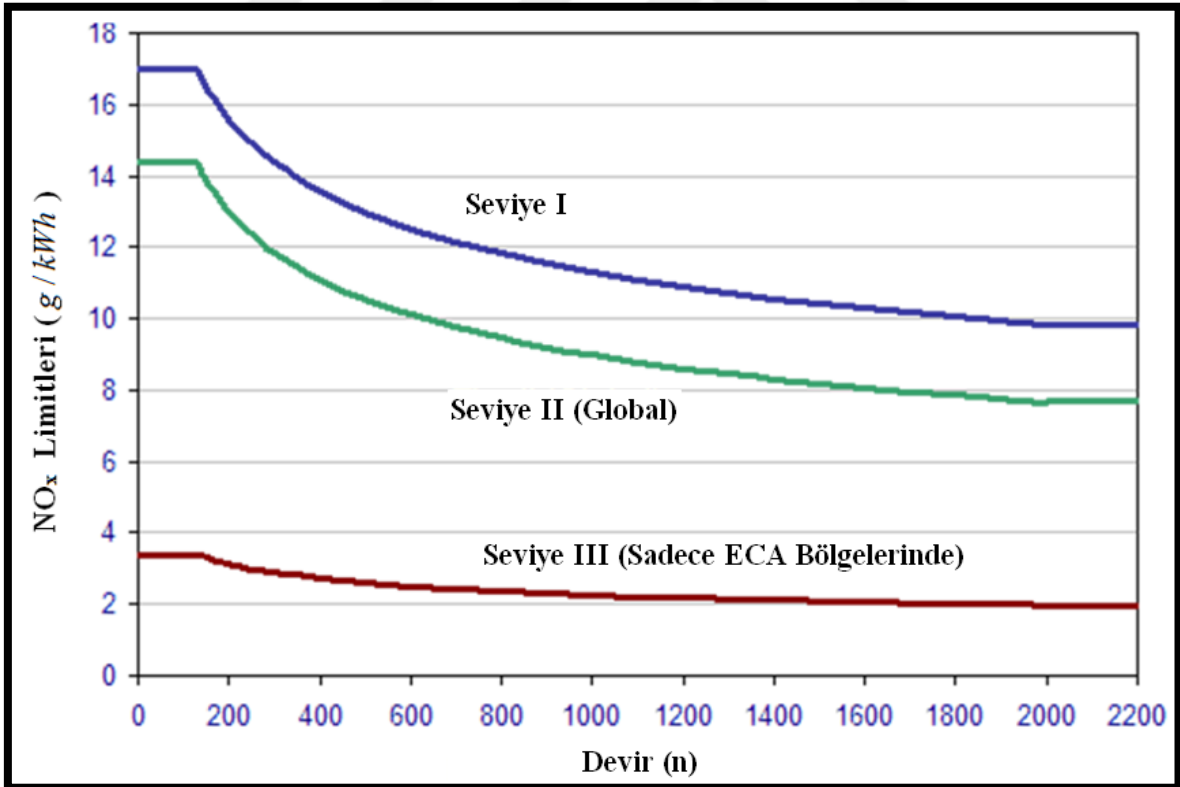
1.7.1.2.MARPOL Ek VI Düzenleme 13 – Azot Oksitler

Düzenleme 13 NO_x emisyonunun azaltılması ile ilgili bir kuraldır. Bu kural 1 Ocak 2000 tarihinde ve sonrasında inşa edilen makine çıkış gücü 130 kW dan fazla olan marine dizel makineleri için uygulanmaktadır. Kurallar acil durum dizel motorlarını, filika motorlarını ve acil durumlarda kullanılan motorları kapsamamaktadır. Azotoksit sınırları üç farklı seviyeye ayrılmıştır. Bu seviyeler Tablo 9'da maksimum operasyon hızlarında makine devir sayılarına (n,d/d) göre listelenmiştir.

Tablo 9. NO_x sınırları

Seviyeler	Tarih	n<130	130 ≤ n <2000	n ≥ 2000
Seviye I (g/kWh)	2000	17.0	$45 \times n^{-0.2}$	9.8
Seviye II (g/kWh)	2011	14.4	$44 \times n^{-0.23}$	7.7
Seviye III (g/kWh)	2016	3.4	$9 \times n^{-0.2}$	1.96

Seviye I limitleri 2000 yılı sonrasında veya 2011 yılına kadar inşa edilen gemiler içindir. Seviye II limitleri 2011 yılı ve sonrasında inşa edilen gemiler için geçerli değerlerdir. Seviye III limitleri ise 2016 yılı ve sonrasında inşa edilen ve emisyon kontrol alanlarında (ECA) faaliyet gösteren gemiler için geçerli değerlerdir. Ayrıca gemilerin devir sayılarına göre uyması gereken NO_x emisyon sınır değerleri Tablo 9’da gösterilmiştir. Tablo 9’da devir sayısına (n) göre 130 un altında, 130 ile 2000 arasında ve 2000 nin üzerinde olmak üzere üç sınıfa ayrılmıştır. Şekil 3’de Seviye I-II ve III için NO_x sınır değerleri devir sayılarına göre verilmiştir.

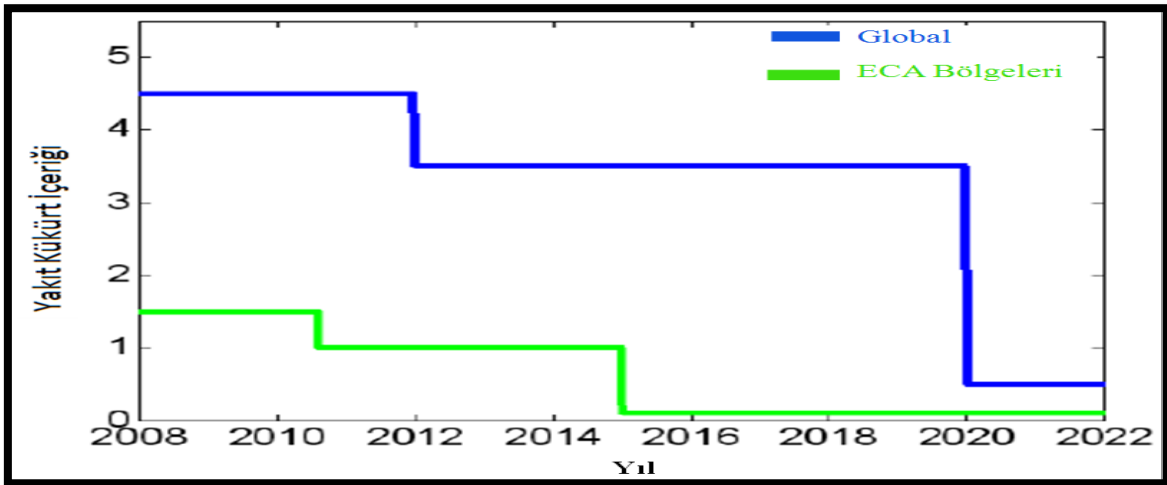
Şekil 3. Azot oksit emisyon sınırları

1.7.1.3.MARPOL Ek VI Düzenleme 14 – Kükürt Oksitler

Düzenleme 14 ile gemilerde kullanılan yakıtların içerisindeki kükürt miktarına bazı sınırlamalar getirilmiştir. Bu düzenleme temelinde SO_x emisyonunun kontrolü ile alakalı gibi görünse de dolaylı olarak partikül madde (PM) emisyonunu da azaltıcı etkisi olmaktadır.

19 Mayıs 2005 yılından sonra, denizcilikte kullanılan yakıtların kükürt içeriğine %4,5 oranında bir sınırlama getirilmiştir. 1 Ocak 2012 tarihinden itibaren ise, kükürt içeriği %3,5 oranına düşürülmüştür. Denizcilikte kullanılan yakıtlar içerisindeki kükürt oksitlerin 1 Ocak 2020 tarihi itibariyle küresel ölçekte %0,5'e düşürülmesi planlanmaktadır. Ancak IMO tarafından 2018 yılında yapılacak değerlendirmede, %0,5 kükürt limitlerine uygun yakıtların tedariki sağlanamıyor olması durumuna göre 1 Ocak 2020 tarihi 1 Ocak 2025 tarihine kadar ertelenebilecektir.

Dünya çapında Düzenleme 14'e uygun olarak üye ülkeler tarafından gemi kontrollerini ve gemi emisyonlarını kontrol altına almak için limanları, bazı kıyı bölgeleri ve denizleri SO_x Emisyon Kontrol Alanları (SECA) olarak belirlemişlerdir. Bu bölgelerde bulunan gemiler için yakıt kükürt oranlarına birtakım sınırlamalar getirilmiştir. 1 Temmuz 2010'da alınan karara göre SECA bölgelerinde yakıt kükürt oranı %1,5 olarak sınırlandırılmıştır. 1 Temmuz 2010 ile 1 Ocak 2015 tarihleri arasında ise yakıt içerisindeki kükürt içeriği %1'e indirilmiştir. 1 Ocak 2015 ve sonrasında ise bu değer %0,1 olarak belirlenmiştir. Bu değerler aşağıda Şekil 4'de grafik olarak gösterilmiştir.

Şekil 4. Kükürt oksit emisyon sınırları

Şekil 4’de verilen değerlere sahip olmayan yakıt kullanan gemiler için ise gemide egzoz gazı temizleme sistemi bulundurulması gerekmektedir. Bu sistem ile egzoz gazları içerisindeki kükürtoksit temizlenerek istenilen değerlere indirilebilir. Ayrıca, dünya genelinde kullanılan HFO’nun ortalama kükürt oranı yapılan birçok teste dayanılarak %2,7 bulunmuştur. Ayrıca, gemilerin kullandıkları HFO’nun ortalama kükürt değeri yapılan testler sonucu %2,7 bulunmuştur. Bu oran 2005 tarihinde Düzenleme 14’de getirilen küresel kükürt sınır değeri olan %4,5 oranının çok altında kalmasına rağmen, 2010 tarihli SECA bölgeleri sınır değeri olan % 1,5’in üstünde bir değerdir. Dünya genelinde kullanılan HFO’nun sadece %4’ü %1,5 limitinin altında kalmaktadır. SECA bölgelerinde bulunan %1,5 kükürt içerikli yakıt kullanma zorunluluğu nedeniyle gemiler bu bölgelere girmeden önce düşük kükürtlü yakıtta geçmek zorundadırlar. Bu nedenle gemilerde özel olarak yapılmış düşük kükürt içerikli yakıt tankları bulunmaktadır (Çekiç, 2003).

1.7.1.4.MARPOL Ek VI Düzenleme 15 – Uçucu Organik Bileşikler

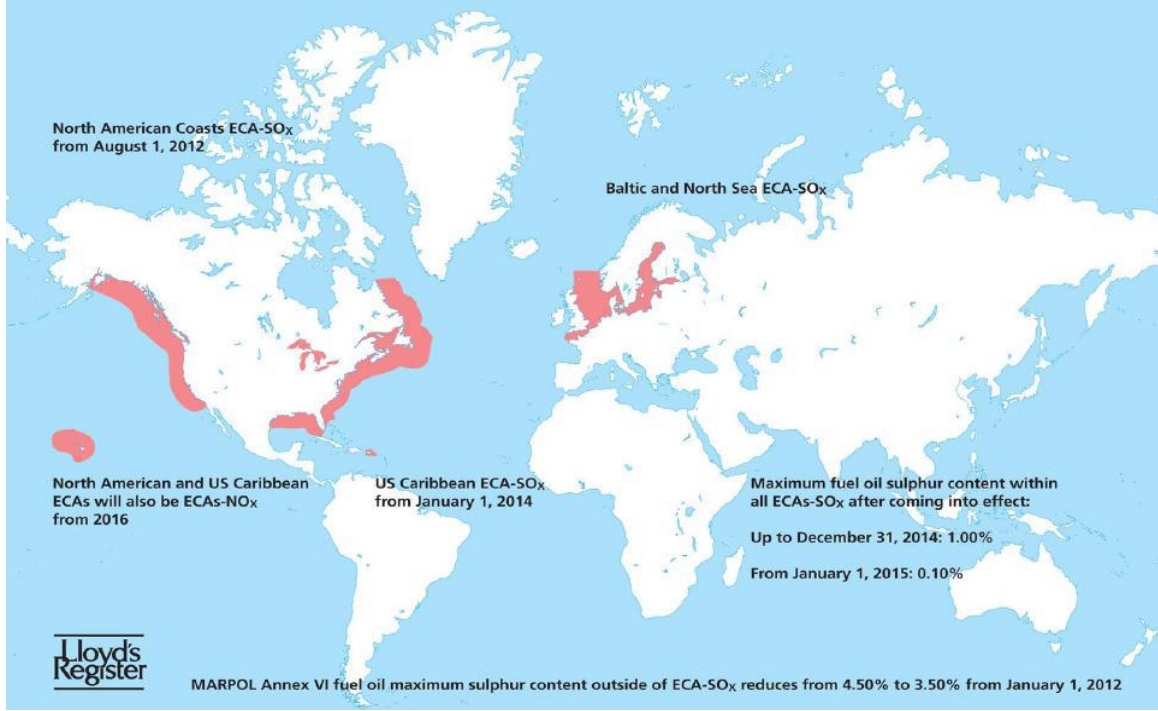
Düzenleme 15 sadece ham petrol tankerleri ile ilgilidir. Tankerlerde gemiye yükleme-boşaltma operasyonu esnasında petrol ürünlerinin uçucu organik bileşikleri buharlaşarak yüksek basınç oluştururlar. Oluşan yüksek basınçlı uçucu gazlar düşük kaynama yüksekliklerine ulaştıklarında yoğunlaşarak sıvılaşır ve havaya karışır. Bu nedenle ham petrol taşıyan gemilerde onaylanmış bir VOC kılavuzu bulunması gerekmektedir.

1.7.1.5.MARPOL Ek VI İlave 3-Emisyon Kontrol Alanları

Ek 3 kıyı bölgelerdeki gemi kaynaklı hava kirliliği konsantrasyonunu azaltmak amaçlı üye ülkeler tarafından imzalanmış birtakım düzenlemeleri kapsamaktadır. Bu düzenleme ile sahil kesimlerinde gemilerden salınan NO_x, SO_x ve partikül maddelerin azaltılması amaçlanmaktadır. ECA alanlarında azotoksitler ve kükürtoksitler için daha düşük sınırlar belirlenmiştir. Bu kıyı şeritleri kabul tarihleri ile aşağıda belirtilmiştir.

- Baltık Denizi (SO_x, kabul tarihi: 1997 / yürürlüğe giriş tarihi: 2005)
- Kuzey Denizi (SO_x, 2005/2006)
- Kuzey Amerika ECA, Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada kıyılarının çoğunu kapsar (NO_x & SO_x , 2010/2012)
- Karayipler, Porto Riko ve Virgin Adaları ECA , (NO_x & SO_x , 2011/2014)

Belirtilen bu alanlar dünya haritası üzerinde Şekil 5’de gösterilmiştir. Şekil 5’de sağ üst kısımda Kuzey Denizi ve Baltık Denizi, sol kısımda ise Amerika, Hawaii adaları, Porto Riko, Karayipler ve Virgin Adaları’nın ECA alanları gösterilmiştir.

Şekil 5. ECA bölgeleri dünya haritası (URL-9, 2016)

1.7.1.6. IMO-Sera Gazları ile İlgili Çalışmalar

Bu alandaki diğer önemli konu ise sera gazlarıdır (GHG). Gemi emisyonları çok yüksek miktarlarda CO₂, CH₄ ve N₂O gibi sera gazları içerir. Bu gazlar atmosfere yayılarak güneş ışığını absorbe ederler ve ayrıca ozon tabakasına zarar vererek, iklim değişikliğine neden olurlar.

IMO, 1997 yılında MARPOL İçin ‘Gemi Kaynaklı CO₂ emisyonları’ adında bir konferans düzenledi. Konferansta alınan kararlara göre;

- IMO sera gazları üzerine Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (UNFCCC) ile bilgi alışverişinde bulunacak;
- IMO gemi kaynaklı GHG üzerine bir çalışma yapacak;
- Deniz Çevresini Koruma Komitesi (MEPC) olası GHG emisyon değerlerini azaltma yöntemlerini araştırarak.

Sonuç olarak, 2000 yılında IMO'nun gemilerden kaynaklı sera gazı emisyon çalışması tamamlanarak MEPC'e doküman MEPC 45/8 olarak sunuldu (UNFCCC Report, 2008). IMO'nun 2000 yılındaki sera gazı çalışması, küresel boyutlarda sera gazlarının yüzde olarak ne kadarının gemi kaynaklı olduğunu açıklayan ilk envanter çalışması olmuştur. Kabul edilen ilk çalışmanın ardından ileriye dönük birtakım yeni kararlar alınmıştır ve 2009 yılında 2. GHG çalışması tamamlanmıştır. Bu çalışma uluslararası bir birlik tarafından hazırlanmıştır (UK Chamber of Shipping, 2013).

IMO'nun 2009 yılında yaptığı 2. GHG çalışması sonuçlarına göre, 2007 yılı deniz taşımacılığında kaynaklı GHG değerleri küresel ölçekte tüm CO₂ emisyonunun %2,7'sini oluşturarak 870 milyon ton hesaplanmıştır. CO₂ gazı sera gazları içerisinde en fazla etkili olanıdır. Yapılan çalışmaya göre gemilerden salınan CO₂ gazı çok ciddi boyutlarda olmuştur. Elde edilen veriler doğrultusunda GHG emisyon değerlerini düşürmek için yeni önlemler alınması kararlaştırılmıştır (URL-6, 2017)

2011'de MARPOL Ek VI'ya numara 4 adında 'gemilerde enerji verimliliği düzenlemesi' adında yeni bir bölüm eklenmiştir. Bölüm 4 gemilerden kaynaklı GHG emisyonlarını azaltmayı ve gemilerin enerji verimliliğinin sabit tutmayı amaçlamıştır.

1.7.1.7. Türkiye'de Gemi Emisyonları ile İlgili Düzenlemeler

Türkiye, MARPOL Ek VI Gemi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Önlenmesi Sözleşmesini 4 Şubat 2014 tarihinde yürürlüğe geçirmiştir. Yapılan bu sözleşme ile Türkiye, limanlarına gelen gemiler için MARPOL Ek VI'da belirtilen limitlere uyulması aksi takdirde yaptırım uygulama hakkına sahip olmuştur. Ayrıca gemilerde kullanılan yakıtların içerdiği kükürt oranı ile ilgili ulusal bazı değişiklikler yapılmıştır. Türkiye ulusal mevzuatının Avrupa Birliği mevzuatı ile uyumlaştırılması amacı ile yapılan çalışmalar neticesinde, yakıtların kükürt oranlarına limitler getiren 99/32/EC sayılı AB Direktifi'ne uygun olarak "Bazı Akaryakıt Türlerindeki Kükürt Oranının Azaltılmasına İlişkin Yönetmelik" yürürlüğe konmuştur.

29 Ekim 2009 tarihli, bakanlar kurulu imzalı bazı akaryakıt türlerindeki kükürt oranının düşürülmesine ilişkin yönetmelik, 6 Kasım 2009 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe sokulmuştur. 2011 yılında yapılan bazı düzenlemeler ile gemilerde kullanılacak yakıtlarla ilgili sınırlar aşağıdaki gibidir.

- 1 Ocak 2012 tarihinden itibaren, göller ve nehirler gibi iç sularda faaliyet gösteren gemiler ile bayrağına bakılmaksızın rıhtımdaki gemiler %0,1 kükürt içeriğini aşan yakıt kullanamaz.
- 1 Ocak 2012 tarihinden itibaren, düzenli sefer yapan tüm yolcu gemileri %1,5 kükürt içeriğini aşan yakıt kullanamaz.

Yukarıda verilmekte olan sınırlar Türkiye Cumhuriyeti deniz yetki alanlarından uğraksız geçiş yapan gemileri kapsamamaktadır. Ayrıca, rıhtımda 2 saat süreden az bağlı bulunması durumunda gemilere %0,1 kükürt içeren yakıt kullanma sınırı kuralı uygulanmamaktadır.

1.7.1.8.ECA Dışında Kalan Alanlar İçin Uygulanan Bölgesel Kurallar

MARPOL Ek VI Gemi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Önlenmesi Sözleşmesine ek olarak bazı ülkeler kendi ulusal kurallarını ve bölgesel sınırlamalar uygulamaktadır.

Avrupa Birliği kendi ECA bölgelerini kapsamayan sınırlar için yine bazı sınırlamalar getirmiştir. 2015 Avrupa Birliği düzenlemelerine göre denizcilikte kullanılan yakıtlar Tablo 10'de verilmiştir. Bu sınırlar 2005-2020 tarihleri arasında geçerlidir.

Tablo 10. Deniz tipi yakıtların kükürt içeriği AB sınırları

Sınırlamalara tabi olma şartları	AB içi ECA bölgelerinde	AB içinde ECA bölgeleri dışında
Limanlarda ve zincirli durumda	%0.1	%0.1
Düzenli sefer yapan yolcu gemileri	%0.1	%1.5
Diğer gemiler	%0.1	%3.5

AB sınırları içerisinde bulunan ECA bölgelerinde, MARPOL Ek VI Düzenleme 14'de ECA bölgeleri için belirtilen limit olan %0,1 kükürt içerik limiti geçerlidir. AB sınırları içinde olan ancak ECA bölgesi olmayan bölgelerde limanda veya zincirli durumda olan ve 2 saatten uzun süreli bu durumda kalacak olan gemilerin kullandığı yakıtın kükürt içeriği %0,1'i aşamaz. Düzenli sefer yapan yolcu gemilerinde kullanılan yakıtın kükürt içeriği %1,5'i aşamaz. Limanda veya zincirleme durumunda olmayan yolcu gemileri haricindeki gemiler, %3,5 kükürt içeriğini aşan yakıt kullanamaz.

Amerika bölgeleri IMO tarafından 2005-2014 yılları arasında ECA bölgesi ilan edilmiştir. Ancak, Amerika'da bu uygulamalara ek olarak Kaliforniya Hava Kaynakları Kurulu (CARB) tarafından hazırlanan Kaliforniya Deniz Aşırı Çalışan Gemiler İçin Yakıt Düzenlemeleri uygulanmaktadır. Bu düzenlemeler Kaliforniya kıyılarından ve Kaliforniya adalarının kıyılarından 24 deniz mili (44-45 km) uzaklığına kadar olan alanı kapsamaktadır. Bu düzenlemenin getirdiği sınırlamalar Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11. Deniz tipi yakıtların kükürt içeriği CARB sınırları

Sınırlamaların uygulamaya giriş tarihi	Marine Gas Oil (DMA Sınıfı)	Marine Diesel Oil (DMB Sınıfı)
1 Temmuz 2009	% 1.5	%0.5
1 Ağustos 2012	% 1.0	%0.5
1 Ocak 2014	%0.1	%0.1

Bu sınırlamalara göre Kaliforniya sahillerine ve adalarına 24 deniz mili (44-45 km) yaklaşan gemiler 1 Ocak 2014 tarihinden itibaren %0,1 ve altında kükürt içeriğine sahip yakıt kullanmak zorundadır.

1.8. Samsun İli ve Samsun'da Bulunan Liman İşletmeleri Hakkında Teknik Bilgiler

1.8.1.Samsun İli Teknik Bilgiler

Samsun, Karadeniz sahil şeridinin orta bölümünde, Kızılırmak ve Yeşilirmak Nehirleri'nin Karadeniz'e döküldükleri deltalar arasında yer almaktadır. Kuzeyinde Karadeniz'in yer aldığı Samsun, batıda Sinop, güneybatıda Çorum, doğuda Ordu ve güneyde de Amasya ve Tokat illeri ile çevrilidir. Yüzölçümü 9.579 km² olan Samsun'un nüfusu 1.250,076'dır. Yaklaşık 210 km'lik bir kıyı şeridine sahiptir (TC BDM, 2010).

Samsun gerek Karadeniz'deki stratejik konumu gerekse bölgedeki sosyo-ekonomik yapısı ile Türkiye'nin önemli kentlerinden birisidir. Karadeniz Bölgesi'ni İç ve Batı Anadolu'ya bağlayan önemli bir ulaşım merkezi olan Samsun'da kara, demir, deniz ve havayolu ulaşım imkânları da bulunmaktadır. İlde demir yoluyla yolcu ve yük taşımacılığı yapılmakta olup, Samsun Limanı ve Samsun Serbest Bölgesi içerisinde de demiryolu

bulunmaktadır. Şekil 6’da Samsun ilinin Türkiye coğrafyası içinde bulunduğu konum gösterilmiştir.

Şekil 6. Samsun ilinin Türkiye’deki konumu (URL-10, 2016).

Samsun genellikle ılıman bir iklime sahiptir. Ancak sahil şeridinde iç kesimlerde iklim iki ayrı özellik gösterir. Sahil şeridinde (Merkez ilçe, Terme, Çarşamba, Bafra, Alaçam, 19 Mayıs, Tekkeköy) Karadeniz ikliminin etkileri görülür. Bunun için sahil şeridinde yazlar sıcak, kışlar ılık ve yağışlı geçer. İç kesimler (Vezirköprü, Havza, Ladik, Kavak, Asarcık ve Salıpazarı) yüksekliği 2000 metreyi bulan Akdağ ve 1500 metreyi bulan Canik Dağlarının etkisi altında kalır. Burada dağların etkisinden kışlar soğuk, yağmur ve kar yağışlı, yazlar ise serin geçer.

Samsun kuzey rüzgârlarına devamlı olarak açıktır. 2010 yılında en şiddetli esen rüzgârın yönü güneybatıdır. 2010 yılı mevsimler itibariyle Samsun’da sonbahar aylarında hakim rüzgar yönü güneybatı, kışın hakim rüzgar yönü, güneybatı, güney-güney batı-kuzey-kuzey batı ilkbaharda kuzey-kuzeydoğu, güney-güney-batı, yazın ise kuzey-kuzeydoğu, güney batılı rüzgarlar hakimdir (URL-11, 2016).

İlin ekonomisi geniş ölçüde tarıma dayalıdır. Sanayi hızla gelişmektedir. Kara, hava ve deniz yolları sebebiyle ticaret hareketlidir. Faal nüfusun %65 kadarı tarım sektöründe çalışmaktadır.

- Tarım: Bafra ve Çarşamba ovaları Çukurova’dan sonra, Türkiye’nin en verimli ovalarıdır. Başlıca tarım ürünleri buğday, çavdar, yulaf, mısır, pirinç, nohut, fasulye, şekerpancarı, ayçiçeği, bol miktarda soya, soğan, sarmısak, patates ve her çeşit sebze, bilhassa domates, biber, lahana, pırasa, patlıcan, taze fasulye, ıspanak, hıyar ve barbunya

yetiştir. Türkiye’de mısır ve fasulyenin en çok yetiştiği yer Samsun’dur. Kaliteli tütün yetiştirmekte ve önemli bir gelir kaynağıdır. Bafra tütünü ünlüdür. Meyvecilik ileridir. Fındık, armut, şeftali, erik, ceviz, kızılıçık ve kiraz bol miktarda yetiştirmektedir.

• Sanayi: Samsun ilinde sanayi hızla gelişmektedir. Özellikle 1970’ten sonra sanayi sektöründeki gelişmenin hızı oldukça artmıştır. 10 ve daha fazla işçi çalıştıran sanayi işyeri sayısı 500, 2-9 işçi çalıştıran sanayi işyeri sayısı ise üç bin civarındadır. Başlıca sanayi kuruluşları şunlardır: Sigara fabrikaları, un fabrikaları, kereste, tuğla ve kiremit fabrikaları, çeltik fabrikaları, Karadeniz Bakır İşletmeleri, dokuma fabrikaları, 50 çeşit ilaç yapan Adeka İlaç Sanayi, pompa valfi, pik döküm ve şase üreten Samsun Makine Sanayi A.Ş., yem fabrikası, mısır özü nişasta ve glikoz fabrikası, plâstik eşya fabrikası, boru ve tel fabrikası, kireç fabrikaları ile haşere ve zirai ilaç sanayi, tuz ve baharat imalat sanayi, ekmek fabrikaları, mobilya fabrikaları, azot sanayi, Bakır İzabe Tesisleri, Engiz Süt Fabrikası, yağ fabrikaları, çimento fabrikası, sunta fabrikası, Çarşamba Şeker Fabrikası, 19 Mayıs Tekel Sigara Fabrikası, çuval fabrikası, araçların lâstik aksamını yapan fabrika, (FFK) Konserve Fabrikası, Dişli İmalat ve Motor Yenileme Fabrikası, şeker, lokum, helva, reçel imalatı yapan fabrikalardır (URL-11, 2016).

1.8.2.Samsun’da Bulunan Limanlar

Yakın çevredeki komşu illere yakınlığı ile ulaşım bağlantılarının güçlü olması ve kentin Karadeniz’e hakim bir noktada konuşlanması Samsun’da denizcilik ve limancılık faaliyetlerinin her dönemde etkin olmasına neden olmuştur. Samsun’da bulunan limanların etki alanları Şekil 7’de iller bazında gösterilmiştir (URL-12, 2016).

Şekil 7. Samsun limanlarının yük dağılımı

Bölgede faaliyet gösteren Samsunport, Toros Limanı ve Yeşilyurt limanı olmak üzere üç adet liman işletmesi bulunmaktadır.

1.8.2.1.Samsunport

Samsun Limanı 41° 18' 00'' Kuzey ile 36° 22' 00'' doğu enlem ve boylamları arasında yer almaktadır. Samsun Limanı deniz yük sahası Gürcistan'ın Batumi, Poti ve Suchumi, limanları; Rusya'nun Soçi, Tuapse, Novorossiysk, Azak denizinde Azov, Taganrog, Jdanov, Yalta, Berdyansk, Genişesk; Kırım'da Mis.Kız-Oğul, Feodosiya, Yalta, Todor, Sevastopol, Yevpatorskiy; Ukrayna'da Nikolayev, Odesa, İliçhevski; Romanya'da Konstanta; Bulgaristan'da Varna limanlarını kapsamaktadır. Samsun limanı Karadeniz bölgesinde Türkiye'nin en büyük limanıdır. Karadeniz'de demiryolu bağlantısı olan tek limandır. Geniş bir taşımacılık sahasına sahiptir. Anadolu'dan gelen ve Anadolu'ya gidecek yüklerin uğrak noktasıdır. Samsun, demiryolu ve karayolu bağlantısı ile Sinop, Çorum, Amasya, Ordu, Sivas, Erzincan, Yozgat, Tokat, Kastamonu, Ankara, Kırşehir, Kayseri, Niğde, Konya, Malatya illerini hinterlandı içine almaktadır (URL-13, 2016).

M.Ö. 3500 yıllarına dayanan ve Samsun şehrinin yapılanması ile birlikte bu tarihten itibaren bugünkü Samsun Limanı olan bölge zamanın doğal limanı olarak kullanılmıştır. 1910 yılında ilk ciddi liman teşebbüsü olarak İngiliz Müh. ve Teşekkülüne etüt projeler yaptırılmış ancak 1. Dünya savaşının çıkması nedeni ile hayata geçirilememiştir. 1926-1944 yılları arasında iskeleler devrini yaşayan bölgede kurulu 7 iskelesi ile deniz ticaretine hizmet vermiştir. 29.01.1944 tarihinde Devlet Limanlar İşletmesi Umum Müdürlüğü emrine ve yine aynı tarihte (o zamanki adı) Devlet Demir Yolları Liman İşletme Umum Müdürlüğüne devredilmiştir. 01.03.1944 tarihinde satın alınan makineli ve makinesiz deniz nakil vasıtaları ile fiilen işletilmeye başlanmıştır. 29.07.1953 yılında kabul edilen 6186 sayılı kanun ile TCDD'ye devredilmiştir. 1953-1963 yılları arasında inşaat dönemi geçiren liman mendirek ve rıhtım inşaatlarını yaparak faaliyete geçmiştir. 1990 yılında da sanayi rıhtımı faaliyete geçmiştir. 16 Mayıs 2008 de Özelleştirme İdaresi Başkanlığının yapmış olduğu ihalede en yüksek teklifi (125.200.000.-USD) veren Ceynak Lojistik ve Ticaret A.Ş. 36 yıllık işletme hakkına sahip olmuştur. 01.04.2010 tarihinden itibaren de liman ismi Samsunport Samsun Uluslararası Liman İşletmeciliği A.Ş. olarak değiştirilmiştir (URL-13, 2016).

Samsun'da bulunan ve en büyük iş hacmine ve çalışma sahasına sahip olan Samsunport limanının teknik bilgileri ve limanın yıllık işlem hacmi Tablo 12'de verilmiştir. Ayrıca Samsunport limanına ait bazı resimler Şekil 8'de gösterilmiştir.

Tablo 12. Samsunport limanı'na ait teknik bilgiler (URL-13, 2016).

Dökme Katı ve Karışık Eşya Depolama	35.000 m ²
Konteynır Sahası	100.000 m ²
CFS Ambarı	7.000 m ²
Silo	60.000 m/ton
Vagon Tremisi	300 ton/saat boşaltma kapasiteli
Kapalı, Vagon Boşaltma Havuzu	2750 m ²
Ulusal Demiryolu bağlantılı rıhtım	1176 m
Vagon Rampası	300 m
Ro/Ro tır parkı	40.000 m ²
Kantar	7 adet
Liman Yıllık İşlem Kapasitesi	
Yıllık Konteynır Kapasitesi	250.000 TEU
Yıllık Dökme-Katı Kapasitesi	7.000.000 t
Yıllık Genel Kargo Kapasitesi	16.000.000 t
Yıllık Ro-Ro Kapasitesi	135.000 kamyon
Yıllık Demiryolu Feri Kapasitesi	35.000 vagon

Şekil 8. Samsunport liman resimleri (URL-13, 2016).

1.8.2.2.Toros Samsun Limanı

Toros Samsun Terminali; bir kamu işletmesi olan Samsun Azot Fabrikası'nın 2005 yılında yapılan özelleştirmede Toros tarafından satın alınmasından sonra faaliyete geçmiştir. Başta gübre, sıvı kimyasalları ve kömür olmak üzere dökme katı ve dökme sıvı ürünleri yanında genel kargo yüklerinde elleçlendiği Toros Samsun Terminali, sahip olduğu geniş depolama alanı imkânları, sıvı kimyasal ürünlere ait depolama tankları, terminal içerisinde yer alan demiryolu hattı ve yükleme rampası ile gelecekte artacağı beklenen Karadeniz ülkeleri arasındaki ticaretin gelişmesine göre üçüncü şahıslara verilen limancılık hizmetleri açısından daha da büyümesi beklenmektedir (İMEAK DTO, 2015)

205 metre uzunluğunda iki adet gemi yanaşma iskelesine sahip olan iskele platformunun batı tarafına 50.000 DWT, sadece boru hatları bağlantılı olan doğu tarafına ise 30.000 DWT büyüklüğünde olmak üzere aynı anda 2 adet gemi yanaştırılabilmektedir. Toros Samsun Terminal'de ise dökme katı ve genel kargo için yıllık 4,2 milyon ton olan elleçleme kapasitesi, dökme sıvı ürünleri için yıllık 4,5 milyon metreküptür (İMEAK DTO, 2015).Ayrıca Toros Samsun limanına ait yük kapasite bilgileride Tablo 13'de belirtilmiştir.

Tablo 13. Toros Samsun limanı kapasite bilgileri (URL-13, 2016).

Kuru Yük Depolama:
4 adet dökme hammadde deposu (1 X 13000 ton, 2 X 60.000 ton ve 1 X 45.000 ton)
3 adet dökme gübre deposu (1x 45.000 ton, 1 X 40.000 ton ve 1 X 13.000 ton)
1 adet torbalı yük deposu (4.300 ton)
150.000 metrekare açık depolama sahaları
Sıvı Dökme Yük Depolaması
3 adet Amonyak tankı -(toplam 44.286 m3)
8 adet Fosforik asit tankı -(toplam 25.434 m3)
9 adet Sülfürik asit tankı -(toplam 33.622 m3)

Şekil 9. Toros Samsun liman resimleri (URL-13, 2016).

1.8.2.3. Yeşilyurt Limanı

Yeşilyurt liman işletmeleri Samsun şehir merkezine 15 km uzaklıkta, organize sanayi bölgesinde yerleşmiş bulunmaktadır. Yeşilyurt Limanı coğrafi konumu, $45^{\circ} 15' 14''$ N, $36^{\circ} 26' 66''$ E koordinatları arasındadır. Demiryolu güzergâhı üzerinde bulunan limanın Samsun havalimanına 12 km, anayola 2 km uzaklıktadır. Yeşilyurt Limanı konumu itibariyle Rusya'nın; Novorossijsk, Tuapse, Anapa, Azak, Taganrog, Yeisk, Ukrayna'nın; Sevastopol, Kherson, Odessa, Gürcistan'ın; Batumi, Poti Romanya'nın; Constanta ve diğer birçok ülke limanlarına yakınlığı ile bölgesel ticaret hacminde ve dünya ticaretine entegre olmuştur (URL-14, 2016). Yeşilyurt limanına ait teknik bilgiler Tablo 14'de gösterilmiştir.

Tablo 14. Yeşilyurt limanı teknik bilgiler (URL-14, 2016).

Toplam Liman Sahası	120.000 m ²
Açık Depolama Kapasitesi	60.000 m ²
Kapalı Depolama Kapasitesi	70.000 t
Hububat Silosu	10 Adet 35.000 t
Kantar	2 Adet 100 t

Yeşilyurt limanına ait resimler Şekil 11'de gösterilmiştir.

Şekil 10. Yeşilyurt liman resimleri (URL-14, 2016).

1.8.3.Samsun Limanlarına Ait İstatiksel Veriler

Samsun limanına yıllar içinde gelen gemi sayıları ve toplam gros tonajları Tablo 15’de verilmiştir. Tablo 15’e bakıldığında Türk ve yabancı gemilerin genel toplamında yıllar içerisinde gemi sayılarında ve gros tonajlarında çok büyük farklılıkları olmamaktadır. Ancak toplam uğrayan gemi sayılarına bakıldığında 2010 yılından 2015 yılına kadar genel bir artış olmuştur.

Tablo 15. Samsun limanlarına 2010-2015 yılları arası uğrayan gemi istatistikleri

		Yıllar	2010	2011	2012	2013	2014	2015
FARKLI GEMİ SAYISI	Türk Bayraklı	Gemi Sayısı	170	158	138	160	134	141
		Gros Ton	529.314	610.137	494.651	661.187	579.222	593.646
	Yabancı Bayraklı	Gemi Sayısı	550	557	580	562	560	581
		Gros Ton	2.833.704	3.155.922	3.509.671	3.506.611	3.814.206	4.114.493
	Toplam	Gemi Sayısı	720	715	718	722	694	722
		Gros Ton	3.363.018	3.766.059	4.009.785	4.167.798	4.393.428	4.708.139
TOPLAM UĞRAYAN GEMİ SAYISI	Türk Bayraklı	Gemi Sayısı	657	566	625	680	644	580
		Gros Ton	9.613.597	2.250.851	2.441.280	2.523.359	3.005.140	2.722.511
	Yabancı Bayraklı	Gemi Sayısı	1.500	1.632	1.617	1.652	2.296	1.923
		Gros Ton	6.626.930	7.737.196	8.146.806	8.661.298	12.539.523	10.611.440
	Toplam	Gemi Sayısı	2.157	2.197	2.248	2.345	2.940	2.510
		Gros Ton	9.613.597	10.140.639	10.588.086	11.184.656	15.544.663	13.333.951

Günümüzde çok sayıda Türk ve yabancı bayraklı gemilerin çeşitli mallarla yükleme-boşaltma yaptığı Samsun limanında yük trafiği her geçen gün artış göstermektedir. Tablo

16’de son 6 yıl içerisinde limanda taşınan yük miktarı %34’lük artışla 7.282.107 tondan 9.776.562 tona yükselmiştir. Samsun limanı yük taşımacılığının büyük bir kısmı uluslar arası ticaretle ilgilidir. 2015 yılında bu değer toplam 8.041.828 ton yükün %85’lik kısmı toplam ithalat, %15’lik kısmı ise toplam ihracattan sağlanmıştır. Son 6 yılda ithalat değerleri sürekli artış göstermiştir. İthalatta 2010 ile 2015 yılları kıyaslandığında %32’lük bir artış olmuştur. Samsun limanında ithal ve ihraç edilen yüklerin toplamı açısından, toplamda en az olan 2010 yılı, 2016 yılı ile kıyaslandığında % 25 oranında artmıştır. Yüklenen yük miktarında kabotaj yüklemeye bakıldığında 2010 yılında, 44.639 tondan, 2015 yılında 904.678 tonluk artış gözlemlenmiştir. Boşaltılan kabotaj yük miktarında ise en az yük miktarı 2010 yılında en fazla yük miktarı ise 2013 yılında olmuştur.

Tablo 16. 2010-2015 Yılları Arasında Samsun Limanları’ndaki Yük Trafığı (ton/yıl)

Samsun Limanı 2010-2015 Toplam İthalat- İhracat Verileri (ton/yıl)							
	Yıllar	2010	2011	2012	2013	2014	2015
YÜKLEME	İhracat	1.336.090	1.560.763	1.150.458	966.440	1.126.353	1.144.986
	Kabotaj Yükleme	44.639	283.990	775.457	898.894	937.771	949.317
	Toplam Yükleme	1.380.729	1.560.763	1.925.915	1.865.334	2.074.124	2.094.303
BOŞALTIMA	İthalat	5.218.767	6.709.554	6.089.038	6.298.324	6.618.523	6.896.842
	Kabotaj Boşaltım	682.611	944.765	895.473	1.388.555	665.987	785.417
	Toplam Boşaltım	5.901.378	6.709.554	6.984.511	7.686.879	7.284.510	7.682.259
GENEL TOPLAM	Toplam İthalat-İhracat	6.554.857	7.041.562	7.239.496	7.264.764	7.744.876	8.041.828
	Toplam Kabotaj	727.250	1.228.755	1.670.930	2.287.449	1.603.758	1.734.734
	Toplam Elleçleme	7.282.107	8.270.317	8.910.426	9.552.213	9.358.634	9.776.562

1.9.Literatür Çalışması

Gemicilik, bir bakıma, kısmen temiz bir ulaşım biçimi olarak düşünülebilir. Bu durum özellikle, eğer değerlendirmeye ton kilometre başına düşen emisyon miktarı açısından yaklaşırsa geçerlidir. Gemilerin tipik CO₂ emisyonları 0 ila 60 gram/ton-km arasındadır; bu oran demiryolu için 20-120 arası ve karayolu taşımacılığı içinse 80-180 arasındadır (IMO 2009). Gemi tipleri arasında kayda değer bir fark olmakla beraber, CO₂ verimliliği gemi boyutuna paralel olarak artmaktadır, örneğin (500 TEU’ya kadar

kapasiteli) bir konteynır yükleme gemisinin ton-km başına CO₂ emisyonu 31.6'dır, 4400 TEU'dan büyük kapasitelere sahip Post Panamax konteyner gemilerinin emisyonlarında bu oran 3 katıdır (Psaraftis ve Kontovas, 2008). Bu fark kuru yük gemiler için daha da fazladır, en k  k gemiler (5000 dwt'ye kadar) ve büyük kargo gemileri (> 120,000 dwt) arasındaki fark 10 kattan daha fazladır.

Aynı zamanda, gemicilikten doğan hava emisyonları da önemli seviyelerdedir. Küresel boyutlarda gemi emisyonları ile ilgili yapılan  alışmalar Tablo 17'de sınıflandırılarak, elde edilen bulgular tablo halinde gösterilmiştir. Metodolojiye bağlı olmakla birlikte, Tablo 17'de küresel ölçekte yapılan çeşitli çalışmalar gemicilikten gelen CO₂ salımının atmosferdeki toplam emisyonun %2-3'  civarında olduğunu, sera etkisi olmayan gazların salımında çok daha yüksek paylara sahip olduğunu öngörmektedir. Cofala vd. (2007) yaptığı çalışmada gemi kaynaklı SO_x emisyonları küresel ölçekte oluşan toplam SO_x emisyonlarındaki payı %5-10 aralığında ve NO_x emisyonlarındaki payı ise %17-31 aralığında olduğunu tespit etmişlerdir.

Diğer ulaşım metotlarına nazaran, gemi kaynaklı egzoz emisyonları yine kayda değer seviyelerdedir. Gemilerin CO₂ emisyonları karayolu taşımacılığının yaklaşık 5'te biri oranındayken, NO_x ve PM emisyonları eşit düzeyde ve SO_x emisyonları karayolununkinden 1.6 ila 2.7 kat daha yüksektir (ICCT, 2007). Eyring vd. (2005) göre uluslararası gemicilik havacılıktan 9.2 kat NO_x, yaklaşık 80 kat daha fazla SO_x emisyonu ve yaklaşık 1200 kat partikül madde üretmektedir; bunun sebebiyse gemi yakıtının yüksek sülfür içermesidir.

Tablo 17. Küresel ölçekte yapılmış gemi egzoz emisyon çalışmaları

	Emisyon sonuçları (milyon ton/yıl)	Yıllar	Küresel ölçekte egzoz emisyon oranı	Kaynak
CO ₂	949	2012	% 2.7	IMO 2014
	1050	2007	% 3.3	IMO 2009
	944	2007	—	Psaraftis ve Kontovas (2009)
	695	2006	—	Paxian vd. (2010)
	813	2001	% 3.0	Eyring vd. (2005)
	912	2001	% 3.0	Corbett ve Koehler (2003)
	501	2000	% 2.0	Endresen vd. (2003)
	419	1996	% 1.5	IMO 2000
SO _x	10	2012	—	IMO 2014
	15	2007	—	IMO 2009
	14	2005	% 10.0	ICCT 2007
	12	2001	% 9.0	Eyring vd. (2005)
	13	2001	% 9.0	Corbett ve Koehler (2003)
	6,8	2000	% 5.0	Endresen vd. (2003)
	16,5	2005	—	Cofala vd. (2007)
	17	2012	—	IMO 2014
NO _x	25	2007	—	IMO 2009
	22	2005	% 27.0	ICCT 2007
	24,3		—	Cofala vd. (2007)
	21,4	2001	% 29.0	Eyring vd. (2005)
	22,6	2001	% 31.0	Corbett ve Koehler (2003)
	12	2000	% 17.0	Endresen vd. (2003)
	1,3	2012	—	IMO 2014
	1,8	2007	—	IMO 2009
PM ₁₀	1,9		—	Cofala vd. (2007)
	1,7	2001	—	Eyring vd. (2005)
	1,6	2001	—	Corbett ve Koehler (2003)
	0,9	2000	—	Endresen vd. (2003)

Tablo 17’de yapılan araştırmalar sonucunda elde edilen emisyon değerleri geçtiğimiz yıllarda hızla artmıştır ve gelecekte de artacağı öngörülmektedir. Eyring vd. (2003), temel gemicilik egzoz emisyonlarının (CO₂, SO_x, NO_x ve PM) 1950 ve 2001 arasında yaklaşık 4 kat arttığını ki bunun da 3 kat artan gemi sayısından daha hızlı olduğunu göstermektedir. Gemi egzoz emisyonlarının önümüzdeki yıllarda artması beklenmektedir. Örneğin IMO,

2014'te gemi kaynaklı karbondioksit emisyonlarının 2050'ye kadar 2-3 kat artacağını tahmin etmektedir (IMO, 2014).

Emisyonların çoğunun denizde gerçekleşmesine karşın, gemi emisyonlarının en doğrudan anlaşılabilir kısmı liman bölgeleri ve liman kentlerinde ortaya çıkmaktadır. Bu yerlerde gemicilik kaynaklı emisyonlar sağlık üzerinde en doğrudan etkiye sahiptir. NO₂ ve CO salınımları bronşit belirtileriyle ilişkilendirilirken, SO₂ emisyonuna maruz kalmanın solunum sorunları ve prematüre doğumlarla bağlantılı olduğu ortaya çıkarılmıştır. Los Angeles Bölgesi Sağlık Araştırması'na ait veriler, Los Angeles limanının yakınında olan Long Beach halkı içinde astım, koroner kalp rahatsızlıkları ve depresyonun Los Angeles'taki diğer alanlara göre daha yüksek oranlarda (ortalama %2.9) görüldüğünü ortaya çıkarmıştır (HIP, 2010). Ayrıca, Kaliforniya Hava Kaynakları Kurulu, yılda 3700 prematüre ölümün sebebi olarak limanlara ve yük taşımacılığına işaret etmiştir (Sharma, 2006). Küresel ölçekte yapılan çalışmalarda hesaplamalar, gemicilik kaynaklı PM emisyonlarının, çoğu Avrupa, Doğu Asya ve Güney Asya kıyılarında gerçekleşen, her yıl yaklaşık 60.000 kalp ve solunum bozuklukları ve kanser kaynaklı ölümün sorumlusu olduğunu ortaya koymaktadır (Corbett vd., 2007).

Küresel gemicilik emisyonları üzerine gemilerin liman içindeki emisyonları olan liman emisyonlarını da içeren çalışmaların sayısı oldukça azdır. Entec (2002) ve Dalsoren ve arkadaşları (2008), tarafından yapılan çalışmalar önemli birer örnektir. Entec (2002) çalışması, Avrupa ülkelerindeki limanlar arasındaki hareketten kaynaklanan gemi emisyonlarını tahmin etmektedir; gemi emisyonlarının etkilediği şehirselle bölgeleri 50-50 km'lik paftalara böldükleri için gemilerin liman alanlarındaki emisyonlarını görünür kılmışlardır. Dalsoren ve arkadaşları (2008), liman içindeki emisyonu hesaplamak için gemilerin yükleme-boşaltma zamanının yaklaşık bir tahminini kullanmışlar, ancak Singapur hariç diğer limanlar hakkında tekil olarak detay vermemişlerdir. Şüphesiz, bu çalışmalar limanlardaki emisyonların hesaplanması için değer taşımaktadır, ancak her ikisi de gemilerin limanlarda harcadığı zamanlar hakkında kısmen kesin olmayan tahmin ve varsayımlara dayanmaktadır. Entec çalışması, limanda geçen süreyi, limanlarda yapılan bir anketten elde edilen datayı temel alarak değerlendirmiştir; Dalsoren ve arkadaşları (2008) yapmış olduğu çalışmada ise limandaki gerçek zamanları ele almasıyla biraz daha kesin bilgiler içerirse de yine de tam kesinlik sağlayamamıştır zira veri seti liman süresini, bırakın dakikaları saatlerle dahi ölçmemiş ve gün bazında ölçüm yapmıştır.

Bunlara ek olarak, bölgedeki gemicilikle ilgili emisyonu ölçen, limanlar ve liman kentleri üzerine vaka çalışmaları da mevcuttur. Bu çalışmalar bir dizi farklı metodoloji ve tanım kullanmaktadır. Bundan dolayıdır ki bu çalışmaların sonuçlarını birbirleriyle karşılaştırmak zordur (Mueller et al. 2011). Metotlardaki temel fark yakıt sarfiyatı ve aktivite temelli olmalarından gelmektedir, en son çalışmalar geminin etkinliğini (seyir, manevra ve limanda kalış hallerinde geçirilen saatler gibi) hesaba katmaktadır, buna karşın ilk yaklaşım emisyon tahmini için geminin yakıt kayıtlarını incelemeye dayanıyordu. Tahminlerin odak noktaları, coğrafi bölümlendirme yönünden (sadece liman bölgesi, ya da ayrıca karasuları), dahil edilen gemiler yönünden (sadece okyanus gemileri ya da ayrıca liman gemileri (römorkörler gibi) ve nehir tekneleri), liman içindeki diğer ulaşım yöntemleri (liman kamyonları ve lokomotifleri) gibi diğer liman etkinliklerinin dahil edilmesi yönünden ve vinçler ve diğer aletler gibi kargo işlemleri ekipmanları yönünden değişiklik göstermektedir.

Tzannatos (2010), yolcu gemilerinin uğrak noktası olan Piraeus Limanı için yaptığı çalışmada limana gelen kıyı yolcu gemileri ve cruise gemileri için tümevarım metodolojisini kullanarak liman bölgesindeki manevra ve limanlama modlarında gemilerin oluşturduğu NO_x, SO₂ ve PM_{2,5} emisyonlarını 2008-2009 yıllarında hesaplamıştır. Yapılan hesaplamalar neticesinde Piraeus Limanında yıllık 2.600 ton sadece gemi kaynaklı emisyon miktarı gözlenmiştir. Aynı zamanda limanda oluşan gemi kaynaklı NO_x emisyon miktarının ulusal ölçekte yayılan NO_x miktarının %1,2'sini, SO_x miktarının ise % 2,5'ini oluşturduğu belirtilmiştir. Tzannatos (2010), elde ettiği sonuçları küresel ölçekte oluşan emisyonlar ile karşılaştırdığında oranların küçük bir yüzdeye sahip olduğunu görmüştür (NO_x için %0,08, SO_x için %0,12 ve PM_{2,5} için %0,10). Global boyutlarda kıyaslama yapıldığında elde edilen gemi emisyon değerleri küçük bir değer gibi görünse de bölgesel ölçekte yapıldığında ciddi önem arz etmektedir. Tzannatos'a (2010) göre Atina bölgesi için emisyon değerleri kıyaslandığında şehirde oluşan toplam emisyon değerlerinin NO_x %6,3'ünü, SO₂ %56,9'unu ve PM_{2,5} %14,7'sini gemi emisyonlarından kaynaklandığını belirtmiştir.

Danimarka'nın önemli limanlarından olan Kopenhag, Elsinore ve Koge için yapılan gemi kaynaklı emisyon envanter çalışması da bölgesel anlamda yapılan ve toplam emisyon hesabında tümevarım, coğrafi olarak emisyon dağılımında tündengelem yöntemi uygulanmıştır (Saxe ve Larsen, 2004). Saxe ve Larsen'e (2004) göre Kopenhag limanında gemi kaynaklı NO₂ emisyonunun Kopenhag şehrindeki insan nüfusuna ciddi olumsuz

etkileri görülmektedir. NO₂ için Avrupa Birliği yasal sınır limiti olan saatlik ölçüm 200 ng m⁻³ değeri, Kopenhag limanı ve yakın bölgelerde yıl içerisinde 19 defa aşıldığı ve ölçülen maksimum saatlik NO₂ değerinin 615 ng m⁻³ olduğu tespit edilmiştir. Aynı zamanda Kopenhag merkezinin birkaç kilometrelik alanında da Avrupa Birliği sınır değeri olan saatlik ölçüm 200 ng m⁻³ aştığı gözlemlenmiştir. Elsinore limanında ise feribot teknelerinin neden olduğu NO_x miktarının limana yakın bölgelerde çok ciddi miktarlarda olduğu gözlemlenmiştir. PM çalışmasında ise Kopenhag limanında oluşan parçacık kütle emisyon miktarının Avrupa Birliği'nin yıllık parçacık kütle limit değerinin sadece %0,2 - %0,4'üne eşit olduğunu belirtmiştir. Ancak, gemi kaynaklı PM emisyonunun Kopenhag şehrinde oluşan tüm şehir içi trafik kaynaklı PM emisyonunun %8 ile %15'ini oluşturduğunu saptamıştır (Saxe ve Larsen, 2004).

Song (2014), Çin'in Şanghai şehrindeki en yoğun iş hacmine sahip konteyner limanı için yapmış olduğu tümevarım metodolojisi ile liman içindeki ve limana yakın kıyı bölgelerindeki gemi kaynaklı emisyonların (CO₂, CH₄, N₂O, PM_{2,5-10}, NO_x, SO_x, CO ve HC) envanterini oluşturmuştur. Daha sonra bulduğu bu değerlerin bölge ekonomisine olan zararı üzerine sosyoekonomik veriler elde etmiştir. Song (2014), 2009 yılında yapmış olduğu bu çalışmada Yangshan limanına 6.518 adet konteyner gemisinin giriş-çıkış yaptığını AIS (otomatik tanımlama sistemi) kullanarak tespit etmiştir. Limanda gemilerin farklı işletme modları (manevra ve limanlama) için toplam emisyon miktarları CO₂ için 578.444 ton, CH₄ için 10 ton, N₂O için 33 ton, PM_{2,5-10} için 1.078 ton, NO_x için 10.758 ton, SO_x için 5.622 ton, CO için 1.135 ton, HC için 519 ton bulunmuştur (Song, 2014).

Avrupa'da yapılan gemi kaynaklı emisyon envanter çalışmasına bir diğer örnek ise Schrooten ve arkadaşları (2004), Belçikanın bütün limanları için tümevarım yöntemi kullanarak yaptığı çalışma gösterilebilir. Belçika limanlarına gelen toplam 28.767 gemi için toplam emisyon değerleri, CO₂ için 720 kton, SO₂ için 10,92 kton, NO_x için 16,9 kton, PM_{2,5-10} için 1,28 kton hesaplamıştır (Schrooten vd., 2008).

Literatürde Türkiye'de yapılan gemi kaynaklı egzoz gazı emisyonları ile ilgili çalışmalara bakıldığında, Kesgin ve Vardar (2001), Çanakkale ve İstanbul Boğazı'ndan geçen transit gemilerdeki ve İstanbul Boğazı'nda yolcu taşımacılığı yapan yolcu gemilerindeki yakıt tüketimini ve NO_x, CO, CO₂, VOC, PM gemi egzoz gazı emisyonlarını araştırmıştır. Yolcu taşımacılığında kaynaklanan NO_x emisyonlarını 2.720 ton, transit gemilerden kaynaklanan NO_x emisyonlarını ise 4.357 ton hesaplamışlardır. Transit gemiler nedeniyle yayılan emisyon miktarının, İstanbul Boğazı'ndaki toplam

emisyonunun %5'ini oluşturduğunu tespit etmişlerdir. Ayrıca Türk Boğazlarından geçen transit gemilerin sayısının yıllık yaklaşık %5 oranında artması sebebiyle, transit gemilerden yayılan emisyon gazlarının da aynı oranda arttığını ifade etmişlerdir. Bu çalışmada bir diğer unsur ise, Rus petrolünün tanker gemileriyle Türk Boğazlarından geçmesi sebebiyle, transit gemilerin yaklaşık olarak %10 oranında daha fazla emisyon saldırdığını tespit etmişlerdir (Kesgin ve Vardar, 2001).

Deniz ve Durmuşoğlu (2008), Marmara denizi ve Türkiye Boğazlarındaki gemi egzoz gazı emisyonlarını araştırdılar. Bölgedeki gemi emisyonlarının, Türkiye'deki toplam emisyonlar içerisinde %11 NO_x, %0,1 CO, %0,12 PM'e karşılık geldiğini hesaplamışlardır. Aynı çalışmada, toplam emisyonları CO₂ için yıllık 5.451.224 ton, NO_x için yıllık 111.039 ton, SO₂ için yıllık 87.168 ton, CO için yıllık 20.281 ton, PM için yıllık 4.762 ton olarak hesaplamışlardır. Türk Boğazları'ndan geçen transit ve transit olmayan gemilerden yayılan yıllık emisyonları; CO₂ için 938.118 ton, NO_x için 19.208 ton, SO₂ için 15.831 ton, CO için 2.195 ton, PM için 841 ton olarak hesaplamışlardır. Marmara Denizi limanlarına uğramadan transit geçiş yapan gemilerden yayılan yıllık emisyon miktarlarını ise; CO₂ için 1.557.170 ton, NO_x için 33.188 ton, SO₂ için 26.277 ton, CO için 3.643 ton, PM için 1.473 ton olarak hesap etmişlerdir. Marmara Denizi bölgesinde transit gemilerden yayılan emisyon miktarının, aynı bölgede gemilerden yayılan toplam emisyon miktarının yaklaşık %30'una karşılık geldiğini tespit etmişlerdir. Ayrıca NO_x, SO₂ ve CO₂ emisyonları açısından Marmara Denizi bölgesindeki gemi kaynaklı emisyonların miktarının, küresel kaynaklı toplam gemi emisyonları miktarının %1'ini oluşturduğunu tespit etmişlerdir (Deniz ve Durmuşoğlu, 2008).

Kılıç (2009), gemilerin anlık pozisyon bilgilerini içeren AIS (Automated Information System) veritabanı bilgilerini kullanarak Marmara Denizi ve Türk Boğazları'nı da kapsayan bölgede ticari gemilerden kaynaklanan NO_x, SO₂, CO₂, HC ve PM emisyonlarını hesaplamıştır. Çalışmaya dahil olan 10.058 adet farklı gemiden yayılan yıllık emisyon miktarlarını; NO_x için 605.206 ton, SO₂ için 494.681 ton, CO₂ için 29,93 milyon ton, HC için 25.611 ton, PM için 53.290 ton olarak hesap etmiştir.

Deniz ve Kılıç (2009), Marmara Denizi'nin ana limanlarından biri olan Ambarlı limanında egzoz gazı emisyonlarını araştırdılar. Ambarlı limanında gemi kaynaklı egzoz gazı yıllık emisyonlarını NO_x için 845 ton, SO₂ için 242 ton, CO için 2.127 ton, CO₂ için 78.590 ton, VOC için 504 ton, PM için 36 ton olarak hesap etmişlerdir. Bu emisyonların Marmara Denizi'nde bulunan limanlar toplamı içinde kapsadığı oranlarını ise; %28,3 NO_x,

%22,1 SO₂, %25,9 CO, %22,4 CO₂, %27 VOC, %19,7 PM olarak tespit etmişlerdir. Ambarlı limanındaki gemi kaynaklı egzoz emisyonlarını belli başlı limanlarla karşılaştırdıkları bu çalışmada, NO_x ve PM emisyonlarının Kopenhag ve Aberdeen limanlarından fazla olduğunu, CO emisyonlarının ise karşılaştırılan limanlar olan Los Angeles, Port Arthur, Maine, Kopenhag ve Aberdeen limanlarından fazla olduğunu tespit etmişlerdir. Ambarlı limanı Türkiye'nin en büyük konteynır limanlarından biri olması sebebiyle, limandan İstanbul içine konteynır taşımacılığı yapan kamyonlardan yayılan yıllık egzoz emisyonlarını SO₂ için 16,67 ton, NO_x için 287,42 ton, CO için 13,90 ton, VOC için 2,41 ton, PM için 2,30 ton olarak hesap etmişlerdir. Kamyon kaynaklı emisyonların Aberdeen limanından fazla olduğunu, Los Angeles limanından ise az olduğunu tespit etmişlerdir (Deniz ve Kılıç, 2009).

Kılıç ve Deniz 2005 yılında yaptığı çalışmada, 11.645 adet geminin dahil olduğu İzmit Körfezi bölgesinde NO_x SO₂, CO₂, HC ve PM emisyon miktarlarını araştırdılar. Bu çalışmada emisyonlar, gemilerin işletim operasyonlarına ve tiplerine göre sınıflandırıldı. Gemi aktivitesi bazlı ölçüm metoduyla İzmit Körfezi için ilk defa hesaplanan yıllık emisyon miktarları NO_x için 5.356 ton, SO₂ için 4.305 ton, CO₂ için 254.261 ton, HC için 232 ton, PM için 487 ton olarak tespit etmişlerdir. Gemi kaynaklı emisyonun önemli kısmı gemilerin seyir modunda hesaplanmıştır. Seyir modunda emisyon miktarının fazla çıkmasının başlıca sebebini, körfeze giriş noktasının limanlara olan uzaklığının fazla olması olarak belirtmişlerdir (Kılıç ve Deniz, 2009).

Türkiye'nin önemli ihracat limanlarından biri olan İzmir Limanı, gemi egzoz gazı emisyon envanteri çalışmasında Saraçoğlu ve arkadaşları (2013), gemi aktivitesi bazı yöntemi İzmir Limanı'na gelen gemiler için uygulamıştır. Temel gemi egzoz gazı kirleticilerinin (NO_x, SO₂, CO₂, HC ve PM) seyirde, manevrada ve rıhtımdaki miktarlarını farklı gemi türleri için hesaplayarak, bu değerlerin İzmir hava kalitesine etkilerini araştırmışlardır. Yapılan bu çalışmada 2007 yılı içerisinde limana gelen toplam 2.806 gemi seferi sonucunda CO₂ emisyon miktarı 100.590 ton, NO_x emisyon miktarı 1.628 ton, SO₂ emisyon miktarı 1.708 ton, HC emisyon miktarı 136 ton ve PM emisyon miktarı 135 ton olarak hesaplanmıştır. Saraçoğlu ve arkadaşları (2013), İzmir Limanı'nın konumu, İzmir şehir merkezine yakın olmasından dolayı yayılan emisyonların etkisinin daha fazla olacağı belirtilmiştir. Ayrıca gemi kaynaklı NO_x emisyonunun, İzmir çevresindeki evsel ısınmadan kaynaklı NO_x emisyon miktarından ve gemi kaynaklı SO₂ emisyonunun yine İzmir araç trafiğinden yayılan SO₂ emisyon miktarından daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Türkiye'nin önemli endüstriyel gemi taşımacılığı bölgelerinden olan Çandarlı Körfezi için Deniz ve arkadaşları (2010) bu bölgede bulunan 10 farklı limanada yapmış olduğu egzoz emisyon envanter çalışmasında ise her bir liman için farklı gemi işletme modlarına göre ve farklı gemi türlerine göre gemi kaynaklı emisyonlardan NO_x, SO₂, CO₂, HC ve PM miktarlarını gemi aktivite bazı yöntemi ile hesaplamışlardır. 2007 yılında körfezde bulunan 10 farklı limana toplamda 7.520 gemi seferi yapıldığı ve oluşan toplam gemi egzoz emisyon miktarının NO_x için 631.2 ton, SO₂ için 573.6 ton, CO₂ için 33.848,9 ton, HC için 32.3 ton ve PM için 57.4 ton olduğu belirtmişlerdir. Elde edilen bulgular neticesinde Deniz ve arkadaşları (2010) Çandarlı Körfezi'nde bulunan gemi kaynaklı egzoz emisyonların %65'i Habaş, Tüpraş ve Ege Çelik limanlarından kaynaklı olduğu ve en fazla emisyon miktarının genel kargo gemilerinden kaynaklandığını belirtmişlerdir. Ayrıca bu çalışmada gemi kaynaklı egzoz emisyonlarının büyük bir bölümünün limanlama esnasında oluştuğu ve limanlara sahil besleme sistem altyapıları kurularak emisyon miktarının azaltılabileceği vurgulanmıştır.

Limanlardaki emisyonun en büyük bölümü çoğunlukla gemi etkinliklerindedir; zira bu limanlardaki egzoz emisyonları üzerine olan bu çalışmalar dizisinden anlaşılabilir. Gelişmiş ülkelerdeki limanlardaki emisyonun %70-100 arasındaki oranı gemilere bağlanabilir; kamyonlar lokomotifler en fazla 5'te birini, diğer ekipmanlardan gelen emisyonlar ise nadiren %15'ten fazlasını teşkil etmektedir. Bu tablo, kamyon yakıtları üzerindeki düzenlemelerin daha yumuşak olduğu gelişmekte olan ülkelerin limanlarında daha farklıdır ve toplam emisyonun daha büyük bir payı bu kamyonlar ve lokomotifler tarafından yapılır. Örneğin Bombay limanında liman kamyonlarından salınan NO_x emisyonu gemilerin saldığından %20 daha fazladır ve yine kamyonlardan gelen PM₁₀ emisyonları gemilerinkinden 26 kat daha yüksektir (Joseph vd. 2009).

1.10. Tez Çalışmasının Amacı ve Kapsamı

Dünyada denizyolu taşımacılığı yükleri bir seferde büyük miktarlarda taşıma özelliği ve bu taşıma maliyetinin diğer taşıma türlerine oranla ucuz olması nedeniyle denizyolu taşımacılığını daha popüler hale getirmektedir. Türkiye gelişen sanayisi ve ekonomisi ile birlikte denizyolu taşımacılığında dünyada önemli bir konumda bulunmaktadır. Özellikle limanlarda artış gösteren taşımacılık trafiği ile birlikte limanın çevresinde yer alan şehirlerin nüfus yoğunluğunda da ciddi artışlar oluşmaktadır. Limanlarda artan bu gemi trafiği nedeniyle liman bölgelerinde büyük oranlarda gemilerden kaynaklı egzoz emisyonları oluşmaktadır ve insan sağlığını tehdit etmektedir.

Bu tez çalışmasının amacı Samsun Limanlarına gelen gemilerin 6 yıllık gemi trafiği kaynaklı egzoz emisyon envanterini oluşturmak ve elde edilen bu egzoz emisyon değerlerini yıllar boyunca karşılaştırarak gemi egzoz gazlarının Samsun ili hava kirliliğine katkısını tespit etmektir. Ayrıca elde edilen bulgular neticesinde Samsun ili için gemi egzoz emisyonlarının önemini vurgulamak ve gemi kaynaklı egzoz emisyonlarını azaltıcı önlemleri belirlemektir. Tez çalışması ile birlikte, bundan sonra yapılacak çalışmalara yol göstererek literatüre katkı sağlanması beklenmektedir.

Yapılan bu çalışma kapsamında Samsunda bulunan Samsunport, Toros ve Yeşilyurt limanlarındaki gemi kaynaklı egzoz emisyon değerleri 2010 yılından başlanarak 2015 yılı sonuna kadar hesaplanmıştır. Hesaplama yöntemi olarak, gemilerin makine gücünü temel alan tümevarım (bottom-up) yöntem formülü kullanılarak egzoz emisyon değerleri bulunmuştur ve istatistiksel olarak karşılaştırılmıştır. Her yıl için gemilerin işletme modları olan seyir, manevra ve limanlama durumlarındaki toplam emisyon değerleri karşılaştırılmıştır. Samsun limanlarına gelen gemi türleri sınıflandırılarak her gemi türüne göre egzoz emisyon değerleri ayrı ayrı hesaplanmıştır.

2.YAPILAN ÇALIŞMALAR

2.1.Yöntem

Gemi kaynaklı egzoz emisyon miktarlarını teorik olarak hesaplama yöntemi literatürde bölgesel ve küresel olarak farklı hesaplama metotları kullanılarak yapılmıştır. Günümüze kadar yapılan bilimsel çalışmalarla hesaplanan gemi egzoz emisyon miktarlarının iklime, atmosfere ve insan sağlığına etkileri çeşitli çalışmalarda karşılaştırılarak etkileri araştırılmaktadır. IMO ve EPA gibi uluslararası örgütler de egzoz emisyon envanteri çalışmaları sonucunda, egzoz emisyonu hesabının yapıldığı alan için yasal düzenlemeler ve sınırlamalar getirmektedir.

Gemilerin neden olduğu hava kirletici miktarlarının hesaplanmasında gemi makinelerinin (ana makine ve jeneratör) egzozlarından salınan emisyon miktarı önemlidir. Literatürde gemi egzoz emisyonlarının teorik olarak hesaplandığı iki farklı yöntem kullanılmaktadır. Birincisi gemilerin hesaplanacak rota esnasında, gemi bünyesinde yaktıkları yakıt tüketimini temel alan tümdengelim (top-down) metodu, diğeri ise geminin seyir, manevra ve limandaki gemi aktiviteleri sırasındaki ana makine ve jeneratör gücünü temel alan tümevarım (bottom-up) metodudur.

90'lı yıllarda aşağıdan yukarıya ve yukarıdan aşağıya emisyon hesaplama yöntemleri ile emisyon envanter çalışmalarının temelleri atılmıştır (Corbett vd., 1999; Trozzi ve Vaccaro, 1998). İlerleyen yıllarda yapılan bilimsel çalışmalar ile gemilerin yakıt tüketim değerleri ve gemilerde kullanılan makineler hakkında daha ayrıntılı veriler sağlanmıştır ve tümevarım metodu yaygın olarak kullanılmıştır.

Bu tez çalışmasında, Samsun limanına gelen gemilerden kaynaklı emisyonları hesaplamak için, gemi aktivitelerine göre emisyon hesaplama metodu olan tümevarım yöntemi kullanılmıştır. Bu çalışmada tümevarım yönteminin kullanılmasındaki amaç, daha güvenilir sonuçlar elde edilmesi ve literatürde daha çok kullanılmasıdır. Gemilerin o anda bulunduğu işletme modlarına (seyirde, manevrada ve limanda) göre egzoz emisyon hesabı yapılmaktadır. Limana gelen gemilerin emisyonları, her geminin seyir, manevra ve liman olan işletme modları için 2010-2015 yılları boyunca yıllık olarak ayrı ayrı hesaplanmıştır. Ayrıca limana gelen gemi sayısı ve özellikleri, her geminin ana makine ve jeneratörlerinin güçleri, her gemiye ait işletme modlarında geçen süreler, yük ve emisyon faktörleri, limana

gelen gemilerin emisyon hesabında kullanılmaktadır. Samsun limanına gelen gemilerin emisyon hesaplanma yönteminde aşağıdaki şekilde sıralanmış adımlar kullanılmıştır.

- Limana gelen gemilerin türlerinin ve toplam sefer sayılarının belirlenmesi.
- Gemilerin işletme modlarında (seyir, manevra, liman) geçen sürelerin belirlenmesi.
- Her gemiye ait ana makine ve jeneratör güçlerinin (kW) belirlenmesi.
- Gemi işletme modlarına göre ana makine ve jeneratör yük faktörlerinin belirlenmesi.
- Her işletme ve gemi türü için emisyon faktörlerinin (g/kWh) belirlenmesi.
- Her işletme modu için ve her gemi kaynaklı hava kirleticileri için yıllara göre gemi egzoz emisyon değerlerinin (ton/yıl) olarak hesaplanması.

2.2.Çalışma Bölgesi

Samsun Limanında tez kapsamında emisyon hesabının yapılmasında kullanılan alan Şekil 12’de gösterilmiştir. Samsun ili Bafra Burnu’ndan Samsun Limanlarına (Samsunport Ana Liman, Samsun Sanayi Limanı (Samunport bünyesinde), Yeşilyurt Limanı, Toros Limanı) kadar olan alan emisyonların hesaplandığı alan olarak kabul edilmiştir. Şekil 12’de belirtilen bu güzergah Samsun Liman İşletmeleri Müdürlüğü’nün belirlemiş olduğu denizin derinlik mesafelerine göre gemilerin en güvenli şekilde izleyeceği rotalar olarak tespit edilmiştir. Samsun ilinde bulunan 4 liman için gemi işletme modlarında belirlenen mesafeler Tablo 18’de gösterilmiştir. X noktası her geminin Samsun limanlarına girişte klavuz kaptan eşliğinde seyire başladığı mesafe olarak alınmıştır. B ve G noktaları ise seyirin bitip manevra moduna geçildiği bölgelerdir. C,D,E ve F noktaları ise sırasıyla Samsun Sanayi limanı, Samsunport limanı, Yeşilyurt limanı, Toros limanlarının bulunduğu bölgelerdir.

Tablo 18. Gemi işletme modları için Samsun kıyı bölgesi mesafeleri

No	Simge	Alan	Hesaplanan mesafe (km)
1	X-A	Seyir	46.30
2	A-B	Seyir	12.96
3	A-G	Seyir	12.96
4	B-C	Manevra	3.70
5	B-D	Manevra	3.70
6	G-E	Manevra	3.70
7	G-F	Manevra	5.50
8	C	Liman	-
9	D	Liman	-
10	E	Liman	-
11	F	Liman	-

Şekil 11. Samsun limanları genel görüntüsü ve egzoz emisyonu inceleme alanı

2.3. Egzoz Emisyonu Envanterinin Çıkarılması

2010'dan 2015 yılı sonuna kadar Samsun limanlarına gelen gemilerin egzoz emisyonları miktarının hesaplanması için, gemi aktivite bazlı metotlardan olan aşağıdan yukarı (bottom up) yöntemi uygulanmıştır. Samsun limanına gelen gemilerden yayılan toplam emisyonları bulabilmek için, gemilerin işletme modları olan seyir, manevra ve limanda bulunmaları ve ana makine ve jeneratör konumunda çalışma durumları için hesaplama yapılmıştır. Bu tez çalışmasında envanteri çıkarılan egzoz emisyonları şunlardır: NO_x (azotoksitler), SO₂ (kükürdioksit), CO₂ (karbondioksit), HC (hidrokarbonlar), PM₁₀ (boyutu 10 µm ve altı olan partikül maddelerin toplamı).

Samsun limanlarına gelen gemilerden kaynaklı egzoz emisyonların miktarlarını bulabilmek için, Samsun limanlarına gelen gemi tipleri, her işletme modunda geçen süreler, her geminin ana ve yardımcı makinelerinin güçleri, yük faktörleri ve egzoz emisyonu faktörleri tek tek belirlenmiştir. Bu bilgilerden en önemlisi olan gelen gemilerin isimleri, IMO numaraları ve limana giriş-çıkış tarihleri gibi listelerin bulunduğu veriler, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı'nın Atlantis altyapısı altında bulunan Samsun limanına ait yıllık gelen gemilerin teknik bilgilerinin olduğu listelerden temin edilmiştir (URL-15, 2016). Elde edilen bu listelerden yola çıkarak her gemiye ait IMO numarası ve gemilerin gros tonaj ve bağlı bulundukları ülke bayrakları tespit edilmiştir. Hesaplama yönteminde elde edilmesi gereken gemi ana makine ve jeneratör güçleri ise gemilerin tek tek IMO numaralarına göre taranarak, Uluslar arası Sınıflandırma Kuruluşları Birliğine üye Lloyd's Register of Shipping (LR)'in 100 grostonun üstündeki 170 bin adet gemiye ait veri bankasından elde edilmiştir (URL-16, 2016).

Diğer önemli verilerden bir tanesi de her geminin hızına ve yakılan yakıtı göre değişen emisyon faktörleridir. Emisyon faktörü (EF) birim güç başına birim saatte yayılan gram emisyon (g/kWh) birimindedir. Ayrıca egzoz gazı miktarları için her işletme modunda ana makine ve jeneratör için yük faktörlerine de gereksinim vardır. Çünkü seyirde ana makinenin yükü manevradaki yükten fazladır. Sonuç olarak 2010 yılından başlayarak 2015 yılı sonuna kadar, Samsun Limanına 6 yıl boyunca uğramış olan gemilere ait gerçek veriler kullanılarak, farklı işletme modlarında yayılan egzoz gazı miktarları hesaplanmıştır.

2.3.1.Seyirde Oluşan Egzoz Emisyonlarının Hesaplanması

Seyirde oluşan gemi egzoz emisyon miktarının hesaplandığı denklem, Şekil 12’de belirtildiği üzere Bafra Burnu’nun doğusunda bulunan X noktasından başlayarak A-B ve A-G deniz kıyı bölgelerini de içine alan X-A için 46,30 km, A-B ve A-G için ise 12,96 km olarak gösterilmiştir. Bu değerler gidiş ve dönüş mesafesi olarak toplamda 118,52 km olarak hesaplanmıştır. Samsun limanına gelen gemilerin bu rotalarda seyir yaptığı esnada ana makinesi ve tek jeneratörü için gemi egzoz emisyonları incelenmiştir.

Seyir halinde oluşan egzoz emisyonu hesaplama denklemi iki kısımda ele alınmıştır. Birinci kısım ana makinenden salınan emisyon miktarlarıdır. Bunu belirlemek için her gemiye ait ana makine gücü, seyirdeki ana makinenin yük ve emisyon faktörü ile çarpılarak elde edilen değer ile manevra bölgesine kadar geminin aldığı mesafenin gemi hızına bölünmesiyle bulunan değerle çarpılması sonucunda ana makineden kaynaklı toplam emisyonlar bulunur.

İkinci kısımda ise jeneratörlerden yayılan egzoz emisyonları hesaplanmıştır. Ana makine egzoz emisyonları için uygulanan hesaplama metodu, her bir geminin jeneratörlerine ait gerekli yük ve emisyon faktörleri de aynı formüle konularak jeneratörlere ait egzoz emisyonları bulunur.

Seyir egzoz emisyonları için gerekli verilere bakıldığında, manevra yerine kadar olan D mesafesi Samsun limanı egzoz emisyon çalışma alanında belirtildiği üzere X noktasından başlayarak B ve G noktasına kadar olan mesafe olup, gemilerin limandan ayrılması da düşünülerek toplamda gidiş-dönüş için 118,52 km dir.

Hesaplamalarda kullanılan diğer önemli veri ise gemi hızıdır. Bu veri her geminin özelliğine göre farklı olmakla birlikte Samsun limanı için gemilerin hızları Tablo 24’de gösterilmiştir. Gemilere ait ana makine ve jeneratör güç değerleri LR’den her geminin IMO numaralarına göre elde edilmiştir (URL-16, 2016).

Seyirde kullanılan emisyon faktörü değeri ise ENTEC firmasının 2005 yılında yaptığı ve Avrupa Birliği Çevre Komisyonunca da kabul edilen emisyon envanter çalışmasındaki değerlerdir. Bu değerler her gemi türü için Tablo 19’da belirtilmiştir (ENTEC, 2005). Aynı zamanda emisyon faktörleri, her işletme modunda da farklılık göstermektedir, çünkü gemi hızları ve kullanılan yakıt özellikleri gemi işletme modlarına göre farklılık göstermektedir.

Tablo 19. Seyirde gemi tipine göre egzoz emisyon faktörleri.

Gemi tipi	Seyirde emisyon faktörleri $EF_1(g/kwh)$				
	NO _x	SO ₂	CO ₂	HC	PM
General Kargo	16,2	10,9	649	0,54	1,28
Konteyner	17,3	10,8	635	0,57	1,56
Kimyasal Tanker	16,3	11,0	650	0,55	1,34
Tanker	14,8	11,7	690	0,50	1,43
RO- RO	15,3	11,1	655	0,52	1,17
Kruvaziyer	13,2	11,8	697	0,46	0,81
Yolcu	13,2	11,8	697	0,46	0,81

Gemilerin seyirde ana makine ve jeneratörlerinden kaynaklı egzoz emisyonlarında, Tablo 25'te belirtilen yük faktörleri kullanılmıştır. Seyirde ana makine ve jeneratör için yük faktörleri sırasıyla %80 ve %75 olarak alınmıştır. Yük faktörleri, ENTEC firmasının gemi egzoz emisyonu envanter çalışmasından elde edilmiş değerlerden alınmıştır (ENTEC, 2005).

Samsun Limanına gelen gemilerin seyirde oluşan egzoz emisyonlarını hesaplayabilmek için Denklem (4)'te belirtilen formül kullanılmıştır.

$$E_{Seyir} = D/V [ME \cdot LF_{ME} \cdot EF_1 + AE \cdot LF_{AE} \cdot EF_1] \quad (4)$$

Denklem (4)'te belirtilen ve seyirde oluşan gemi egzoz emisyonlarını hesaplamak için gerekli veriler aşağıdaki gibidir:

E_{Seyir} : Seyirde oluşan emisyon (g)

D : Manevra yerine kadar olan mesafe (km)

V : Manevra yerine kadar olan ortalama seyir hızı (km/saat)

ME : Ana makine gücü (kW)

LF_{ME} : Seyirdeki ana makine yük faktörü (%)

AE : Jeneratörün gücü (kW)

LF_{AE} : Seyirdeki jeneratörün yük faktörü (%)

EF_1 : Her gemi türü için, seyirde kullanılan yakıt tipine ve gemi hızına göre emisyon faktörleri (g/kWh)

2.3.2. Manevrada Oluşan Egzoz Emisyonlarının Hesaplanması

Manevrada oluşan gemi egzoz emisyonlarının hesaplandığı Denklem (5), Tablo 18'deki emisyon çalışma alanında belirtildiği gibi Samsun Limanı için B'den D ve C'ye kadar, Yeşilyurt Limanı için G'den E'ye kadar ve Toros Limanı içinse G'den F'ye kadar mesafelerde hesaplanmış egzoz emisyon miktarlarını bulmak için kullanılmıştır. Manevra esnasında geçen süreler ise Samsun Liman Başkanlığı tarafından verilen 1 saat limana yanaşma ve 1 saat limandan kalkış süresi olarak toplamda 2 saat olarak belirlenmiştir.

Manevrada meydana gelen gemi egzoz emisyonları hesaplanırken toplam manevra süresini ana makine ve jeneratörün yaydığı emisyon miktarı ile çarparak elde ederiz. Her bir geminin ana makinesinin yaydığı emisyon miktarı ana makine gücü ile yük ve emisyon faktörleri çarpılmıştır. Manevra sırasında ana makine gücü %40 jeneratörlerin gücü %75 olarak kabul edilmiştir. Jeneratörlerde ise gemi manevra esnasında seyir emniyeti açısından 2 adet jeneratör birbirine paralel olarak çalıştırılmaktadır. Manevradaki iki jeneratörün gücü yük ve emisyon faktörleri ile çarpılarak jeneratörlerden oluşan emisyon miktarı hesaplanmıştır. Manevra sırasında oluşan emisyon faktörü değerleri Tablo 20'de gösterilmiştir (ENTEC,2005).

Tablo 20. Manevrada gemi tipine göre egzoz emisyon faktörleri

Gemi tipi	Manevrada emisyon faktörleri EF ₂ (gr/kwh)				
	NO _x	SO ₂	CO ₂	HC	PM
General Kargo	13,2	12,1	715	1,03	1,59
Konteyner	13,8	12,0	705	1,19	1,73
Kimyasal Tanker	13,3	12,2	715	1,04	1,60
Tanker	12,5	12,7	745	1,10	1,82
RO- RO	12,8	12,2	719	1,06	1,68
Kruvaziyer	11,8	12,6	747	0,97	1,71
Yolcu	11,8	12,6	747	0,97	1,71

Manevra sırasında oluşan gemi emisyonlarını hesaplamak için kullanılan denklem (5) aşağıda verilmiştir.

$$E_{Manevra} = T \cdot [ME \cdot LF_{ME} \cdot EF_2 + AE \cdot LF_{AE} \cdot EF_2] \quad (5)$$

Manevrada kullanılan emisyon hesabı için gerekli veriler, aşağıda belirtilmiştir.

$E_{Manevra}$: Manevrada oluşan emisyon miktarı (g)

T : Ortalama Manevra süresi (saat)

ME : Ana makine gücü (kW)

LF_{ME} : Manevrada ana makine yük faktörü (%)

AE : Jeneratörün gücü (kW)

LF_{AE} : Manevrada jeneratörün yük faktörü (%)

EF_2 : Her gemi için manevrada kullanılan yakıt tipine ve gemi hızına göre emisyon faktörleri, birimi g/kWh

2.3.3.Limanda Oluşan Egzoz Emisyonlarının Hesaplanması

Limanda oluşan gemi egzoz emisyonları, Samsun Limanı'na gelen gemilerin rıhtımda kalma süreleri boyunca jeneratörde oluşan emisyonlardır. Limanda yükleme ve boşaltma esnasında gemilerin ana makineleri çalıştırılmadığı için emisyon hesabına katılmamıştır. Limanda gemilerin sadece tek jeneratörlerinin devrede olduğu ve oluşan emisyonların sadece jeneratör kaynaklı olduğu kabul edilmiştir.

Limanda oluşan egzoz emisyonu hesaplama yönteminde, her bir geminin limanda kaldığı toplam süre, jeneratörün yaydığı emisyon değerleri ile çarpılarak hesaplanır. Jeneratörden salınan emisyon değerleri ise o gemi türüne ait ortalama jeneratör gücü ile limandaki yük ve emisyon faktörü ile çarpılarak elde edilir.

Liman egzoz emisyonları hesabında Tablo 21'de belirtilen gemi tiplerine göre emisyon faktörleri kullanılmıştır. Ayrıca jeneratörün yük faktörü %75 olarak alınmıştır (ENTEC, 2005). Liman egzoz emisyonu hesabında önemli verilerden birisi limanda gemilerin kaldığı sürelerdir. Bu süreler yükleme ve boşaltma operasyonları sırasında geçen toplam sürelerdir. Samsun Liman Başkanlığından elde edilen bu süre değerleri Tablo 22'de belirtilmiştir. Tablo 22'de belirtilen yükleme ve boşaltma toplam süreleri her gemi türü için yıllık olarak ortalama gros tonaj değerleri göz önüne alınarak belirlenmiştir.

Tablo 21. Limanda gemi tipine göre egzoz emisyon faktörleri

Gemi tipi	Limanda emisyon faktörleri EF_3 (gr/kwh)				
	NO _x	SO ₂	CO ₂	HC	PM
General Kargo	13,4	12,2	721	0,50	0,90
Konteyner	13,5	12,3	720	0,50	0,90
Kimyasal Tanker	13,3	12,2	716	1,00	1,50
Tanker	12,5	12,6	743	1,10	1,70
RO- RO	13,3	12,3	722	0,50	0,90
Kruvaziyer	13,2	12,3	725	0,50	0,90
Yolcu	13,2	12,3	725	0,50	0,90

Limanda oluşan gemi emisyonlarını hesaplamak için kullanılan denklem (6) aşağıda verilmiştir.

$$E_{Liman} = T \cdot [AE \cdot LF_{AE} \cdot EF_3] \quad (6)$$

Limanda gemi emisyonlarını hesaplamak için gerekli veriler aşağıdaki gibidir.

E_{Liman} : Limanda oluşan emisyon miktarı (g)

T : Limanda geminin kaldığı süre (saat)

AE : Jeneratörün gücü (kW)

LF_{AE} : Rıhtımda jeneratörün yük faktörü (%)

EF_3 : Her gemi için limanda kullanılan yakıt tipine göre emisyon faktörleri (g/kWh)

2.4.Egzoz Emisyonu Envanter Hesabında Kullanılan Gemi Aktivite Verileri

2010-2015 yıllarında Samsun Limanına gelen gemilerin tipleri, sayıları, grostonları, ortalama limanda kalış süreleri, ana makine ve jeneratör ortalama güçlerine ait istatistiksel veriler Tablo 6'da özetlenmiştir. Gelen gemi sayılarına bakıldığında 2014 yılında 1765 sefer ile en çok general kargo gemisinin, 2010 yılında ise 11 sefer ile en az konteynır gemisinin sefer yaptığı görülmektedir. En yüksek gros tonaj değerleri ise 2014 yılı içerisinde 18.861 ton ile konteynır gemisine ait, en az ise 1.947 ton ile kruvaziyer yolcu gemisine ait olduğu gözlemlenmiştir. Tablo 22'de Samsun Limanına gelen gemilerin

ortalama ana makine ve jeneratör güçleri de verilmiştir. Ayrıca 2015 yılı için her gemiye ait tüm veriler olan ; ana makine, jeneratör, gemi adı, gemi imo numarası, gemi dwt ve gros tonajı EK-A'da tablolar halinde belirtilmiştir. EK-Tablo 1'de belirtilen bu tablolar sadece 2015 yılına ait olup, tez çalışmasında 2010 yılından başlayarak bu şekilde 2015 yılına kadar 6 yıllık verilerin envanteri oluşturulmuştur.

Tablo 22. 2010-2015 yıllarına ait Samsun limanına gelen gemi aktivite verileri

Gemi Tipi		2010	2011	2012	2013	2014	2015
		Ortalama					
Kimyasal Tanker	Gelen gemi sayısı	193	131	135	139	133	140
	GRT	4.425	5.211	4.052	4.863	5.090	5.570
	ME kW	2.711	2.885	2.658	2.818	3.012	3.196
	AE kW	591	523	508	653	602	395
	Liman süresi, saat	34	36	31	33	34	36
Konteyner	Gelen gemi sayısı	11	48	86	106	135	149
	GRT	5.553	7.121	8.733	10.509	18.861	11.192
	ME kW	3.429	4.604	6.209	8.560	15.089	9.032
	AE kW	451	551	709	841	1.001	852
	Liman süresi, saat	24	28	30	34	42	36
General Kargo	Gelen gemi sayısı	1.242	1.162	1.254	1.354	1.765	1.395
	GRT	3.522	3.807	4.082	3.994	4.135	4.480
	ME kW	1.062	1.827	1.886	1.860	1.796	2.024
	AE kW	125	163	187	199	171	187
	Liman süresi, saat	30	32	34	33	34	36
Kruvaziyer Yolcu	Gelen gemi sayısı	128	69	24	20	48	31
	GRT	9.880	10.354	8.745	3.697	1.947	2.655
	ME kW	3.396	9.080	3.413	3.680	2.470	2.666
	AE kW	476	759	593	820	361	550
	Liman süresi, saat	10	10	8	6	4	6
Ro-Ro Kargo	Gelen gemi sayısı	423	648	597	551	691	653
	GRT	5.055	4.769	5.119	5.287	5.494	5.290
	ME kW	3.789	3.463	3.624	3.606	3.340	3.570
	AE kW	295	267	302	300	292	305
	Liman süresi, saat	6	5	6	6	6	6
Tanker (LPG-Petrol)	Gelen gemi sayısı	143	134	145	174	163	136
	GRT	5.546	6.235	6.232	5.746	6.930	7.886
	ME kW	2.912	3.397	3.481	3.304	3.858	4.347
	AE kW	398	458	433	435	485	501
	Liman süresi, saat	30	31	31	30	32	36

2.5.Samsun Limanına Gelen Gemilerin Makine Özellikleri

Gemilerde egzoz emisyonu oluşturan makineler, gemiyi hareket ettiren ana makine, elektrik sağlayan jeneratörler, gemi ısıtma sistemi olan kazan ve gemi atık yakma sistemi insineratör gibi makinelerdir. Tablo 23'te belirtildiği üzere, geminin sevkini sağlayan ana

makinelere genel olarak ağır devirli iki zamanlı veya orta devirli dört zamanlı dizel makinesi olmaktadır. Jeneratörler, orta veya yüksek devirli dört zamanlı dizel makineleri olup elektrik üretmek için kullanılırlar. Gemi makine özelliklerinde en önemlisi makinenin devir sayısı ve gücüdür. Makinenin devir sayısı, krank milinin dakikada yaptığı devirdir (d/d). Makine gücü ise makine kaplinine aktarılan efektif güç olup birimi kilovattır. Jeneratörlerin alternatöründen elde edilen gücün birimi de kilovattır.

Tablo 23. Samsun limanlarına gelen gemilerin makine özellikleri

Ana Makine	Devir Sayısı (d/d)	Ana Makine Özellikleri
Ağır devirli	60-300	İki zamanlı dizel makineler
Orta devirli	300-1000	Dört zamanlı dizel makineler
Yüksek devirli	1000-3000	Dört zamanlı dizel makineler ve gaz türbini

2.6.Kullanılan Yakıtların Özellikleri

Samsun Limanına gelen gemilerin büyük çoğunluğu iki ve dört zamanlı ana makineleri olduğundan seyir esnasında yakıt olarak HFO kullanırlar. HFO petrol ve fosil atıklarının işlenmesinden elde edilen bir yakıt türüdür. Yüksek güçlü ağır devirli gemi dizel makinelerinde ve kazanlarda kullanılırlar. HFO, oluşturduğu kirletici gaz miktarı diğer hafif ve temiz yakıt olan MDO göre daha yüksektir. Manevra esnasında gemi jeneratörlerinin ani yük değişimlerine ihtiyaç duyması ve daha kolay tutuşabilen yakıt olması nedeni ile verimi yüksek ve temiz yakıt türü olan MDO kullanılır. Emisyon faktörlerinin farklılık göstermesi ise her işletme modunda gemilerin farklı güçte çalışması ve farklı yakıt tipi kullanılmasından kaynaklanmaktadır.

2.7.Gemi Ortalama Seyir Hızı

Gemi ortalama seyir hızı, seyir egzoz emisyonlarını bulmak için önemli bir veridir. Samsun limanına gelen gemilerin tiplerine göre ortalama seyir hızları, Avrupa ülkelerinde gemilerin oluşturduğu egzoz emisyonlarının hesaplandığı ve Avrupa Birliği Çevre Komisyonunun da kabul ettiği ve kullandığı değerler Tablo 24’te verilmiştir (URL-16, 2016).

Tablo 24. Samsun Limanına gelen gemilerin ortalama seyir hızları

Gemi Tipi	Gemi Hızı (km/saat)
General kargo	25.93
Tanker	25.93
Kimyasal tanker	27.78
RO-RO	33.34
Kruvaziyer	37.04
Konteyner	37.04
Yolcu	37.04

2.8.Yük Faktörleri

Yük faktörleri, ana makine ve jeneratörlerin işletme modlarında yüklerini gösterir. Ana makine yükü, seyirde %80, manevrada %40 olarak alınmıştır. Jeneratörlerin her işletme modunda yükü aynıdır. Tablo 25’te belirtilen yük faktörleri, seyirde, manevrada ve rıhtımda yük faktörleri olup ENTEC (2005) ve Avrupa ülkeleri gemi kaynaklı egzoz emisyon envanteri çalışmasından alınmıştır.

Tablo 25. İşletme moduna göre ana makine ve jeneratörlere ait yük faktörleri

İşletme Modu	Ana Makine Yükü	Jeneratör Yükü
Seyirde	%80	%75
Manevrada	%40	%75
Rıhtımda	0	%75

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu çalışma kapsamında Samsun limanında 6 farklı gemi türü için 3 farklı gemi işletme modu (seyir, manevra ve liman) için ve her işletme modundaki ana makine ve jeneratörün farklı yük faktörlerindeki emisyon değerleri 2010 yılı başından 2015 yılı sonuna kadar her yıl için hesaplanmıştır. Tüm yıllara ait gemi kaynaklı NO_x, SO₂, CO₂, HC ve PM₁₀ emisyon değerleri Tablo 26-31 arasında verilmiştir. Yapılan hesaplamalar sonucunda Samsun limanındaki gemilerden kaynaklanan emisyonların yıllık değişimleri NO_x için 42-825 ton/yıl arasında, SO₂ için 349-649 ton/yıl arasında, CO₂ için 20.202-38.335 ton/yıl arasında, HC için 20-36 ton/yıl arasında, PM₁₀ için 38-72 ton/yıl arasında bulunmuştur. Emisyon değerlerine bakıldığında en düşük seviyeler 2010 yılında, en yüksek seviyeler 2014 yılında tespit edilmiştir.

Tablo 26. 2010 yılı Samsun Limanı egzoz emisyonu hesaplama sonuçları (ty⁻¹)

			NOx	SO ₂	CO ₂	HC	PM ₁₀
GENERAL KARGO	SEYİR	*ME	78,19	52,61	3132,28	2,61	6,18
		**DG	8,65	5,82	346,54	0,29	0,68
		TOPLAM	86,84	58,43	3478,82	2,89	6,86
	MANEVRA	ME	13,94	12,78	754,97	1,09	1,68
		DG	6,17	5,65	334,11	0,48	0,74
		TOPLAM	20,11	18,43	1089,08	1,57	2,42
	LİMAN	ME	↔	↔	↔	↔	↔
		DG	46,96	42,76	2526,85	1,75	3,15
		TOPLAM	46,96	42,76	2526,85	1,75	3,15
TANKER (LPG-PETROL)	SEYİR	ME	22,54	17,82	1050,85	0,76	2,18
		DG	2,89	2,28	134,53	0,1	0,28
		TOPLAM	25,43	20,1	1185,37	0,86	2,46
	MANEVRA	ME	4,16	4,23	248,23	0,37	0,61
		DG	2,13	2,17	127,11	0,19	0,31
		TOPLAM	6,3	6,4	375,34	0,55	0,92
	LİMAN	ME	↔	↔	↔	↔	↔
		DG	16	16,12	950,77	1,41	2,18
		TOPLAM	16	16,12	950,77	1,41	2,18
RO-RO KARGO	SEYİR	ME	69,76	50,61	2986,27	2,37	5,33
		DG	5,09	3,69	217,85	0,17	0,39
		TOPLAM	74,84	54,3	3204,12	2,54	5,72
	MANEVRA	ME	16,42	15,65	922,13	1,36	2,15
		DG	4,79	4,57	269,08	0,4	0,63
		TOPLAM	21,21	20,21	1191,2	1,76	2,78
	LİMAN	ME	↔	↔	↔	↔	↔
		DG	7,47	6,9	405,3	0,28	0,51
		TOPLAM	7,47	6,9	405,3	0,28	0,51
KONTEYNER	SEYİR	ME	1,67	1,04	61,31	0,06	0,15
		DG	0,21	0,13	7,56	0,01	0,02
		TOPLAM	1,88	1,17	68,87	0,06	0,17
	MANEVRA	ME	0,42	0,36	21,27	0,04	0,05
		DG	0,21	0,18	10,49	0,02	0,03
		TOPLAM	0,62	0,54	31,77	0,05	0,08
	LİMAN	ME	↔	↔	↔	↔	↔
		DG	1,21	1,1	64,29	0,04	0,08
		TOPLAM	1,21	1,1	64,29	0,04	0,08
KRUVAZİYER YOLCU	SEYİR	ME	14,69	13,13	775,53	0,51	0,9
		DG	1,93	1,72	101,89	0,07	0,12
		TOPLAM	16,62	14,85	877,42	0,58	1,02
	MANEVRA	ME	4,1	4,38	259,76	0,34	0,59
		DG	2,16	2,3	136,5	0,18	0,31
		TOPLAM	6,26	6,68	396,26	0,51	0,91
	LİMAN	ME	↔	↔	↔	↔	↔
		DG	6,03	5,62	331,21	0,23	0,41
		TOPLAM	6,03	5,62	331,21	0,23	0,41
KİMYASAL TANKER	SEYİR	ME	29,11	19,64	1160,75	0,98	2,39
		DG	5,95	4,02	237,35	0,2	0,49
		TOPLAM	35,06	23,66	1398,1	1,18	2,88
	MANEVRA	ME	5,57	5,11	299,28	0,44	0,67
		DG	4,55	4,18	244,79	0,36	0,55
		TOPLAM	10,12	9,28	544,06	0,79	1,22
	LİMAN	ME	↔	↔	↔	↔	↔
		DG	38,7	35,5	2083,6	2,91	4,37
		TOPLAM	38,7	35,5	2083,6	2,91	4,37

*ME:Gemi ana makinesi, **DG: Diesel jeneratör

Tablo 27. 2011 yılı Samsun limanı egzoz emisyonu hesaplama sonuçları (ty⁻¹)

			NOx	SO ₂	CO ₂	HC	PM ₁₀
GENERAL KARGO	SEYİR	*ME	125,77	84,63	5038,72	4,19	9,94
		**DG	10,55	7,1	422,74	0,35	0,83
		TOPLAM	136,33	91,73	5461,46	4,54	10,77
	MANEVRA	ME	22,42	20,55	1214,48	1,75	2,7
		DG	7,52	6,9	407,58	0,59	0,91
		TOPLAM	29,95	27,45	1622,06	2,34	3,61
	LİMAN	ME	↔	↔	↔	↔	↔
		DG	61,11	55,64	3287,97	2,28	4,1
		TOPLAM	61,11	55,64	3287,97	2,28	4,1
TANKER (LPG-PETROL)	SEYİR	ME	24,64	19,48	1148,68	0,83	2,38
		DG	3,11	2,46	145,15	0,11	0,3
		TOPLAM	27,75	21,94	1293,83	0,94	2,68
	MANEVRA	ME	4,55	4,63	271,34	0,4	0,66
		DG	2,3	2,34	137,15	0,2	0,34
		TOPLAM	6,85	6,96	408,49	0,6	1
	LİMAN	ME	↔	↔	↔	↔	↔
		DG	17,83	17,98	1060,03	1,57	2,43
		TOPLAM	17,83	17,98	1060,03	1,57	2,43
RO-RO KARGO	SEYİR	ME	97,63	70,83	4179,79	3,32	7,47
		DG	7,05	5,12	301,86	0,24	0,54
		TOPLAM	104,69	75,95	4481,65	3,56	8,01
	MANEVRA	ME	22,98	21,9	1290,67	1,9	3,02
		DG	6,64	6,33	372,84	0,55	0,87
		TOPLAM	29,61	28,23	1663,51	2,45	3,89
	LİMAN	ME	↔	↔	↔	↔	↔
		DG	8,62	7,97	467,99	0,32	0,58
		TOPLAM	8,62	7,97	467,99	0,32	0,58
KONTEYNER	SEYİR	ME	9,79	6,11	359,21	0,32	0,88
		DG	1,1	0,69	40,34	0,04	0,1
		TOPLAM	10,89	6,8	399,55	0,36	0,98
	MANEVRA	ME	2,44	2,12	124,64	0,21	0,31
		DG	1,1	0,95	55,98	0,09	0,14
		TOPLAM	3,54	3,07	180,62	0,3	0,44
	LİMAN	ME	↔	↔	↔	↔	↔
		DG	7,5	6,84	400,23	0,28	0,5
		TOPLAM	7,5	6,84	400,23	0,28	0,5
KRUVAZİYER YOLCU	SEYİR	ME	21,17	18,93	1117,88	0,74	1,3
		DG	1,66	1,48	87,63	0,06	0,1
		TOPLAM	22,83	20,41	1205,51	0,8	1,4
	MANEVRA	ME	5,91	6,32	374,42	0,49	0,86
		DG	1,85	1,98	117,41	0,15	0,27
		TOPLAM	7,77	8,3	491,83	0,64	1,13
	LİMAN	ME	↔	↔	↔	↔	↔
		DG	5,19	4,83	284,87	0,2	0,35
		TOPLAM	5,19	4,83	284,87	0,2	0,35
KİMYASAL TANKER	SEYİR	ME	21,03	14,19	838,58	0,71	1,73
		DG	3,58	2,41	142,57	0,12	0,29
		TOPLAM	24,6	16,6	981,15	0,83	2,02
	MANEVRA	ME	4,02	3,69	216,21	0,31	0,48
		DG	2,74	2,51	147,04	0,21	0,33
		TOPLAM	6,76	6,2	363,25	0,53	0,81
	LİMAN	ME	↔	↔	↔	↔	↔
		DG	24,62	22,58	1325,19	1,85	2,78
		TOPLAM	24,62	22,58	1325,19	1,85	2,78

*ME:Gemi ana makinesi, **DG: Diesel jeneratör

Tablo 28. 2012 yılı Samsun Limanı egzoz emisyonu hesaplama sonuçları (ty⁻¹)

			NOx	SO ₂	CO ₂	HC	PM ₁₀
GENERAL KARGO	SEYİR	*ME	140,14	94,29	5614,14	4,67	11,07
		**DG	13,02	8,76	521,56	0,43	1,03
		TOPLAM	153,16	103,05	6135,7	5,11	12,1
	MANEVRA	ME	24,98	22,9	1353,18	1,95	3,01
		DG	9,28	8,51	502,85	0,72	1,12
		TOPLAM	34,27	31,41	1856,03	2,67	4,13
	LİMAN	ME	↔	↔	↔	↔	↔
		DG	80,1	72,93	4310,11	2,99	5,38
		TOPLAM	80,1	72,93	4310,11	2,99	5,38
TANKER (LPG-PETROL)	SEYİR	ME	27,32	21,59	1273,53	0,92	2,64
		DG	3,18	2,52	148,43	0,11	0,31
		TOPLAM	30,5	24,11	1421,97	1,03	2,95
	MANEVRA	ME	5,05	5,13	300,84	0,44	0,73
		DG	2,35	2,39	140,25	0,21	0,34
		TOPLAM	7,4	7,52	441,09	0,65	1,08
	LİMAN	ME	↔	↔	↔	↔	↔
		DG	18,24	18,38	1084,03	1,6	2,48
		TOPLAM	18,24	18,38	1084,03	1,6	2,48
RO-RO KARGO	SEYİR	ME	94,15	68,31	4030,62	3,2	7,2
		DG	7,35	5,33	314,67	0,25	0,56
		TOPLAM	101,5	73,64	4345,29	3,45	7,76
	MANEVRA	ME	22,16	21,12	1244,61	1,83	2,91
		DG	6,92	6,59	388,66	0,57	0,91
		TOPLAM	29,08	27,71	1633,27	2,41	3,82
	LİMAN	ME	↔	↔	↔	↔	↔
		DG	10,78	9,97	585,43	0,41	0,73
		TOPLAM	10,78	9,97	585,43	0,41	0,73
KONTEYNER	SEYİR	ME	23,65	14,76	867,96	0,78	2,13
		DG	2,53	1,58	92,97	0,08	0,23
		TOPLAM	26,18	16,34	960,93	0,86	2,36
	MANEVRA	ME	5,89	5,13	301,16	0,51	0,74
		DG	2,53	2,2	129,03	0,22	0,32
		TOPLAM	8,42	7,32	430,19	0,73	1,06
	LİMAN	ME	↔	↔	↔	↔	↔
		DG	18,53	16,88	988,35	0,69	1,24
		TOPLAM	18,53	16,88	988,35	0,69	1,24
KRUVAZİYER YOLCU	SEYİR	ME	2,77	2,47	146,16	0,1	0,17
		DG	0,45	0,4	23,82	0,02	0,03
		TOPLAM	3,22	2,88	169,98	0,11	0,2
	MANEVRA	ME	0,77	0,83	48,96	0,06	0,11
		DG	0,5	0,54	31,91	0,04	0,07
		TOPLAM	1,28	1,36	80,87	0,11	0,19
	LİMAN	ME	↔	↔	↔	↔	↔
		DG	1,13	1,05	61,94	0,04	0,08
		TOPLAM	1,13	1,05	61,94	0,04	0,08
KİMYASAL TANKER	SEYİR	ME	19,97	13,47	796,22	0,67	1,64
		DG	3,58	2,42	142,8	0,12	0,29
		TOPLAM	23,55	15,89	939,02	0,79	1,94
	MANEVRA	ME	3,82	3,5	205,29	0,3	0,46
		DG	2,74	2,51	147,27	0,21	0,33
		TOPLAM	6,56	6,02	352,56	0,51	0,79
	LİMAN	ME	↔	↔	↔	↔	↔
		DG	21,23	19,47	1142,93	1,6	2,39
		TOPLAM	21,23	19,47	1142,93	1,6	2,39

*ME:Gemi ana makinesi, **DG: Diesel jeneratör

Tablo 29. 2013 yılı Samsun Limanı egzoz emisyonu hesaplama sonuçları (ty⁻¹)

			NOx	SO ₂	CO ₂	HC	PM ₁₀
GENERAL KARGO	SEYİR	*ME	149,21	100,4	5977,73	4,97	11,79
		**DG	14,96	10,07	599,47	0,5	1,18
		TOPLAM	164,18	110,46	6577,2	5,47	12,97
	MANEVRA	ME	26,6	24,38	1440,81	2,08	3,2
		DG	10,67	9,78	577,96	0,83	1,29
		TOPLAM	37,27	34,16	2018,78	2,91	4,49
	LİMAN	ME	↔	↔	↔	↔	↔
		DG	89,36	81,36	4808,21	3,33	6
		TOPLAM	89,36	81,36	4808,21	3,33	6
TANKER (LPG-PETROL)	SEYİR	ME	31,12	24,6	1450,72	1,05	3,01
		DG	3,84	3,04	179,16	0,13	0,37
		TOPLAM	34,96	27,64	1629,87	1,18	3,38
	MANEVRA	ME	5,75	5,84	342,69	0,51	0,84
		DG	2,84	2,89	169,28	0,25	0,41
		TOPLAM	8,59	8,73	511,97	0,76	1,25
	LİMAN	ME	↔	↔	↔	↔	↔
		DG	21,3	21,47	1266,2	1,87	2,9
		TOPLAM	21,3	21,47	1266,2	1,87	2,9
RO-RO KARGO	SEYİR	ME	86,45	62,72	3701,02	2,94	6,61
		DG	6,75	4,9	289,08	0,23	0,52
		TOPLAM	93,2	67,62	3990,09	3,17	7,13
	MANEVRA	ME	20,35	19,39	1142,83	1,68	2,67
		DG	6,36	6,06	357,05	0,53	0,83
		TOPLAM	26,7	25,45	1499,89	2,21	3,5
	LİMAN	ME	↔	↔	↔	↔	↔
		DG	9,91	9,16	537,82	0,37	0,67
		TOPLAM	9,91	9,16	537,82	0,37	0,67
KONTEYNER	SEYİR	ME	40,18	25,09	1474,98	1,32	3,62
		DG	3,7	2,31	135,86	0,12	0,33
		TOPLAM	43,89	27,4	1610,83	1,45	3,96
	MANEVRA	ME	10,02	8,71	511,78	0,86	1,26
		DG	3,69	3,21	188,55	0,32	0,46
		TOPLAM	13,71	11,92	700,33	1,18	1,72
	LİMAN	ME	↔	↔	↔	↔	↔
		DG	30,69	27,96	1636,81	1,14	2,05
		TOPLAM	30,69	27,96	1636,81	1,14	2,05
KRUVAZİYER YOLCU	SEYİR	ME	2,49	2,22	131,33	0,09	0,15
		DG	0,52	0,46	27,44	0,02	0,03
		TOPLAM	3,01	2,69	158,76	0,1	0,18
	MANEVRA	ME	0,69	0,74	43,99	0,06	0,1
		DG	0,58	0,62	36,76	0,05	0,08
		TOPLAM	1,28	1,36	80,74	0,1	0,18
	LİMAN	ME	↔	↔	↔	↔	↔
		DG	0,97	0,91	53,51	0,04	0,07
		TOPLAM	0,97	0,91	53,51	0,04	0,07
KİMYASAL TANKER	SEYİR	ME	21,79	14,71	868,95	0,74	1,79
		DG	4,73	3,19	188,74	0,16	0,39
		TOPLAM	26,52	17,9	1057,69	0,89	2,18
	MANEVRA	ME	4,17	3,82	224,04	0,33	0,5
		DG	3,62	3,32	194,65	0,28	0,44
		TOPLAM	7,79	7,14	418,69	0,61	0,94
	LİMAN	ME	↔	↔	↔	↔	↔
		DG	29,87	27,4	1608,11	2,25	3,37
		TOPLAM	29,87	27,4	1608,11	2,25	3,37

*ME:Gemi ana makinesi, **DG: Diesel jeneratör

Tablo 30. 2014 yılı Samsun Limanı egzoz emisyonu hesaplama sonuçları (ty⁻¹)

			NOx	SO ₂	CO ₂	HC	PM ₁₀
GENERAL KARGO	SEYİR	*ME	187,76	126,33	7522,04	6,26	14,84
		**DG	16,77	11,28	671,66	0,56	1,32
		TOPLAM	204,53	137,61	8193,71	6,82	16,16
	MANEVRA	ME	33,47	30,68	1813,04	2,61	4,03
		DG	11,96	10,96	647,57	0,93	1,44
		TOPLAM	45,43	41,64	2460,61	3,54	5,47
	LİMAN	ME	↔	↔	↔	↔	↔
		DG	103,16	93,92	5550,51	3,85	6,93
		TOPLAM	103,16	93,92	5550,51	3,85	6,93
TANKER (LPG-PETROL)	SEYİR	ME	34,03	26,9	1586,6	1,15	3,29
		DG	4,01	3,17	186,92	0,14	0,39
		TOPLAM	38,04	30,07	1773,52	1,29	3,68
	MANEVRA	ME	6,29	6,39	374,79	0,55	0,92
		DG	2,96	3,01	176,62	0,26	0,43
		TOPLAM	9,25	9,4	551,41	0,81	1,35
	LİMAN	ME	↔	↔	↔	↔	↔
		DG	23,71	23,9	1409,16	2,09	3,22
		TOPLAM	23,71	23,9	1409,16	2,09	3,22
RO-RO KARGO	SEYİR	ME	100,44	72,87	4299,71	3,41	7,68
		DG	8,24	5,98	352,71	0,28	0,63
		TOPLAM	108,67	78,84	4652,42	3,69	8,31
	MANEVRA	ME	23,64	22,53	1327,7	1,96	3,1
		DG	7,76	7,39	435,65	0,64	1,02
		TOPLAM	31,39	29,92	1763,36	2,6	4,12
	LİMAN	ME	↔	↔	↔	↔	↔
		DG	12,09	11,18	656,21	0,45	0,82
		TOPLAM	12,09	11,18	656,21	0,45	0,82
KONTEYNER	SEYİR	ME	90,21	56,32	3311,3	2,97	8,13
		DG	5,61	3,5	205,93	0,18	0,51
		TOPLAM	95,82	59,82	3517,23	3,16	8,64
	MANEVRA	ME	22,49	19,56	1148,93	1,94	2,82
		DG	5,59	4,86	285,81	0,48	0,7
		TOPLAM	28,08	24,42	1434,74	2,42	3,52
	LİMAN	ME	↔	↔	↔	↔	↔
		DG	57,47	52,36	3064,88	2,13	3,83
		TOPLAM	57,47	52,36	3064,88	2,13	3,83
KRUVAZİYER YOLCU	SEYİR	ME	4,01	3,58	211,54	0,14	0,25
		DG	0,55	0,49	29	0,02	0,03
		TOPLAM	4,56	4,07	240,55	0,16	0,28
	MANEVRA	ME	1,12	1,2	70,85	0,09	0,16
		DG	0,61	0,66	38,86	0,05	0,09
		TOPLAM	1,73	1,85	109,71	0,14	0,25
	LİMAN	ME	↔	↔	↔	↔	↔
		DG	0,69	0,64	37,71	0,03	0,05
		TOPLAM	0,69	0,64	37,71	0,03	0,05
KİMYASAL TANKER	SEYİR	ME	22,29	15,04	888,8	0,75	1,83
		DG	4,18	2,82	166,65	0,14	0,34
		TOPLAM	26,47	17,86	1055,45	0,89	2,18
	MANEVRA	ME	4,26	3,91	229,16	0,33	0,51
		DG	3,2	2,93	171,87	0,25	0,38
		TOPLAM	7,46	6,84	401,03	0,58	0,9
	LİMAN	ME	↔	↔	↔	↔	↔
		DG	27,18	24,93	1462,96	2,04	3,06
		TOPLAM	27,18	24,93	1462,96	2,04	3,06

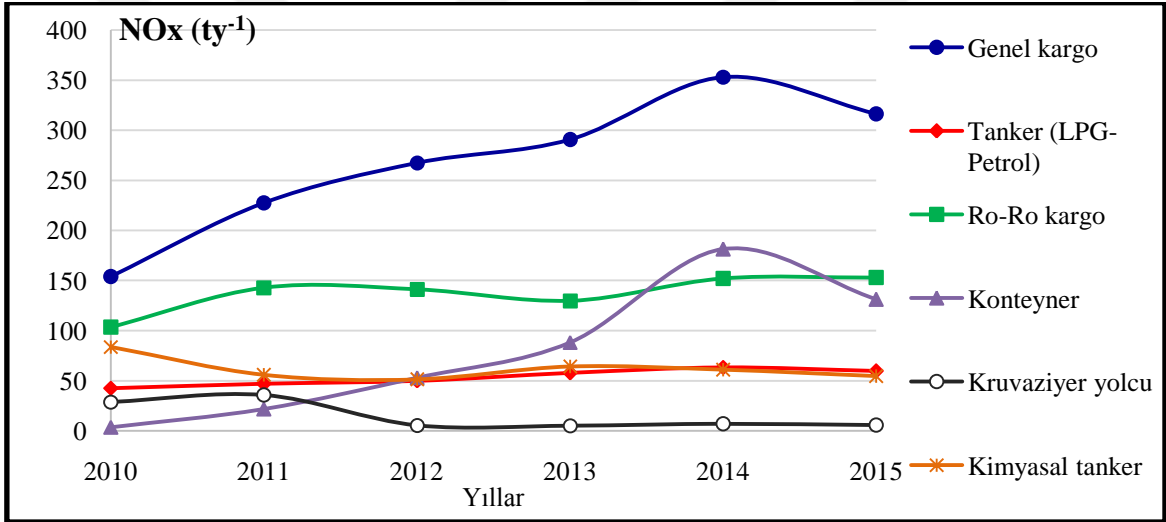
*ME:Gemi ana makinesi, **DG: Diesel jeneratör

Tablo 31. 2015 yılı Samsun Limanı egzoz emisyonu hesaplama sonuçları (ty⁻¹)

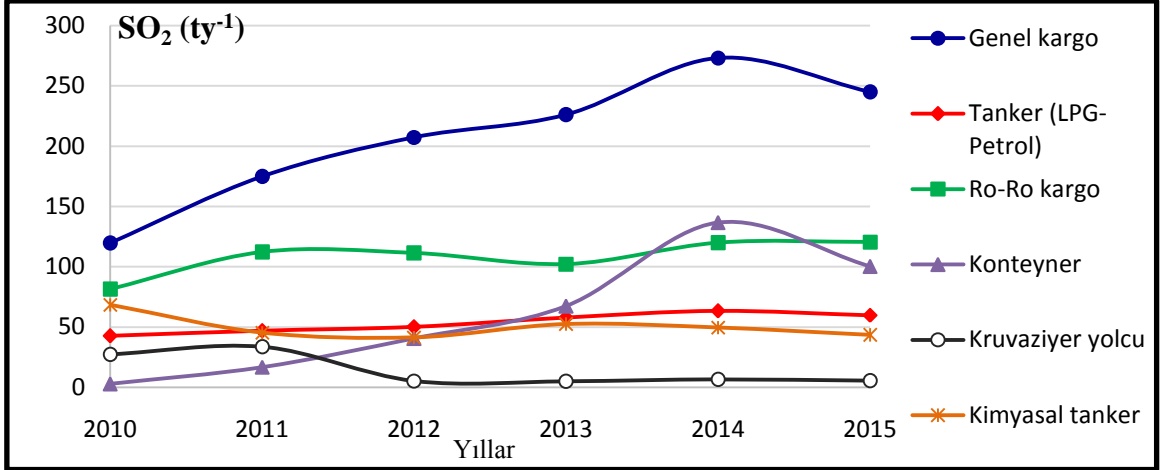
			NOx	SO ₂	CO ₂	HC	PM ₁₀
GENERAL KARGO	SEYİR	*ME	167,3	112,5	6701	5,57	13,22
		**DG	14,48	9,74	580,1	0,48	1,14
		TOPLAM	181,78	122,3	7281	6,06	14,36
	MANEVRA	ME	29,82	27,33	1615,11	2,33	3,59
		DG	10,32	9,46	559,26	0,81	1,24
		TOPLAM	40,14	36,8	2174,37	3,13	4,84
	LİMAN	ME	0	0	0	0	0
		DG	94,33	85,88	5075,54	3,52	6,34
		TOPLAM	94,33	85,88	5075,54	3,52	6,34
TANKER (LPG-PETROL)	SEYİR	ME	31,85	25,18	1484,82	1,08	3,08
		DG	3,46	2,74	161,31	0,12	0,33
		TOPLAM	35,31	27,91	1646,13	1,19	3,41
	MANEVRA	ME	5,88	5,98	350,75	0,52	0,86
		DG	2,56	2,6	152,41	0,23	0,37
		TOPLAM	8,44	8,58	503,16	0,74	1,23
	LİMAN	ME	0	0	0	0	0
		DG	23,02	23,2	1368,05	2,03	3,13
		TOPLAM	23,02	23,2	1368,05	2,03	3,13
RO-RO KARGO	SEYİR	ME	101,46	73,6	4343,35	3,45	7,76
		DG	8,12	5,89	347,46	0,28	0,62
		TOPLAM	109,57	79,49	4690,81	3,72	8,38
	MANEVRA	ME	23,88	22,76	1341,18	1,98	3,13
		DG	7,64	7,28	429,16	0,63	1
		TOPLAM	31,52	30,04	1770,34	2,61	4,14
	LİMAN	ME	0	0	0	0	0
		DG	11,91	11,01	646,43	0,45	0,81
		TOPLAM	11,91	11,01	646,43	0,45	0,81
KONTEYNER	SEYİR	ME	59,6	37,21	2187,72	1,96	5,37
		DG	5,27	3,29	193,47	0,17	0,48
		TOPLAM	64,87	40,5	2381,19	2,14	5,85
	MANEVRA	ME	14,86	12,92	759,08	1,28	1,86
		DG	5,26	4,57	268,52	0,45	0,66
		TOPLAM	20,11	17,49	1027,6	1,73	2,52
	LİMAN	ME	0	0	0	0	0
		DG	46,28	42,16	2468,1	1,71	3,09
		TOPLAM	46,28	42,16	2468,1	1,71	3,09
KRUVAZİYER YOLCU	SEYİR	ME	2,79	2,5	147,46	0,1	0,17
		DG	0,54	0,48	28,51	0,02	0,03
		TOPLAM	3,33	2,98	175,97	0,12	0,2
	MANEVRA	ME	0,78	0,83	49,39	0,06	0,11
		DG	0,6	0,64	38,2	0,05	0,09
		TOPLAM	1,38	1,48	87,59	0,11	0,2
	LİMAN	ME	0	0	0	0	0
		DG	1,01	0,94	55,61	0,04	0,07
		TOPLAM	1,01	0,94	55,61	0,04	0,07
KİMYASAL TANKER	SEYİR	ME	24,9	16,8	992,87	0,84	2,05
		DG	2,89	1,95	115,07	0,1	0,24
		TOPLAM	27,78	18,75	1107,95	0,94	2,28
	MANEVRA	ME	4,76	4,37	255,99	0,37	0,57
		DG	2,21	2,02	118,68	0,17	0,27
		TOPLAM	6,97	6,39	374,67	0,54	0,84
	LİMAN	ME	0	0	0	0	0
		DG	19,87	18,23	1069,6	1,49	2,24
		TOPLAM	19,87	18,23	1069,6	1,49	2,24

*ME:Gemi ana makinesi, **DG: Diesel jeneratör

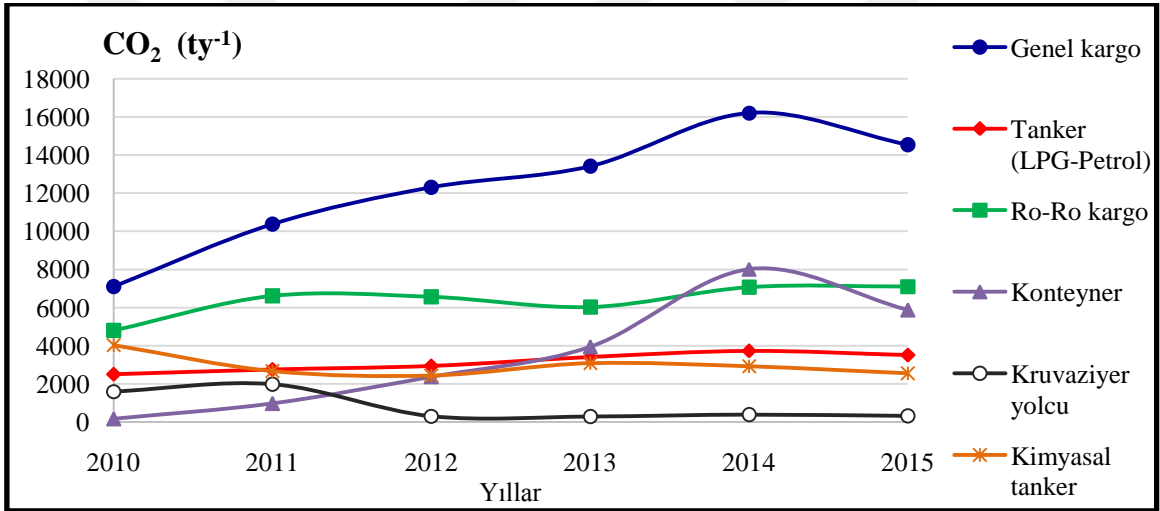
Egzoz emisyonu değerlerinin gemi cinsilerine göre yıllar bazında değişimi Şekil 12 ile Şekil 16 arasında verilmiştir. Tablo 26-31'deki sayısal değerlerden ve Şekil 12-16'daki grafiksel değerlerden görüleceği gibi kirletici emisyon değerlerinin yıllara göre değişimi benzer özellik göstermektedir. Özellikle kargo gemisi egzoz emisyonlarının en yüksek emisyon değerlerini aldığı ve yolcu gemisi emisyonlarının da en düşük değeri aldığı görülmektedir. Kargo gemisi kaynaklı NO_x emisyonlarının 150-350 ton/yıl arasında, SO_2 emisyonlarının 120-270 ton/yıl arasında, CO_2 emisyonlarının 7.000- 16.200 ton/yıl arasında, HC emisyonlarının 6-14 ton/yıl arasında, PM emisyonlarının 12-28 ton/yıl arasında değişim gösterdiği belirlenmiştir. Kargo gemisi emisyonlarının yüksek olması Samsun Limanı'na gelen kargo gemisi sayısının yüksek olmasından kaynaklanmaktadır.

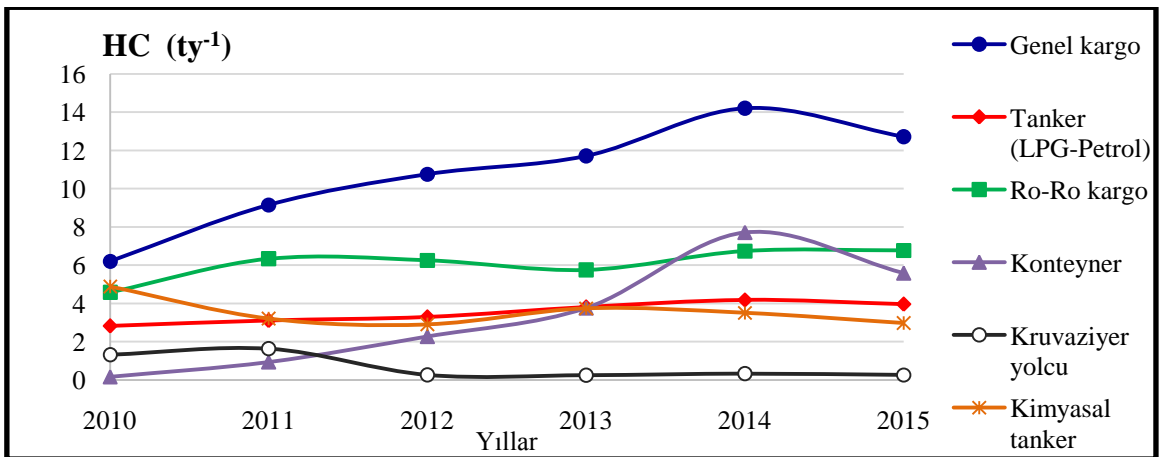
Şekil 12. 2010-2015 yılları arası NO_x emisyonlarının değişimi

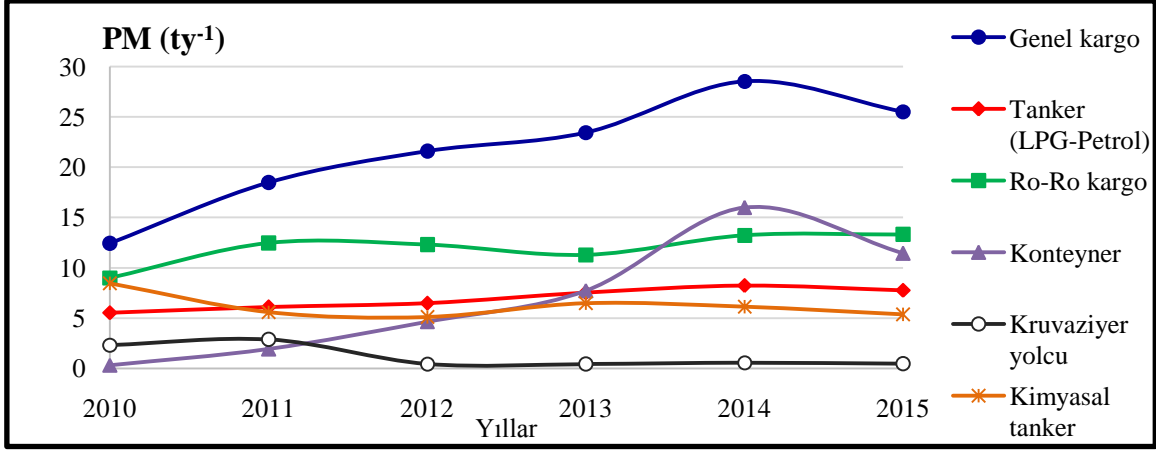
Şekil 13. 2010-2015 yılları arası SO₂ emisyonlarının değişimi

Şekil 14. 2010-2015 yılları arası CO₂ emisyonlarının değişimi

Şekil 15. 2010-2015 yılları arası HC emisyonlarının değişimi

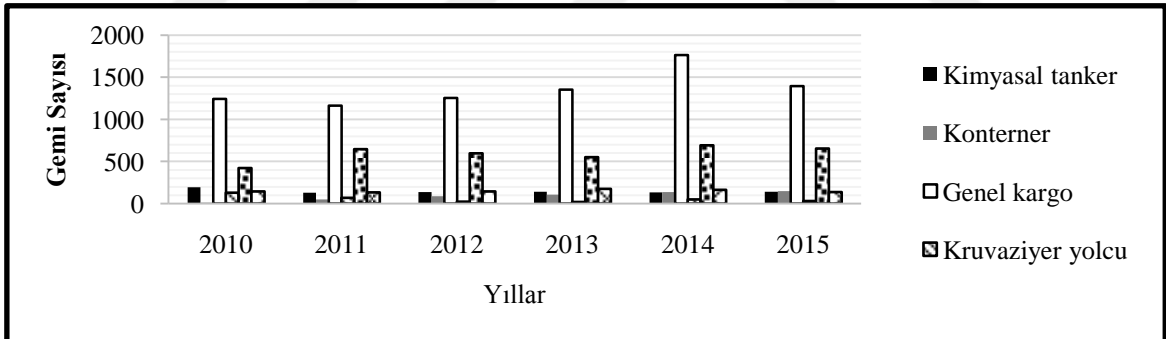
Şekil 16. 2010-2015 yılları arası PM emisyonlarının değişimi

Şekil 12-16'da Ro-Ro kargo, kimyasal tanker ve tanker (LPG-Petrol) egzoz emisyon değerlerinin 2010'dan 2015'e kadar belirgin bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Özellikle tanker ve kimyasal tanker gemi emisyon değerlerinin yıllar bazında çok fazla değişim göstermemesi, bu tip gemilerin aynı şirkete ait benzer tip ve gros tonajda gemiler ile 4-5 yıllık paket sözleşmeler sonucunda Samsun limanına yükleme-boşaltma yapmasından kaynaklanmaktadır. Ro-Ro kargo gemilerinde ise Samsun limanı ile Rusya'nın Rostov-On-Don ve Novorossiysk limanlarına karşılıklı anlaşmaları olduğundan yıllar bazında gelen gemi sayılarında çok ciddi değişimler olmamaktadır. Bu durum oluşan emisyonlar ile paralellik göstermektedir. Ancak genel kargo ve konteyner gemi emisyonlarının 2010'dan 2015 sonuna kadar genel bir artış eğilimi gösterdiği ve 2013-2014 yılları arasında pik seviyelere ulaştığı görülmektedir. Bu durum şekil 17-18'de ki genel kargo gemi sayısı değişiminde ve konteyner GRT değişiminde de benzer eğilim sergilemektedir. 2013 yılında başlayan Arkas ve MSC gibi konteyner taşımacılık firmalarının Samsunport limanına yük elleçleme ile ilgili ciddi yatırımlarının olması sonucunda gelen gemi büyüklükleri ve yük miktarlarında ciddi artışlar oluşmuştur. Bunun yanı sıra 2013 yılı ortalarında, TMO (Toprak Mahsulleri Ofisi) Rusya'nın Novorossiysk, Rostov-On-Don, Yeisk, Azov ve Ukrayna'nın Kerch limanlarından Samsun limanına buğday ithalatında artış yapmıştır. Ayrıca Rusya ve Ukrayna'da bulunan bu limanlardan bir denizcilik firması 2013 yılı itibarı ile kömür ithalatını hızlandırmıştır. Bunların yanında 2013'de başlayan Samsun limanı altyapı çalışmaları ile liman içi derinliği değerleri artırılarak daha büyük gemilerin limana giriş çıkışı sağlandı. Tüm bu etkenler sonucunda Samsun limanına gelen genel kargo gemisinde 2013-2014 yılları arasında ciddi artışlar

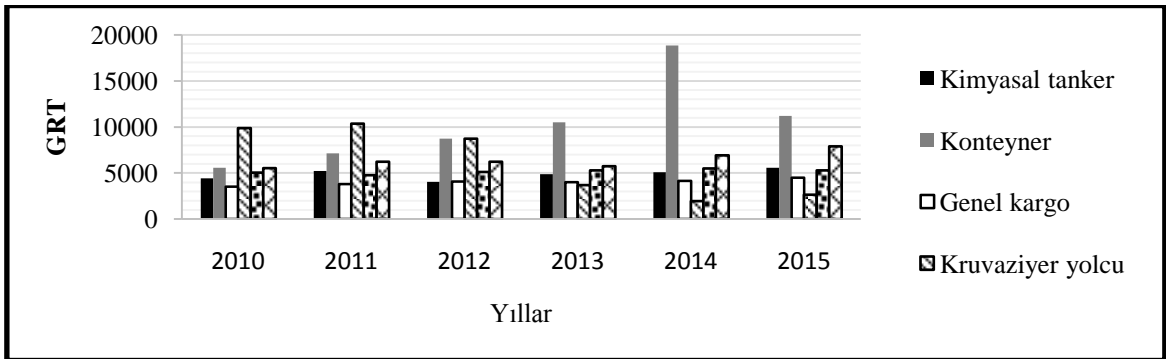
olmuştur ve bu artış gemi kaynaklı egzoz emisyonlarında artmasına neden olmuştur. 2014 yılından sonra ise Şekil 12-16'da görüldüğü gibi genel kargo ve konteyner gemi egzoz emisyon değerlerinde genel olarak bir düşüş görülmektedir. Bunun nedeni ise 2014'de başlayan küresel krizdir. Denizcilik sektöründe krizlerden en çok yük bulma sorunu nedeniyle genel kargo ve konteyner gemileri etkilenmektedir.

Gemi emisyonlarının oluşumunda ikinci faktör gemilerin gros tonaj değerleridir. 2010-2015 yılları arasında Samsun Limanı'na gelen gemilerin türlerine göre sayısal değişimleri ve GRT değerleri Şekil 17 ve 18'de verilmiştir. Samsun Limanı'na yıllık ortalama 1.350 adet kargo gemisi gelmektedir. Samsun Limanı geniş bir ulaşım alanına sahiptir ve kargo taşımacılığında Karadeniz'in en büyük limanı konumundadır.

Şekil 18'de görüldüğü gibi konteyner gemilerinin GRT değerleri en yüksek seviyelerdir ancak egzoz emisyon değerleri buna paralellik göstermemektedir. Bunun nedeni ise limana gelen konteyner gemi sayısının oldukça az fakat ortalama GRT büyük konteyner gemilerinin limana yanaşmasıdır. Limana gelen genel kargo gemi sayısı, konteyner gemi sayısının yaklaşık 7 katıdır.

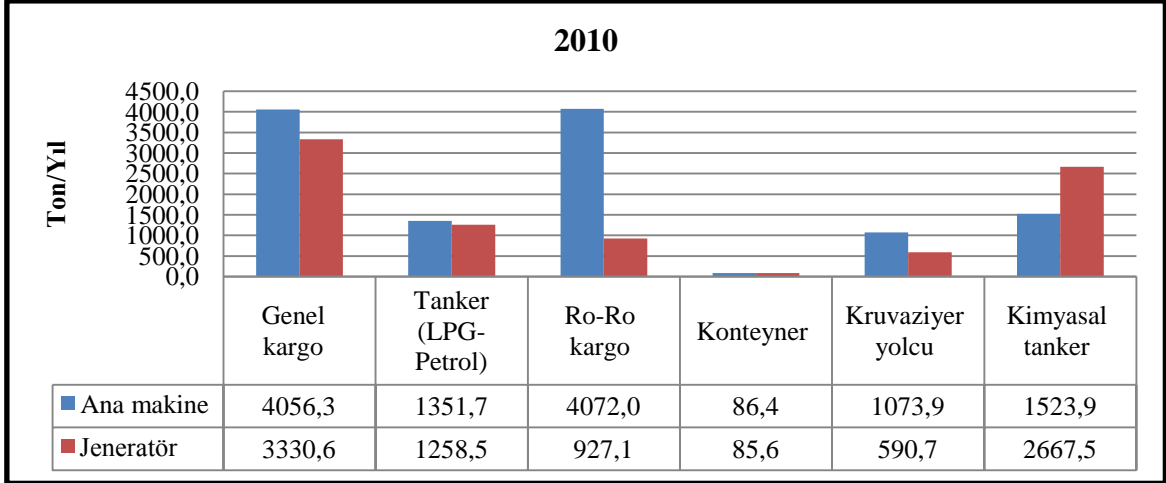
Şekil 17. Samsun Limanına gelen gemi sayıları

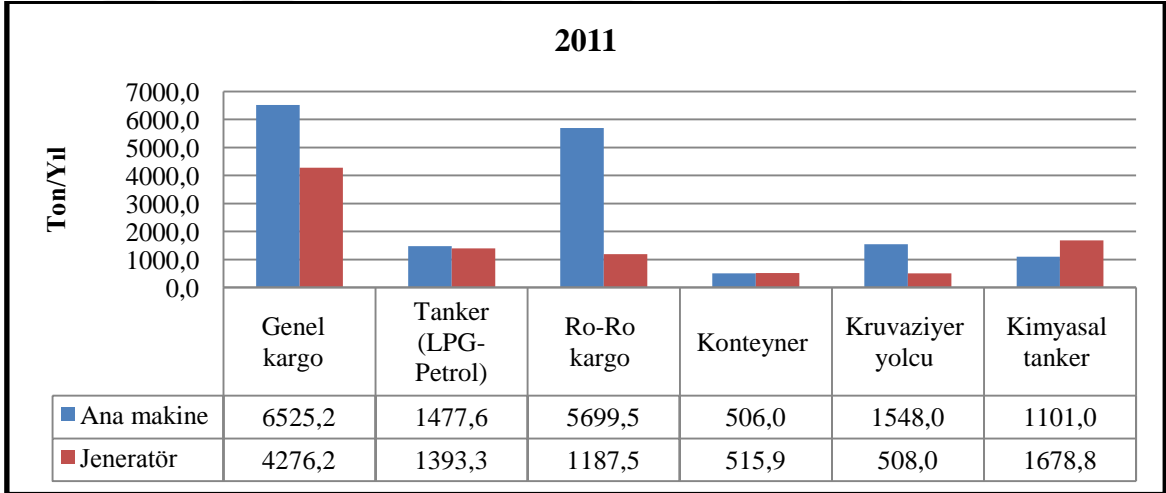
Şekil 18. Samsun Limanına gelen gemilerin GRT değerleri

Şekil 19-24 arasında Samsun Limanı'na gelen gemilerin oluşturduğu egzoz emisyon değerlerinin gemi türlerine göre ana makine ve jeneratör farklılığı verilmiştir. Genel olarak değerlendirildiğinde ana makine egzoz emisyonları jeneratör emisyonlarından daha yüksektir. En yüksek ana makine egzoz emisyon değerleri genel kargo gemisinde gözlemlenirken, toplam emisyon içindeki oran açısından en yüksek ana makine egzoz emisyon oranı Ro-Ro kargo gemisinde gözlemlenmiştir. Toplam emisyonların Ro-Ro kargo gemisinde 2010 ile 2015 yılları arasında minimum %80'i maksimum %83'ü ana makineden kaynaklanmaktadır. Devamında toplam egzoz emisyonlarındaki ana makine emisyon oranı kruvaziyer yolcu gemisinde %60 ile %75 arasında, genel kargo gemisinde %55 ile %60 arasındadır. Buna karşın Tanker ve Konteyner gemilerinden kaynaklı ana makine ve jeneratör egzoz emisyon değerleri yaklaşık aynıdır. Ancak kimyasal tanker emisyonları için durum tam tersidir ve jeneratör egzoz emisyonları ana makine egzoz emisyonlarından yüksektir (jeneratör egzoz emisyonları toplam emisyonların yaklaşık %60 ile %64 arasındadır). Kimyasal tanker ve tanker gemilerinin şamandıraya bağlı bir şekilde yükleme-boşaltma yapması nedeniyle geminin kargo pompasını çalıştırmak için en az 2 adet jeneratör çalıştırması gerekmektedir. Konteyner gemilerinde ise jeneratör güçlerinin ve sayılarının fazla olması emisyon miktarını ana makine emisyon miktarına yaklaştırmaktadır.

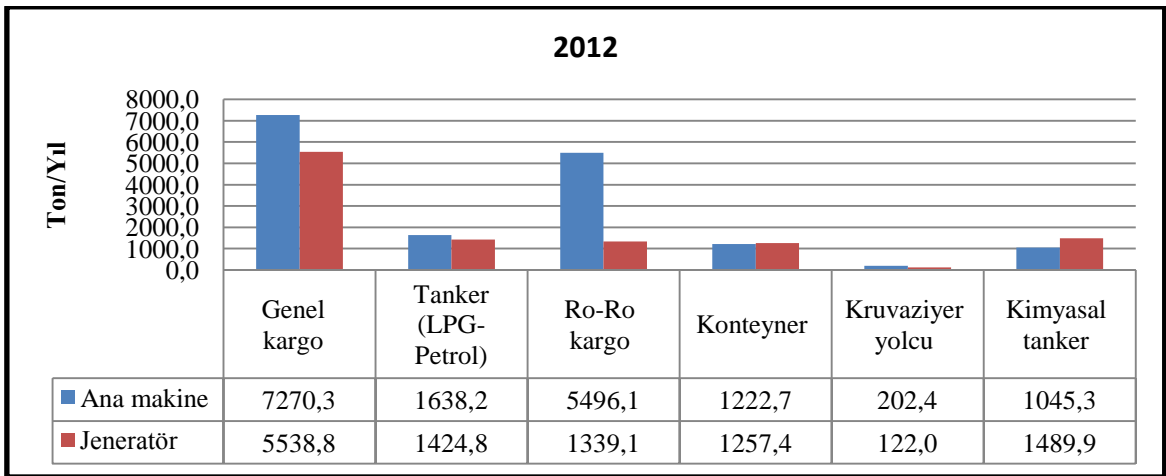
Genel kargo ile Ro-Ro ana makine egzoz emisyonlarının jeneratör egzoz emisyonlarına oranla daha yüksek olması çalışmada seçilen seyir mesafesine bağlıdır. Emisyon hesaplamasında seyir sırasında gemilerin yük faktörleri ana makine yükü için %80, jeneratörler yükü için %75 alınmıştır (Entec, 2005). Seyir mesafesi hesaplamalarımızda gidiş geliş için 118,52 km olarak seçilmiştir. Bu değerler Samsun limanının gemilerin limana yanaşması için uygun deniz sahası derinlikleri tespit edilerek belirlenmektedir. Bu çalışma kapsamında Samsun Limanı'nda kılavuz kaptanların gemiyi aldıkları mesafeye göre kıyı bölgesi seyir mesafesinin uzun olması gerekmektedir. Seyir esnasında gemilerin ana makine ve jeneratörlerinin yük oranları çok farklı olmamasına karşın oluşturdukları egzoz emisyon değerlerine bakıldığında çok ciddi farklılıklar görülmektedir. Bunun temel nedeni gemilerin ana makine gücünün, jeneratör gücüne kıyasla çok yüksek değerlerde olmasıdır.

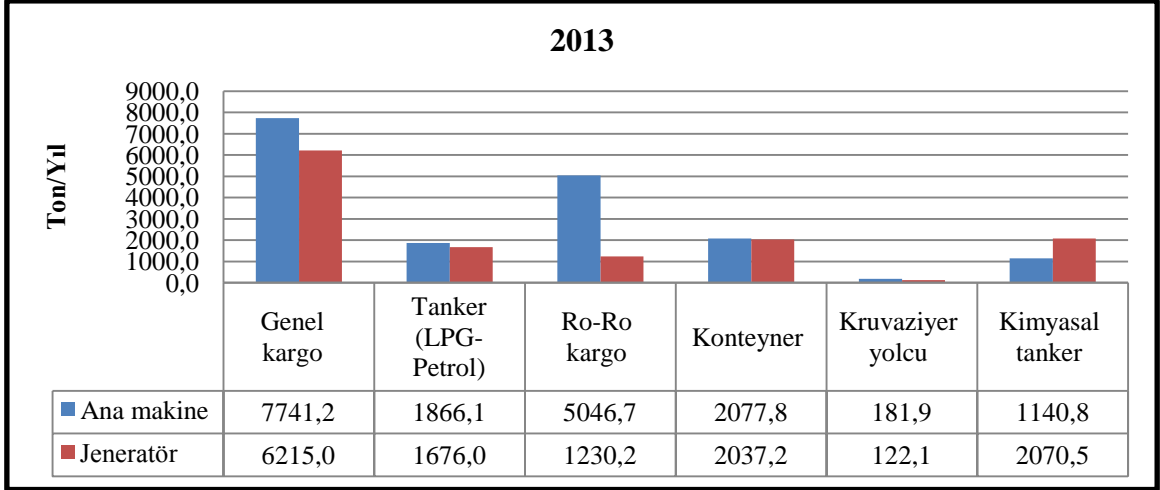
Şekil 19. 2010 yılı ana makine ve jeneratör egzoz emisyonları

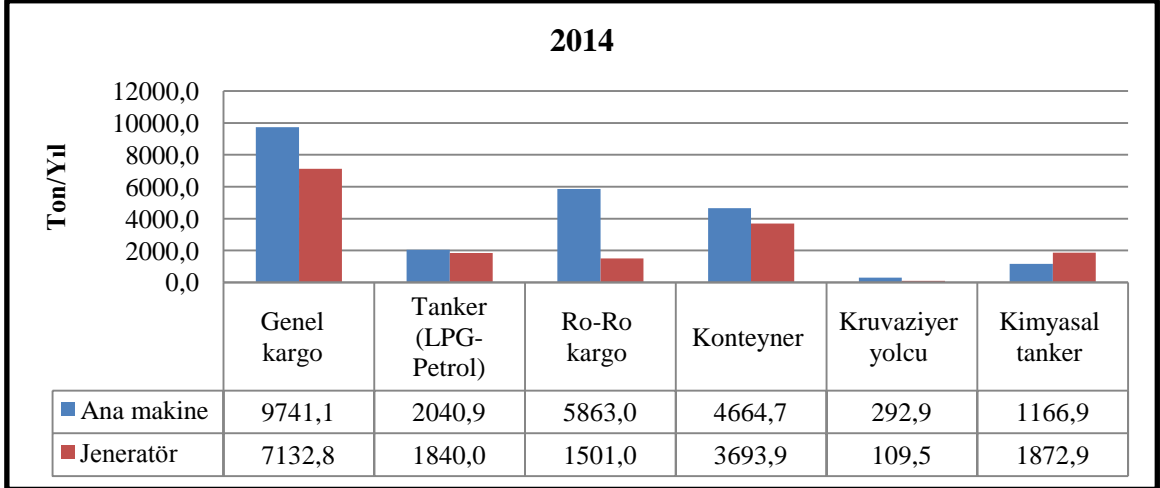
Şekil 20.2011 yılı ana makine ve jeneratör egzoz emisyonları

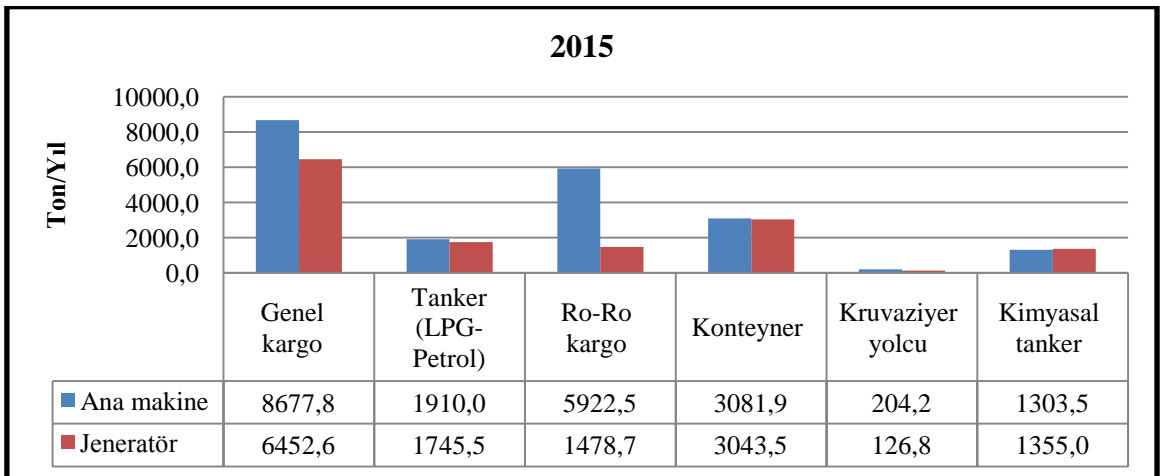
Şekil 21. 2012 yılı ana makine ve jeneratör egzoz emisyonları

Şekil 22.2013 yılı ana makine ve jeneratör egzoz emisyonları

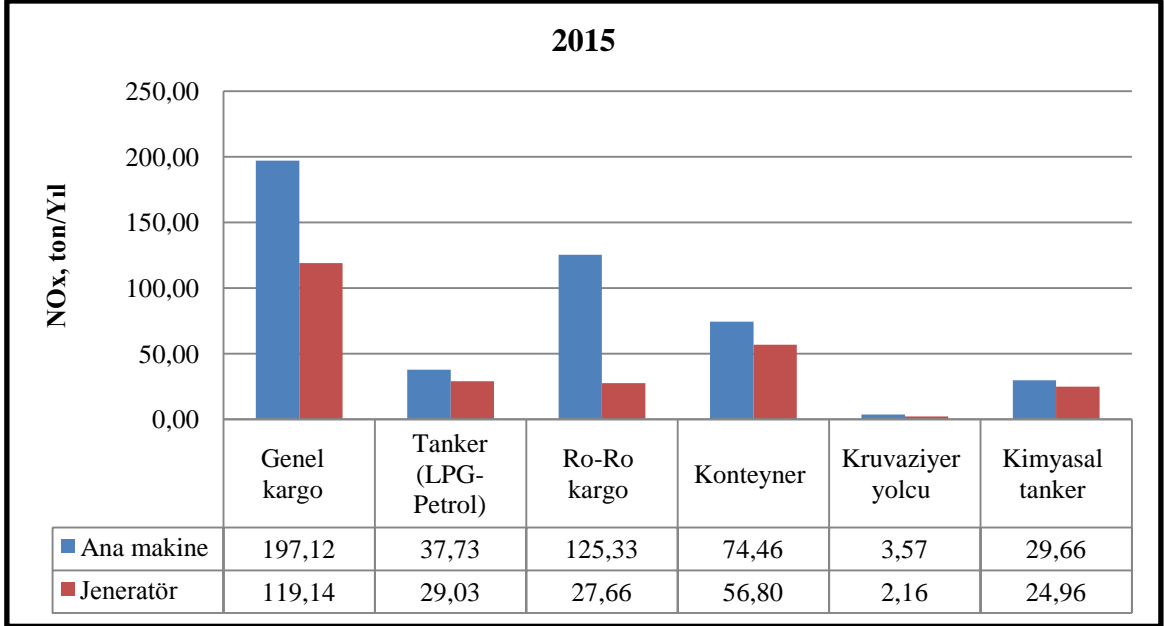

Şekil 23.2014 yılı ana makine ve jeneratör egzoz emisyonları

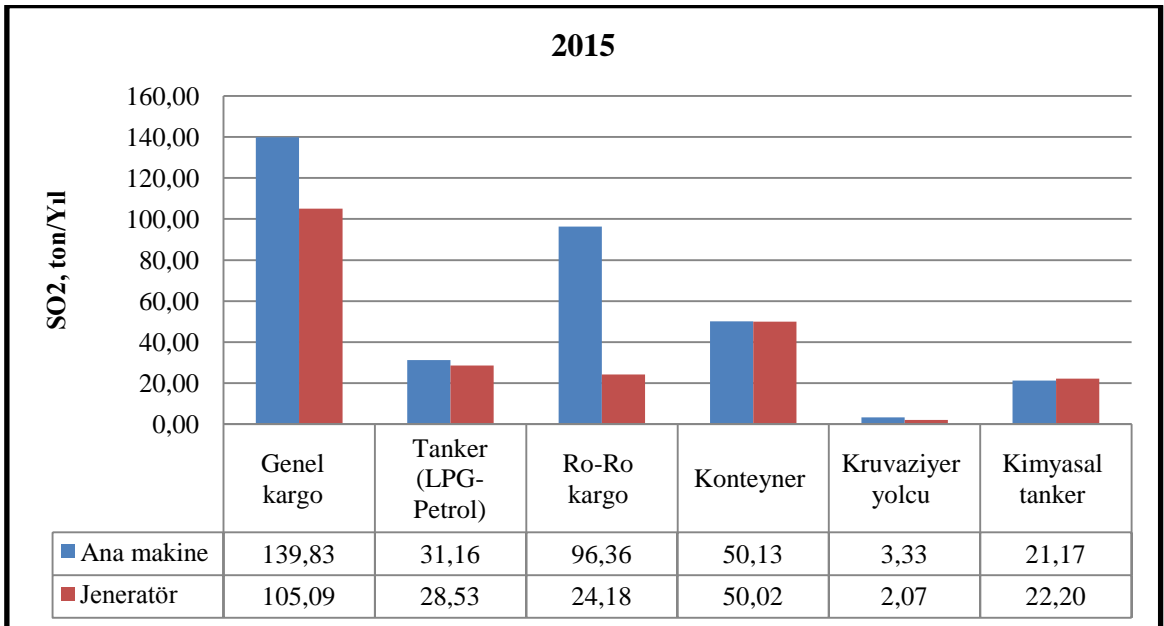

Şekil 24. 2015 yılı ana makine ve jeneratör egzoz emisyonları

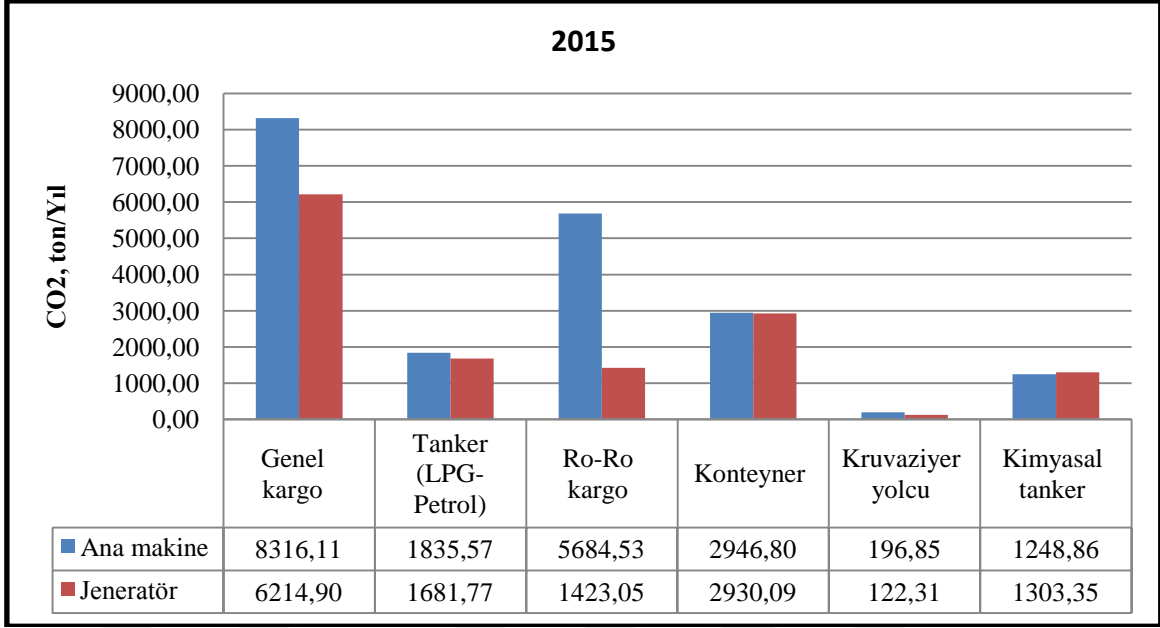
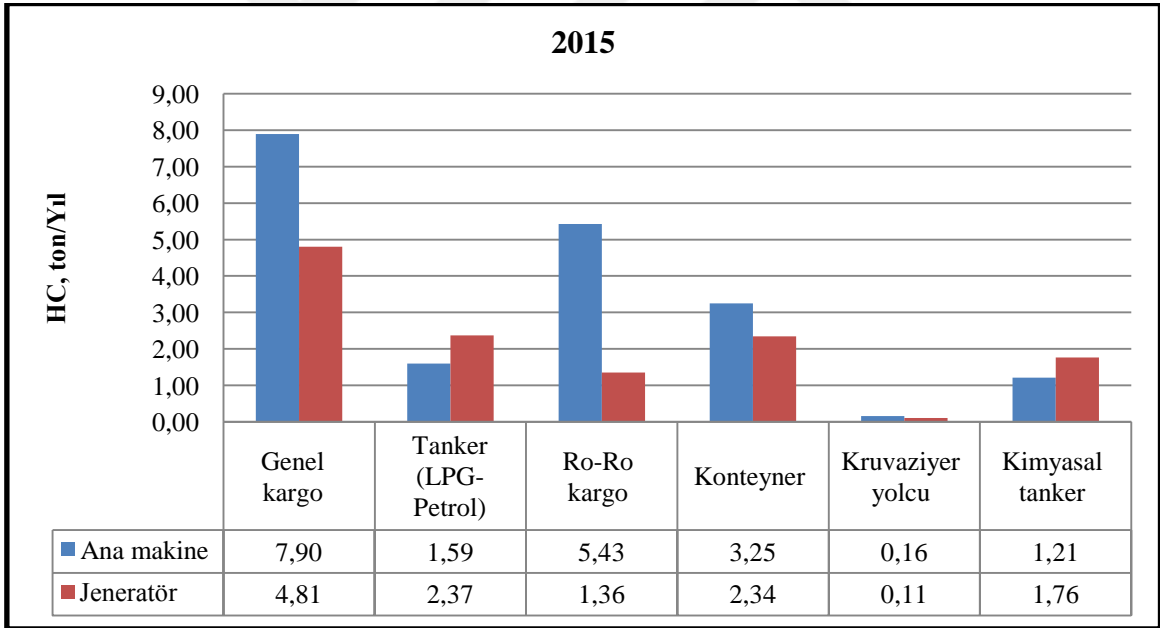
Tüm kirleticiler için ayrı ayrı 2015 yılı ana makine ve jeneratör emisyon değerleri Şekil 25-29'da verilmiştir. Grafiklerden de görüldüğü gibi ana makine ve jeneratör egzoz emisyon oranları kirleticilerin değişimiyle farklılık göstermemektedir.

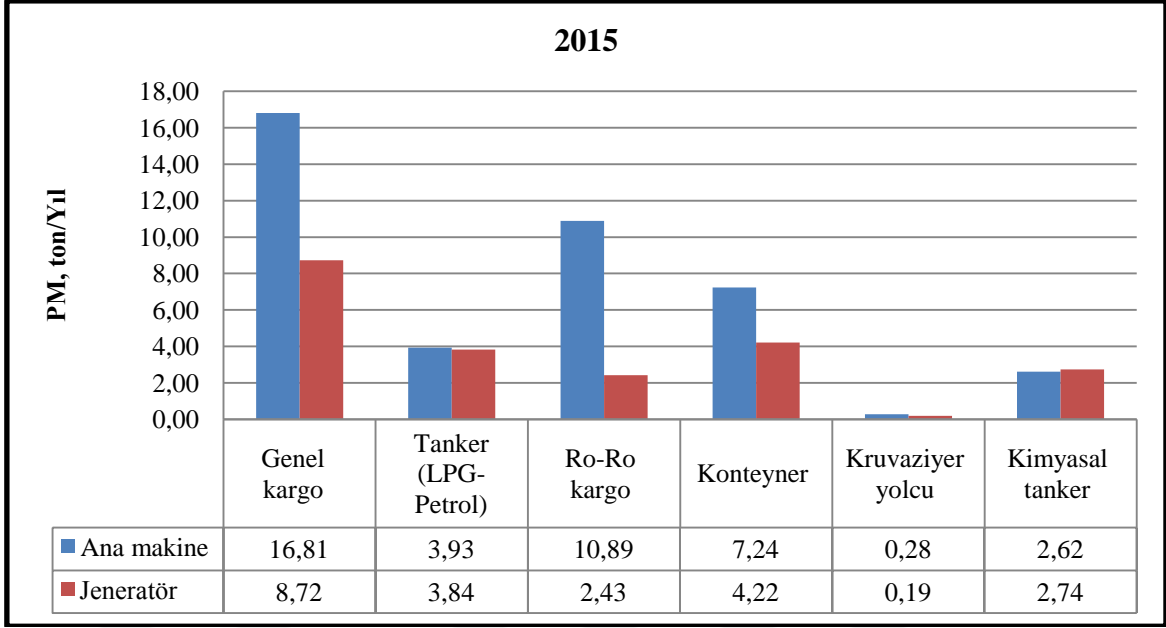
Şekil 25. 2015 yılı ana makine ve jeneratör NO_x emisyonu

Şekil 26. 2015 yılı ana makine ve jeneratör SO₂ emisyonu

Şekil 27. 2015 yılı ana makine ve jeneratör CO₂ emisyonu

Şekil 28. 2015 yılı ana makine ve jeneratör HC emisyonu

Şekil 29. 2015 yılı ana makine ve jeneratör PM emisyonu

Samsun Limanı'na gelen gemilerden kaynaklı 2015 yılı egzoz emisyon miktarları ile diğer limanlara ait gemi emisyon miktarları Tablo 32'de karşılaştırılmıştır. Samsun limanı dünyanın en işlek limanlarından olan Shanghai ve Kaliforniya limanlarının dışında diğer benzer limanlarla kıyaslandığında, Samsun limanına gelen gemilerden yayılan NOx emisyonu Copenhagen Limanı ile benzerlik gösterdiği fakat Piraeus limanından daha az değerde olduğu görülmektedir. SO₂ emisyon miktarına bakıldığında ise Oakland ve Busan limanlarından sonra Kaohiung limanı ile beraber en yüksek 3. egzoz emisyon değerlerine sahiptir. Samsun limanı PM miktarına göre kıyaslandığında ise Copenhagen limanından sonra en düşük değerlerde olduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 32. Samsun limanı 2015 gemi egzoz emisyon değerleri ile diğer limanlara ait gemi emisyonlarının karşılaştırılması (ty^{-1})

Limn	Gemi sayısı	NO _x	SO ₂	HC	PM	Kaynak
Aberdeen (İskoçya)	-----	376	52	----	-----	Marr vd. (2007)
Copenhagen (Danimarka)	-----	743	162	-----	13	Saxe ve Larsen (2004)
Oakland (ABD)	1.916	2.484	1.413	-----	219.5	Environ (2012)
JN-New Bombay (Hindistan)	2.900	397	56	-----	221	Joseph vd. (2009)
Shanghai (Çin)	24.901	58,160	51,180	4,558	6,960	Yang vd. (2007)
Kaliforniya (ABD)	25.875	79.862	48.216	2.591	6.789	CalEPA (2006)
Piraeus (Yunanistan)	----	1.790	722	-----	99	Tzannatos (2010)
Kaohsiung (Tayvan)	-----	500	588	69	122	Berechman ve Tseng (2012)
Busan (Güney Kore)	-----	8.704	8.232	-----	675	Song ve Shon (2014)
Samsun (Türkiye)	2.500	727	574	32	63	Bu çalışma

Samsun Limanı'na gelen gemilerden kaynaklı 2015 yılı egzoz emisyon miktarları ile diğer Türk limanlara ait gemi emisyon miktarları Tablo 33'de karşılaştırılmıştır. Samsun limanı ile Çandarlı Limanları emisyon değerleri Tablo 33'de görüldüğü gibi benzer değerler sergilemektedir. İzmir limanı ve Samsun Limanı gelen gemi sayıları benzerlik göstermesine rağmen oluşan egzoz emisyon değerleri İzmir limanı için Samsun limanının yaklaşık 3 katı değerinde olduğu görülmektedir. Bu durumun temel nedenlerinden biri İzmir limanının konteyner gemisi taşımacılık türünde daha popüler olduğu ve gelen gemilerin gerek tonaj değerleri gerekse ana makine ve jeneratör güç değerlerinin Samsun limanına nazaran daha yüksek olmasıdır.

Tablo 33. Samsun limanı 2015 gemi egzoz emisyon değerleri ile diğer Türk limanlarına ait gemi emisyonlarının karşılaştırması (ty^{-1})

Liman	Gemi Sayısı	NO_x	SO₂	CO₂	HC	PM	Kaynak
Ambarlı Limanı	5.432	845	242	78.590	----	36	Deniz ve Kılıç (2009)
İzmir Limanı	2.806	1.923	1.405	82.753	136	165	Saraçoğlu vd. (2013)
İzmit Limanları	11.645	5.356	4.305	254.261	232	487	Kılıç ve Deniz (2009)
Çandarlı Limanları	7.520	632	574	33.848	32	57	Deniz vd. (2010)
Samsun Limanı	2.500	727	574	33.904	32	63	Bu çalışma

4.SONUÇLAR

Sunulan tez çalışması kapsamında Samsun limanında 6 farklı gemi türü için 3 farklı gemi işletme modu olan seyir, manevra ve liman için ve her işletme modundaki ana makine ve jeneratörün farklı yük faktörlerindeki egzoz emisyon değerleri için gemi emisyonlarından kaynaklı kirleticilerden NO_x, SO₂, CO₂, HC ve PM₁₀ 2010 yılı başından 2015 yılı sonuna kadar her yıl için hesaplanmıştır. Elde edilen bulgulardan çıkarılan sonuçlar aşağıdaki gibidir.

- Yapılan hesaplamalar sonucunda Samsun limanındaki gemilerden kaynaklanan emisyonların yıllık değişimleri NO_x için 42-825 ton/yıl arasında, SO₂ için 349-649 ton/yıl arasında, CO₂ için 20.202-38.335 ton/yıl arasında, HC için 20-36 ton/yıl arasında, PM₁₀ için 38-72 ton/yıl arasında bulunmuştur. Emisyon değerlerine bakıldığında en düşük seviyeler 2010 yılında, en yüksek seviyeler 2014 yılında tespit edilmiştir.

- Yapılan hesaplamalar sonucunda, Samsun limanına gelen gemilerin oluşturduğu kirletici emisyon değerlerinin yıllara göre değişimi benzer özellik göstermektedir. Özellikle kargo gemisi emisyonlarının en yüksek emisyon değerlerini aldığı ve yolcu gemisi emisyonlarının da en düşük değeri aldığı görülmektedir. Kargo gemisi kaynaklı NO_x emisyonlarının 150-350 ton/yıl arasında, SO₂ emisyonlarının 120-270 ton/yıl arasında, CO₂ emisyonlarının 7.000- 16.200 ton/yıl arasında, HC emisyonlarının 6-14 ton/yıl arasında, PM emisyonlarının 12-28 ton/yıl arasında değişim gösterdiği belirlenmiştir. Kargo gemisi emisyonlarının yüksek olması Samsun Limanı'na gelen kargo gemisi sayısının yüksek olmasından kaynaklanmaktadır.

- Ro-Ro kargo, kimyasal tanker ve tanker (LPG-Petrol) egzoz emisyon değerlerinin 2010'dan 2015'e kadar belirgin bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Özellikle tanker ve kimyasal tanker gemi egzoz emisyon değerlerinin yıllar bazında çok fazla değişim göstermemesi, bu tip gemilerin aynı şirkete ait benzer tip ve gros tonajda gemiler ile 4-5 yıllık paket sözleşmeler sonucunda Samsun limanına yükleme-boşaltma yapmasından kaynaklanmaktadır.

- Ro-Ro kargo gemilerinde, Samsun limanı ile Rusya'nın Rostov-On-Don ve Novorossiysk limanlarına karşılıklı anlaşmaları olduğundan yıllar bazında gelen gemi sayılarında çok ciddi değişimler olmamaktadır. Bu durum oluşan emisyonlar ile paralellik göstermektedir.

- Genel kargo ve konteyner gemi emisyonlarının 2010'dan 2015 sonuna kadar genel bir artış eğilimi gösterdiği ve 2013-2014 yılları arasında en yüksek seviyelere ulaştığı görülmektedir. Bunun temel nedeni ise 2013 yılında başlayan bazı konteyner taşımacılık firmalarının Samsunport limanına yük elleçleme ile ilgili ciddi yatırımlarının olması sonucunda gelen gemi büyüklükleri ve yük miktarlarında ciddi artışlar oluşmuştur. Bunun yanı sıra 2013 yılı ortalarında, TMO (Toprak Mahsulleri Ofisi) Rusya'nın Novorossiysk, Rostov-On-Don, Yeisk, Azov ve Ukrayna'nın Kerch limanlarından Samsun limanına buğday ithalatında artış yapmıştır. Ayrıca Rusya ve Ukrayna'da bulunan bu limanlardan bir denizcilik firması 2013 yılı itibarı ile kömür ithalatını hızlandırmıştır. Bunların yanında 2013'de başlayan Samsun limanı altyapı çalışmaları ile liman içi derinlik değerleri artırılarak daha büyük gemilerin limana giriş çıkışı sağlanmıştır. Tüm bu etkenler sonucunda Samsun limanına gelen genel kargo gemisinde 2013-2014 yılları arasında ciddi artışlar olmuştur ve bu artış gemi kaynaklı emisyonlarında artmasına olanak sağlamıştır.

- Samsun limanına gelen gemilerin yapılan hesaplamalar ile ana makine emisyonlarının jeneratör emisyonlarından daha yüksek olduğu görülmüştür. En yüksek ana makine emisyon değerleri genel kargo gemisinde gözlemlenirken, toplam emisyon içindeki oran açısından en yüksek ana makine emisyon oranı Ro-Ro kargo gemisinde gözlemlenmiştir. Toplam emisyonların Ro-Ro kargo gemisinde 2010 ile 2015 yılları arasında minimum %80 maksimum %83'ü ana makineden kaynaklanmaktadır. Devamında toplam emisyonlardaki ana makine emisyon oranı kruvaziyer yolcu gemisinde %60 ile %75 arasında, genel kargo gemisinde %55 ile %60 arasındadır. Buna karşın Tanker ve Konteyner gemilerinden kaynaklı ana makine ve jeneratör emisyon değerleri yaklaşık aynıdır.

- Samsun Limanı'na gelen gemilerden kaynaklı 2015 emisyon miktarları ile diğer limanlara ait gemi emisyon miktarları karşılaştırıldığında, Samsun limanı dünyanın en işlek limanlarından olan Şanghay ve Kaliforniya limanlarının dışında diğer benzer limanlarla, gemi kaynaklı NOx emisyonu bakımından Copenhagen Limanı ile benzerlik gösterdiği fakat Piraeus limanından daha az değerde olduğu görülmektedir. SO₂ emisyon

miktarına bakıldığında ise Oakland ve Busan limanlarından sonra Kaohiung limanı ile beraber en yüksek 3. egzoz emisyon değerlerine sahiptir. Samsun limanı PM miktarına göre kıyaslandığında ise Copenhagen limanından sonra en düşük değerlerde olduğu gözlemlenmiştir.

- Samsun Limanı'na gelen gemilerden kaynaklı 2015 emisyon miktarları ile diğer Türk limanlara ait gemi egzoz emisyon miktarları karşılaştırıldığında ise Samsun limanı ile Çandarlı Limanları emisyon değerleri benzer değerler sergilemektedir. İzmir limanı ve Samsun Limanı gelen gemi sayıları benzerlik göstermesine rağmen oluşan egzoz emisyon değerleri İzmir limanı için Samsun limanının yaklaşık 3 katı değerinde olduğu görülmektedir. Bunun nedeninin ise İzmir limanının konteyner taşımacılığında popüler olması ve gelen konteyner gemilerinin büyük gros tonajlı gemiler olması nedeni ile oluşan emisyon değerlerininse yüksek olduğu görülmektedir.

5.ÖNERİLER

Son yıllarda artan gemi egzoz emisyon çalışmalarına bakıldığında, elde edilen sonuçlar gemi kaynaklı hava kirleticilerinin insan ve çevreye zararlı etkileri olduğu belirtilmektedir. Özellikle oluşan gemi emisyonlarının katkısı ile atmosferdeki hava kirleticilerinin sınır değerleri geçmesi ile birlikte prematüre ölüm, çocuklarda solunum yolu hastalıkları, yetişkinlerde kalp yetmezliği ve kanser vakalarında ciddi artış olduğu yapılan çalışmalar ile tespit edilmektedir. Oluşan bu hastalıklar neticesinde, hastanede bakım gören kişi sayısında artış olmakta ve buna paralel olarak iş gücü kaybı oluşmaktadır. Dünya genelinde yapılan çalışmalarda atmosferde bulunan CO₂ emisyonlarının %2-3, SO_x emisyonlarının %5-10, NO_x emisyonlarının %17-31'i gemi egzoz emisyonlarından kaynaklanmaktadır. Gemi egzoz emisyonlarının insan sağlığına etkileri ve neden olduğu maliyet zararlarına bakıldığında, gemi emisyonlarının azaltılması için birtakım tedbirlerin alınması gerekmektedir.

Türkiye'de liman şehirlerinde hava kalitesi tespit ve kaynakların belirlenmesi çalışmaları yapılırken genelde gemi kaynaklı emisyonların ihmal edildiği görülmektedir. Hâlbuki dünyada yapılan çalışmalarda limanların bulunduğu şehirlerde önemli bir kaynak olduğu belirtilmektedir. Limanlardaki gemilerden oluşan egzoz emisyonların karada yaklaşık 400 km mesafeye kadar bulunabildiği belirtilmektedir (Endresen, vd., 2003; Eyring vd., 2010). Barselona-İspanya ve Birindisi-İtalya şehir atmosferinde partikül madde kaynak analizinin yapıldığı çalışmalarda sırasıyla gemi egzoz emisyonlarının katkısının %11-15 ve %2,8 olduğu belirtilmektedir (Pérez vd., 2016; Cesari vd., 2014, Donato vd., 2014). Üç tarafı denizlerle çevrili, Asya ve Avrupa arasında önemli bir konumda olan ve deniz yolu taşımacılığının önemi gün geçtikçe artış gösteren Türkiye için limanlarda oluşan egzoz emisyon değerlerinin öncelikle tespit edilmesi sonrasında ise azaltıcı uygun plan ve politika geliştirilmesi gerekmektedir.

Samsun limanları için alınması gereken önlemler aşağıda maddeler halinde belirtilmiştir.

- Gemilerde kullanılan yakıtların kalitesi iyileştirilebilir.
- Gemilerin limandaki operasyon süreleri yeni liman teknolojileri kullanılarak kısaltılabilir. Bu olgu gemi kaynaklı egzoz emisyonlarının azalmasını sağlayacaktır.
- Yıllık çevre durumu raporunda gemi kaynaklı kirleticilerde yer verilebilir.

- Gemi kaynaklı egzoz emisyonlarının şehirler üzerindeki dağılımı modelleme yolu ile incelenebilir.
- Gemilerde egzoz emisyonlarını azaltıcı teknolojik iyileştirmeler yapılabilir.
- Uluslar arası kriterlere göre bölgesel emisyon sınırlamaları belirlenebilir.
- Daha düşük egzoz emisyonu için gemi makinelerinin yakıt püskürtme sistemleri iyileştirilebilir.
- Gemilerin limanda geçirdikleri süre zarfında elektrik ihtiyaçları karasal kaynaklardan karşılanabilir.

6. KAYNAKLAR

- Ahrens L., Plassmann M., Xie Z. ve Ebinghaus R., 2009. Determination of polyfluoroalkyl compounds in water and suspended particulate matter in the river Elbe and North Sea, Germany, Front. Environ. Sci., 3, 152–70.
- Asmus, A. ve Wellington, B., 1993. Diesel Engine and Fuel Systems, 3. Baskı.
- Ayhan Ç., 2003. IMO (Uluslararası Denizcilik Sözleşmeleri): SOLAS, MARPOL, STC 78-95, Tonnage Measurement 69, LOADLINE ve 88 protokolü, İTÜ Denizcilik Fakültesi.
- Berechman, J. ve Tseng, P. H., 2012. Estimating the environmental costs of port related emissions: The case of Kaohsiung, Transportation Research Part D: Transport and Environment, 17, 1, 35–38.
- Borrego, C., Miranda, A.I., Coutinho, M., Ferreira, J. ve Carvalho, A.C., 2002. Air quality management in Portugal: Example of needs and available tools, Environmental Pollution, 120,1, 115-123.
- CalEPA, Emission Reduction Plan for Ports and Goods Movement in California, California Environmental Protection Agency 2006. <https://www.arb.ca.gov/planning/gmerp/gmerp.htm> 30 Mart 2016
- Cooper, D.A., 2003. Exhaust emissions from ships at berth, Atmospheric Environment, 37,27, 3817–3830.
- Corbett, J. J., 2003. Verification of ship emission estimates with monitoring measurements to improve inventory and modeling: California Air Resources Board, Research Division.
- Corbett, J. J., Fischbeck, P. S. ve Pandis, S. N., 1999. Global nitrogen and sulfur inventories for oceangoing ships, Journal of Geophysical Research: Atmospheres, 104, D3, 3457-3470.
- Corbett, J.J. ve Koehler, H.W., 2003. Updated emissions from ocean shipping, Journal of Geophysical Research, 108,D20, doi: 10.1029/2003JD003751
- Corbett, J.J. ve Winebrake, J.J., 2007. Green, E.H., Kasibhatll, P., Eyring, V., Lauer, A., mortality from ship emissions: A global assessment, Environ. Sci. Technol., 41, 24, 8512–8518.
- Cowley, L.T., Jeune, A.L. ve Lange, W. W., 1993. Effect of fuel composition including aromatics control on emissions from a range of heavy-duty diesel engines, Institution Mechanical Engineers, second seminar, MEP, 225-244.

- Deniz, C., Kılıç, A. ve Cıvkaroglu, G., 2010. Estimation of shipping emissions in Candarli Gulf, Turkey, Environ Monit Assess, 171, 219–228.
- Endresen, Q., Eirik, S., Sundet, J.K., Dalsøren, B.S., Isaksen, S.A., Berglen, T.F. ve Gravir, G., 2003. Emission from international sea transportation and environmental impact, Journal of Geophysical Research, 108, D17, doi: 10.1029/2002JD002898.
- Dalsøren, S.B., Eide, M.S., Endresen, Ø., Mjelde, A., Gravir, G. ve Isaksen, I. S. A., 2008. Update on emissions and environmental impacts from the international fleet of ships; the contribution from major ship types and ports, Atmospheric Chemistry and Physics, 9, 2171–2194.
- Davydova, S., 2005. Heavy metals as toxicants in big cities, Microchemical Journal, 79, 1-2, 133-136.
- Demirci, N. ve Çınar, M.A., 2008. Şehirlerdeki Hava Kirliliğinin Ağır Metal Kontaminasyonları Açısından Halk Sağlığı Üzerine Etkileri, Konya Büyükşehir Belediyesi, Çevre Koruma ve Kontrol Dairesi Başkanlığı, Ulusal Hava Kalitesi Sempozyumu, Mayıs, Konya, Bildiriler Kitabı: 121-124.
- Deniz, C. ve Durmuşoğlu, Y., 2008. Estimating shipping emissions in The Region of The Sea of Marmara, Turkey, Science of the Total Environment, 390, 1, 255-261.
- Deniz, C. ve Kılıç, A., 2009. Estimation and assessment of shipping emissions in the Region of Ambarlı Port, Turkey, Environmental Progress & Sustainable Energy, 29, 1, 107- 115.
- DTGM, 2015. Deniz Ticareti 2015 istatistikleri, T.C. Başbakanlık Denizcilik Müstesarlığı Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü (DTGM), Ankara, 5 s.
- Entec, 2002. Quantification of emissions from ships associated with ship movements between ports in the European Community, Final Report for European Commission, Entec UK Limited, Cheshire, England.
- ENTEC, 2005. Ship Emissions: Assignment, Abatement and Market-based Instruments, European Commission Directorate General environment service contract on ship emissions, Final Report, England.
- Environ, 2012. Seaport Air Emissions Inventory, Environ, Port of Oakland, California, USA.
- Eyring V, Isaksen ISA, Berntsen T, Collins WJ, Corbett JJ. ve Endresen O, 2010. Transport impacts on atmosphere and climate: shipping, Atmos. Environ., 44, 4735–71.
- Eyring, V., Köhler H.W., Aardenne, j., Lauer, A., 2005. Emissions from international shipping: 1. The last 50 years, Journal of Geophysical Research, 110, 17, doi:10.1029/2004JD005619.

- Grantz, D.A., Garnerb, J.H.B. ve Johnsonc, D.W., 2003. Ecological effects of particulate matter, Environment International, 29, 213– 239.
- Hardy JT., 2003. Climate Change: Causes, Effects, and Solutions, John Wiley & Sons Ltd., England.
- HIP (Human Impact Partners), 2010. Los Angeles and Long Beach Maritime Port HIA Scope, United States Environmental Protection Agency, 5,17, 10.
- Janhall, S., 2007. Particle Emissions From Ships.Department of chemistry, Göteborg University.
- ICCT, Air Pollution and Greenhouse Gas Emissions from Ocean-going Ships, The International Council on Clean Transportation,
<http://www.theicct.org/air-pollution-and-ghg-emissions-oceangoing-ships>
22 Mart 2015
- IMO MEPC, 2008. Amendments to the Annex of the Protocol of 1997 to amend the International Convention for the Prevention of Pollution from Ships, 1973, as modified by the Protocol of 1978 relating thereto (Revised MARPOL Annex VI), 176, 58.
- IMO, 2000. Study of Greenhouse Gas Emissions from Ships, International Maritime Organization, Study by Marintek, Econ Centre for Economic Analysis, Carnegie Mellon University and DNV.
- IMO, 2009. Second IMO GHG Study 2009, International Maritime Organisation, London
- İMEAK DTO, 2015.Ticari Limanlarımız, Deniz Ticareti Dergisi 2015 Haziran sayısı, Deniz Ticaret Odası, İstanbul.
- İncecik, S., 1994. Hava Kirliliği, İ.T.Ü. Yayınları, ISBN 975-561-029-4.
- Jamaly, A.,2012. Introduction to Annex 6 of International MARPOL convention (Air Pollution), ICS, 90, 3-8.
- Joseph, J., Patil, R. ve Gupta, S.,2009. Estimation of air pollutant emission loads from construction and operational activities of a port and harbour in Mumbai, India, Environ Monit Assess, 159, 85-98.
- Karpuzcu, M., 2007. Çevre Kirlenmesi ve Kontrolü, Kubbealtı Yayınları 9.baskı, İstanbul, 168-185.
- Kaya, D. ve Öztürk, H.H., 2013. Hava Kalitesi Yönetimi, Umuttepe Yayını, Kocaeli, ISBN: 978-605-5936-84-6.
- Kesgin, U. ve Vardar, N., 2001. A study on exhaust gas emissions from ships in Turkish Straits, Atmospheric Environment, 35, 10, 1863-1870.

- Kılıç, A. ve Deniz, C., 2009. Inventory of shipping emissions in Izmit Gulf, Turkey, Environmental Progress & Sustainable Energy, 29, 2, 221-232.
- Kılıç, A., 2009. Marmara Denizi'nde gemilerden kaynaklanan egzoz emisyonları, Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 2, 124-134.
- Kindbom, K., Boström, C.A., Palm A., Skarman T. ve Sternbeck J., 2004. Emissions of particles, metals, dioxins and PAH in Sweden, SMED (Swedish Methodology for Environmental Data), 1652-4179.
- Koçak, İ.H., 2012. Dünyada ve Türkiye'de Ekonomik Gelişmeler ve Deniz Ticaretine Yansımaları, T.C. Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Küçükşahin, F., 1999. Dizel Motorları, Güven Kitabevi, Genişletilmiş 3. Baskı, İstanbul.
- M. Durmaz , 2015. Bir Feribottan Yayılan Egzoz Emisyonlarının Deneysel ve Teorik Olarak İncelenmesi , Yüksek Lisans Tezi, İ.T.Ü, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- MAN B&W, 2014. Emissions Control MAN B&W Two-Stroke Diesel Engines. MAN B&W Diesel, Copenhagen Denmark.
- Marr, I. L., Rosser, D. P. ve Meneses, C. A., 2007. An air quality survey and emissions inventory at Aberdeen harbor, Atmospheric Environment, 41, 30, 6379–6395.
- Miola, A., Ciuffo, B., Giovine, E. ve Marra, M., 2010. Regulating Air Emissions from Ships, The State of the Art on Methodologies, Technologies and Policy Options, J R C Reference Reports, 1018-5593.
- Morgan W. K. C., Reger, R. B. ve Tucker, D. M., 1997. Health effect of diesel emissions, The Annals of Occupational Hygiene, 41, 6, 643-658.
- Mueller, D., Uibel, S., Takemura, M., Klingelhofer, D. ve Groneberg, D.A., 2011. Ships, ports and particulate air pollution - an analysis of recent studies, Journal of Occupational Medicine and Toxicology, 6,31, DOI: 10.1186/1745-6673-6-31.
- Muslu, Y., 2000. Ekoloji ve Çevre Sorunları,, Aktif Yayınevi, İstanbul, 223, 2554260.
- Müezzinoğlu, A., 2005. Hava Kirliliği ve Kontrolünün Esasları, Dokuz Eylül Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Yayınları, İzmir, ISBN: 975-6981-39-9.
- Müezzinoğlu, A., 2009. Atmosfer Kimyası, Dokuz Eylül Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Yayınları, İzmir, No. 305.
- Oliva A., 1998. HFO Fired Diesel Engines, European Technology Managers Meeting, Durango

- Onat, B., Şahin, U.A., Erol, A., Bacacı M. ve Şahin V., 2010. İstanbul'da Otoyol Kenarında PM10, PM2.5 ve PM1'in toplam ve suda çözünen metal içeriklerinin belirlenmesi, IV. Ulusal Hava Kirliliği ve Kontrolü Sempozyumu, Mart, Ankara, Bildiriler Kitabı: 456-465.
- Özkurt, N., 2011. Kırsal Alanlarda Hava Kalitesi Modellemesi Üzerine Araştırma (Çan-Bayramiç Bölgesi Örneği), Doktora Tezi, G.Y.T.E., Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Paxian, A., Eyring, V., Beer, W., Sausen, R. ve Wright, C., 2010. Present-Day and Future Global Bottom-Up Ship Emission Inventories Including Polar Routes, Environ. Sci. Technol., 44, 4, 1333–1339.
- Percival, R.V., 2011. Global law and the environment, Washington Law Review Association, 579 - 606.
- Psaraftis, H.N. ve Kontovas, C.A., Ship Emissions Study, National Technical University of Athens, report to Hellenic Chamber of Shipping, <http://www.martrans.org/emis/emis.htm> 22 Mart 2015
- Rigas, M. L., Ben-Jebria, A. ve Ultman, J. S., 1997. Longitudinal distribution of ozone absorption in the lung: Effects of nitrogen dioxide, sulfur dioxide and ozone exposures, Archive of Environmental Health, 52, 173-178.
- Rivers, K.J., Paassen, C.W.C., Booth, M. ve Marriott, J.M., 1993. Future diesel fuel quality – balancing requirements, Institution Mechanical Engineers, second seminar, MEP, 209-225.
- Saraçoğlu, H., Deniz, C. ve Kılıç, A., 2013. An Investigation on the Effects of Ship Sourced Emissions in Izmir Port, Turkey, The Scientific World Journal, 1-8.
- Sastry N., 2002. Forest fires, air pollution, and mortality in southeast Asia. Demography, 39,1, 1-23.
- Saxe, H. ve Larsen, T., 2004. Air pollution from ships in three Danish ports, Atmospheric Environment, 38, 24, 4057–4067.
- Saxe, H. ve Larsen, T., 2004. Air pollution from ships in three Danish ports, Atmospheric Environment, 38,24, 4057-4067.
- Sharma, C.H., 2006. Ports in a Storm, Environmental Health Perspectives, 114, 4, 222-231.
- Sinha, P., Hobbs, P.V., Yokelson, R.J., Christian, T.J., Kirchstetter, T.W. ve Brintjes, R., 2003. Emissions of trace gases and particles from two ships in the southern Atlantic Ocean, Atmospheric Environment, 37, 15, 2139–2148.
- Song, S., 2014. Ship emissions inventory, social cost and eco-efficiency in Shanghai Yangshan port, Atmospheric Environment, 82, 288-297.

- Strayer, R. C., Blake, J. A. ve Craig, W.K., 1983. Canola and High Erucic Rapeseed Oil as Substitutes for Diesel Fuel, Journal of the American Oil Chemists' Society, 60, 8, 1587–1592.
- Şahin, U.A. ve Onat, B., 2010. İstanbul Atmosferindeki Partikül Maddenin Boyut Dağılımı ve Metal İçeriğinin Belirlenmesi, TÜBİTAK 1001 Projesi, Proje No: 107Y161.
- T.C. BDM (Başbakanlık Denizcilik Müsteşarlığı), 2010. İller Bazında Denizyolu Taşıma İstatistikleri, Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Tokgöz, D.G. ve Tuncel, G., 2007. Türkiye'nin kuzey batısındaki toplam partikül madde kompozisyonunun içeriği, 7. Ulusal Çevre Mühendisliği Kongresi, Ekim, İzmir, 120-125, 24-27.
- Trozzi, C. ve Vaccaro, R., Methodologies for estimating air pollutant emissions from ships, Techne report MEET RF98.
<https://www.researchgate.net/publication/236857601>. 12 Ocak 2016
- Trozzi, C., 2010. Emission estimate methodology for maritime navigation. Techne Consulting, Rome.
- Trozzi, C. ve Vaccaro, R., 1998. Methodologies for estimating air pollutant emissions from ships, Techne report MEET RF98.
- Tzannatos, E., 2010. Ship emissions and their externalities for the port of Piraeus–Greece, Atmospheric Environment, 44, 3, 400-407.
- URL-1, <http://www.dylosproducts.com/whispama.html>. 24 Haziran 2016.
- URL-2, <https://www.epa.gov/pm-pollution/particulate-matter-pm-basics>. 13 Şubat 2017
- URL-3, <http://www.breckland.gov.uk/content/air-pollution>. 30 Mayıs 2014
- URL-4, <https://www.epa.gov/environmental-topics/air-topics>. 30 Şubat 2017
- URL-5, <https://almergroup.wordpress.com/2015/03/26/limanlarda-gemi-kaynakli-havakirliligi-sorunu>. 1 Mart 2017
- URL-6, https://www.imo.org/Green_House_Gas_Study. 15 Mart 2017
- URL-7, https://tr.wikipedia.org/wiki/Gemi_makineleri. 20 Ocak 2014
- URL-8, <http://www.imo.org/ourwork/environment/pollutionprevention/airpollution/airpollution>. 5 Mart 2015
- URL-9, <http://www.lr.org/sectors/marine/documents/227034-eca-mapaugust>. 30 Mart 2016
- URL-10, <https://tr.wikipedia.org/wiki/Samsun#/media/File> 10 Mart 2016

URL-11, www.samsunmimar.org/dosyalar/130313654815579.doc. 20 Mart 2016

URL-12, <http://www.tcdd.gov.tr/home/detail/index4bb2.html?id=277>. 2 Nisan 2016

URL-13, <http://www.samsunport.com.tr/detail.php?id=999>. 2 Haziran 2016

URL-14, <http://www.yesilyurtliman.com>. 5 Haziran 2016

URL-15, <http://atlantis.udhb.gov.tr/giris.net>. 10 Ocak 2016

URL-16, <http://www.lloydslist.com>. 12.05.2016

Wright, A.A., 2000. Exhaust emissions from combustion machinery, MEP (Marine Engineering Practice), 3,20.

Van Aardenne, J., Colette, A., Degraeuwe, B., Hammingh, P. ve De Vlieger, I., 2013. The impact of international shipping on European air quality and climate forcing, European Environment Agency Teknik Raporu, 1725-2237.

Varınca, K.B., Güneş, G. ve Ertürk, F., 2008. Hava Kirleticilerinin İnsan Sağlığı ve İklim Değişikliği Üzerine Etkileri, Ulusal Hava Kalitesi Sempozyumu, Bildiriler Kitabı, Mayıs, Konya, 161-168.

Weart SR., 2008. The discovery of global warming, Harvard University Press, Cambridge.

WHO, Ambient Air Pollution: a global assesment of exposure and burden of deseas, WHOdocumentproductionservices,İsviçre,
<http://www.who.int/mediacentre/news/releases/2014/air-pollution/en>. 29 Mayıs 2015

Yang, D., Kwan, S.H., Lu, T., 2003. An emission inventory of marine vessels in Shanghai in 2003, Environmental Science and Technology, 41, 15, 5183–5190.

7.EKLER

Ek Tablo 1.2015 yılında Samsun limanına gelen gemilerin teknik bilgileri

İMO no	Gemi adı	Bayrağı	Gros	Dwt	Ana mak. gücü(kW)	Jen. Gücü (kW)	Sefer sayısı
5142657	Serenıssıma	Saint Vincent	2.598	1.200	6580	480	1
6523901	Kanlar-3	Türkiye	993	1.819	800	50	1
6613639	Bartın	Türkiye	879	1.429	485	30	5
6919514	Bıslan	Moldovya	2.406	3.343	1030	80	1
6919693	Kale Nakliyat-4	Türkiye	883	1.544	745	40	1
7026613	Alastair	Moldovya	3.633	1.088	2984	260	48
7030987	Jasmine 1	Moldovya	4.977	6.861	4280	248	2
7101891	Sabine	Rusya Fed.	2.478	3.355	1130	50	1
7113210	Petr	Sierra Leone	1.768	2.203	1800	60	1
7208716	Millac	Comoros	3.720	6.209	1500	160	1
7226093	Abubakar	Kamboçya	2.478	3.185	1030	80	3
7324273	Sormovskiy 29	Rusya Fed.	2.481	3.306	970	50	1
7329144	Sormovskiy 32	Palau	2.478	3.135	1030	80	1
7349871	Harmony	Tanzanya	2.062	3.095	1460	225	2
7358664	Bilal Bal	Türkiye	1.863	3.237	1491	100	61
7362093	Asstar Trabzon	Moldovya	2.746	3.388	2935	185	31
7407037	Lider Amiral	Tanzanya	2.746	3.525	2955	240	95
7423885	Milangaz-3	Türkiye	1.679	1.707	1096	220	7
7430761	Donbas Voyager	Moldovya	2.354	3.375	1280	120	3
7431131	Efe Murat	Türkiye	2.920	5.786	1938	185	4
7434858	Esenkiyı	Türkiye	127	0	670	40	1
7500578	Alican Deval	Türkiye	4.638	6.394	1030	80	1
7501613	Ammarı	Sierra Leone	9.079	5.485	8940	900	11
7505190	Nada-Y	Sierra Leone	9.674	16.287	5188	310	1
7505798	Tınaztepe-S	Türkiye	1.900	3.173	1246	100	1
7511905	Aydemir Boztepe	Moldovya	4.994	3.970	3970	230	26
7514359	İlyas Araz	Türkiye	994	1.974	551	80	9
7520700	Sinan	Türkiye	962	1.882	671	70	16
7525592	Duyden-2	Türkiye	2.551	3.659	1030	80	1
7528788	Mert Deval	Türkiye	4.804	6.421	4476	600	1
7528790	Kula	Türkiye	4.647	6.588	2880	600	1
7529639	Semyon Morozov	Kamboçya	2.466	3.353	1030	80	3

Ek Tablo 2. 2015 yılında Samsun limanına gelen gemilerin teknik bilgileri

İMO no	Gemi adı	Bayrağı	Gros	Dwt	Ana Mak. Gücü(kW)	Jen. Gücü (kW)	Sefer sayısı
7531357	Nazlıcan	Türkiye	8.383	11.099	3950	240	3
7531785	Kuzey 1	Türkiye	1.993	3.465	4020	250	2
7600017	Meyra	Türkiye	3.324	1.600	2230	200	23
7600720	Beril	Moldovya	4.975	2.430	3870	460	3
7608708	Polarfront	Faroe	927	0	932	100	4
7613404	Lider Samsun	Palau	7.628	4.200	4460	480	19
7613507	Faik Bey	Türkiye	5.521	10.211	3570	365	1
7614628	Adamar	Cook Islands	1.590	2.155	640	50	1
7615347	Lider İbrahim	Tanzanya	4.177	4.400	4253	360	41
7615359	Lion A	Panama	4.177	3.734	4253	360	14
7615672	Piri Reis Üniv.	Türkiye	10.870	1.790	12000	665	1
7615969	Hacı Rüştü K	Türkiye	1.854	2.970	1760	192	1
7619537	Aydemir	Mongolia	7.300	8.687	1060	160	17
7630103	Sormovskiy-36	Belize	2.466	3.353	970	50	1
7634197	Arel	Türkiye	1.543	2.650	1190	250	2
7636743	Octopus	Kamboçya	2.827	3.761	1134	120	2
7636755	Consul	Kamboçya	2.827	3.436	1030	80	3
7636860	Sovetskaya Rodina	Rusya Fed.	2.827	3.146	1280	100	2
7637319	Mira	Moldovya	5.877	4.150	3375	250	39
7639642	My Rose	Kongo	2.361	3.481	1030	80	1
7644130	Cerencan	Sierra Leone	2.466	3.347	1030	80	2
7700427	Olimpika	Tanzanya	4.038	2.250	2044	240	29
7702425	Yüksel İmamoğlu	Türkiye	1.923	3.050	980	60	1
7702657	Amazon	Moldovya	5.613	4.331	3350	195	17
7704617	Avrasya	Tanzanya	6.991	3.506	2985	450	31
7712987	Zeebony	Tanzanya	3.700	5.449	2000	160	1
7713175	Atlas Sema	Türkiye	3.612	6.358	2000	160	4
7720439	Barla	Sierra Leone	1.687	2.230	1320	170	1
7721885	İyem Asya	Türkiye	2.163	3.534	1340	170	8
7721897	Arif Kaptan	Türkiye	695	1.128	490	20	3
7721952	Charly	Togo	2.383	4.195	1030	80	1
7724253	Ulfat	Kamboçya	5.309	4.250	6620	250	12
7725362	Murneag	Panama	5.801	3.545	3350	368	36
7725374	Tuna 1	Panama	4.998	3.456	3320	280	38
7725386	Ural	Panama	4.994	3.573	3350	280	18
7726213	Güzide-S	Türkiye	2.445	4.443	1640	177	7
7728699	Cırkın	Tanzanya	5.846	4.400	4500	250	33
7729966	Sandra	Moldovya	2.478	3.147	1280	120	2

Ek Tablo 3. 2015 yılında Samsun limanına gelen gemilerin teknik bilgileri

İMO no	Gemi adı	Bayrağı	Gros	Dwt	Ana Mak. Gücü(kW)	Jen. Gücü (kW)	Sefer sayısı
7730848	M.Ada	Türkiye	997	1.885	984	60	1
7733515	Sormovskiy-116	Palau	2.466	3.353	1030	160	3
7740491	Polkovnik Fesenko	Tanzanya	2.466	3.157	1030	160	1
7740764	Sormovskiy-54	Palau	2.466	3.353	1030	80	2
7800112	Sevenhill	Panama	5.881	3.045	4414	360	28
7801867	Sestroretsk	Rusya Fed.	3.415	3.484	1320	120	2
7802122	Nazım	Türkiye	8.547	11.300	4300	302	1
7806037	Donbate	Comoros	2.453	4.272	1030	80	1
7806166	Fidan	Türkiye	974	2.124	984	60	1
7807031	Nakhodka	Rusya Fed.	2.441	3.227	1030	50	3
7808097	Aynacıoğlu-I	Türkiye	998	1.896	720	60	2
7809883	Cemal Kaptan	Türkiye	1.908	3.036	1245	80	11
7811044	Sibirskiy 2112	Rusya Fed.	3.743	4.376	1324	126	4
7818389	Rega	Cook Islands	1.545	1.970	1030	80	1
7830911	Pavel Grabovskiy	Sierra Leone	2.466	3.157	1030	80	5
7830923	Donna-U	Moldovya	2.478	3.353	970	50	3
7832804	Little Seyma	Panama	2.466	3.353	1030	80	2
7833107	Nicky	Moğolistan	2.478	3.353	1030	80	1
7833119	Vilga	Saint Vincent	2.478	3.153	1030	80	1
7901837	İkra	Türkiye	1.994	3.295	930	100	3
7904920	Ayder	Belize	1.624	2.200	1868	175	7
7907233	Neonıla	Rusya Fed.	3.409	3.484	1400	100	1
7908445	Lider Ilyas	Panama	7.362	4.860	1060	160	24
7910888	Hesen Moon	Tanzanya	3.080	4.756	1280	100	3
7920364	Tuzla	Cook Islands	2.485	3.943	1030	80	1
7928794	St.Filip	Comoros	1.740	2.418	1030	160	3
7939937	İdil-1	Türkiye	997	1.942	710	60	22
7942128	Ivan Sergiyenko	Ukrayna	2.466	3.135	1030	80	2
7942910	Oğinnadtsataya	Sierra Leone	2.466	3.348	1030	80	3
7942958	Modus	Kamboçya	2.491	3.111	1030	80	2
8000836	Katya	Togo	7.788	11.990	4100	400	2
8001517	Yara-J	Comoros	4.052	6.567	1030	160	1
8003852	Ege M	Türkiye	970	1.571	700	60	2
8009533	Mega Star	Türkiye	8.208	14.312	2980	250	1
8012114	Metal	Moğolistan	4.165	4.582	2750	800	1
8012853	Polaris	Bulgaristan	2.323	2.528	1800	222	7
8019887	Varyag	Panama	4.961	2.815	3506	240	21
8020123	Susanna 1	Vanuatu	1.512	2.319	1252	96	4

Ek Tablo 2. 2015 yılında Samsun limanına gelen gemilerin teknik bilgileri

İMO No	Gemi Adı	Bayrağı	Gros	Dwt	Ana Mak. Gücü(kW)	Jen. Gücü (kW)	Sefer sayısı
8024856	Cemal Beyza	Türkiye	2.198	3.789	1700	180	1
8026385	Gas Earl	Panama	2.252	2.978	1800	222	5
8027638	Anda	Togo	2.723	4.245	2600	126	2
8027705	Alfa Akdeniz	Türkiye	1.900	2.770	1800	200	1
8027901	Jasper	Türkiye	3.136	4.918	1470	183	11
8030178	Atesbey	Panama	2.933	1.700	2955	240	3
8030180	Gb Ionian	Moldovya	2.016	3.127	1190	84	1
8036110	Nikolay Kuznetsov	Ukrayna	2.466	3.135	1030	80	1
8038223	Martyn Latsis	Ukrayna	2.466	3.135	1030	80	2
8100624	Fom	Panama	1.499	2.800	1030	80	3
8101434	Muse	Kamboçya	3.041	3.811	1280	100	5
8101599	Mjora	Türkiye	996	1.619	734	64	1
8101628	Hilmi-K	Türkiye	1.923	3.054	1252	96	1
8102799	Muhammet G.	Türkiye	2.016	3.160	1190	84	3
8104187	Sıbrskiy 2131	Sierra Leone	3.978	4.130	1320	110	3
8104591	Gulf River	Togo	1.939	3.612	1252	96	1
8109096	Maxal Gita	Belize	2.584	3.595	1471	420	2
8112586	İskatel	Rusya Fed.	2.194	0	3800	1200	2
8113152	Alteya	Comoros	1.902	3.003	1252	96	1
8113281	Tamer Kıran	Türkiye	3.996	6.468	2640	270	1
8116984	Brightway	Belize	8.351	12.271	4303	435	1
8117847	Hacı Emine Ana	Türkiye	4.923	8.170	2640	278	3
8118827	Altay	Panama	7.769	7.200	3650	280	22
8119003	Akademik G.	Rusya Fed.	1.805	710	2300	400	1
8125131	Buğra Tomba	Türkiye	2.701	4.582	2610	126	2
8125454	Aral	Malta	5.285	8.915	1697	240	1
8126800	Fiskela	Samt Vincent	8.431	11.243	4415	700	1
8133566	Sormovskiy-45	Moldovya	2.478	3.346	960	50	2
8133578	Sormovskiy 121	Belize	2.466	3.353	970	50	4
8135461	Doğruyollar-5	Türkiye	993	2.230	970	100	7
8139235	Muhammet G.	Türkiye	2.401	4.013	1250	133	5
8200606	Nour J	Belize	12.472	19.153	5600	600	1
8201002	Şükran-S	Türkiye	3.996	6.331	2982	330	1
8203660	Sea Commander	Palau	5.424	7.782	4500	250	1
8203684	Yuzer 1	Panama	1.939	3.328	1245	153	3
8207381	My Rose	Panama	7.955	7.179	3650	360	30
8211136	Sıbrskiy 2132	Kamboçya	3.978	4.137	1030	80	8
8212350	Kaptan İlyas K.	Türkiye	4.294	6.328	2982	330	1
8213500	Melis	Panama	2.978	5.447	1321	59	1

Ek Tablo 3. 2015 yılında Samsun limanına gelen gemilerin teknik bilgileri

İMO No	Gemi Adı	Bayrağı	Gros	Dwt	Ana Mak. Gücü(kW)	Jen Gücü (kW)	Sefer sayısı
8213720	Mumtaz Amca	Liberya	4.921	8.170	2425	500	14
8215649	Adnan H	Togo	2.795	4.226	1030	80	1
8218378	Ali Osman E	Türkiye	1.249	2.361	984	98	1
8218380	Akasya 1	Türkiye	1.343	2.325	984	98	2
8218419	Hacı Mehmet K.	Türkiye	1.995	3.270	1245	153	3
8222393	Sormovskiy 3054	Rusya Fed.	3.041	3.811	1280	100	4
8224298	Sedna	Malta	2.970	4.812	1321	59	1
8226428	Sormovskiy-48	Samt Vincent	2.466	3.346	970	50	1
8226997	Pata	Moldovya	1.896	3.412	2935	180	1
8227410	Infinity	Moldovya	2.466	3.353	1030	80	1
8227783	Afanasiy M.	Ukrayna	2.466	3.157	1030	80	4
8228256	Niko	Comoros	1.896	3.297	2740	240	8
8230041	Tuna	Kamboçya	2.457	3.589	1030	80	4
8230120	Solka 2	Moldovya	2.457	3.246	1030	80	2
8230211	Lıdıa V	Rusya Fed.	2.753	3.056	1030	80	3
8230285	Andor	Samt Vincent	2.516	3.506	1030	80	1
8230314	Alnilam	Kamboçya	2.457	3.637	1030	80	3
8230326	Decent	Kamboçya	2.457	3.493	1030	80	1
8230340	Volgo-Balt 206	Sierra Leone	2.516	3.492	1030	80	4
8230352	Daylight	Kamboçya	2.457	4.000	1030	80	5
8230388	Agnes	Kamboçya	2.457	3.637	1030	80	1
8230405	Bellatrix	Kamboçya	2.457	3.637	1030	80	2
8230417	Svyaty Petro	Kamboçya	2.516	3.455	1030	80	1
8230429	Bataysk	Kamboçya	2.516	3.375	1030	80	1
8230443	Volgo-Balt 230	Rusya Fed.	2.516	3.187	1030	80	1
8230455	Volgo-Balt 231	Rusya Fed.	2.516	3.208	1030	80	2
8230467	Volgo-Balt 232	Rusya Fed.	2.600	3.208	1030	80	3
8230479	Melita	Malta	2.516	3.509	1030	80	5
8230510	Volgo Balt 237	Rusya Fed.	2.516	3.500	1030	80	2
8230522	Staropolye	Rusya Fed.	2.892	4.263	1030	80	1
8230546	Volgo-Balt 240	Rusya Fed.	2.600	3.217	1030	80	4
8230558	Volgo-Balt 241	Belize	2.516	3.171	1030	80	1
8230560	Volgo Balt 242	Moldovya	2.894	4.206	1030	80	2
8230596	Volgo-Balt 245	Rusya Fed.	2.516	3.170	1030	80	1
8231007	Forward	Kamboçya	2.457	3.205	1030	80	2
8301046	Murat	Türkiye	1.213	2.061	745	60	1
8301620	Black Sea	Cook Islands	12.866	21.999	7600	800	1
8301838	Galisa	Moldovya	2.453	3.261	2935	400	4
8301852	Winner S	Cook Islands	2.453	3.261	1618	128	1
8308006	Mega Sun	Türkiye	4.988	7.206	3350	265	1

Ek Tablo 4. 2015 yılında Samsun limanına gelen gemilerin teknik bilgileri

İMO No	Gemi Adı	Bayrağı	Gros	Dwt	Ana Mak. Gücü(kW)	Jen Gücü (kW)	Sefer sayısı
8310841	Irem	Belize	498	1.234	3277	200	2
8311560	Şahin Kaya	Türkiye	2.155	3.270	1245	100	4
8311900	Vilnius Seaways	Litvanya	22.341	9.341	13000	900	8
8315499	Emhani Ana	Türkiye	1.860	3.035	600	50	16
8319976	My Filiz	Moldovya	997	1.506	1030	80	1
8321644	Alessandra I	Malta	10.688	14.160	6990	700	1
8324086	Berkay N	Chile	2.493	4.229	1618	128	1
8324713	Rımeo	Panama	8.183	11.327	4415	700	2
8325535	Raouf-H	Comoros	4.362	6.343	2942	256	1
8332784	Sormovskiy 49	Rusya Fed.	2.478	3.353	1030	80	2
8332796	Kapitan A.	Rusya Fed.	2.466	3.346	970	50	3
8401559	Starlet	Saint Vincent	1.289	1.555	882	100	1
8408741	Hh18	Togo	10.779	19.825	6990	700	1
8409654	Ela S	Panama	1.559	2.311	900	90	1
8412558	Union Demeter	Saint Vincent	12.963	20.479	7600	700	1
8415706	Fortune	Vanuatu	2.119	3.492	790	50	1
8417625	Polaris - 2	Panama	18.361	8.443	12871	700	1
8420701	Fortius	Vanuatu	1.291	1.753	882	100	2
8421705	Mımoza	Panama	1.543	3.041	1125	160	1
8503838	Vıkkı	Malta	5.949	8.750	4500	250	3
8505642	Temel Reis	Panama	1.473	2.102	882	100	2
8507470	Venator	Malta	4.896	7.310	2944	256	1
8508670	Hıcrı Kaan	Panama	5.359	7.859	4140	550	9
8515661	Tahsin Kalkavan	Türkiye	1.957	3.040	930	80	1
8516598	Lady Dıdem	Panama	1.416	2.550	882	100	1
8516756	Vega	Belize	1.949	3.346	1000	200	1
8516835	Rusen Mete	Sierra Leone	6.253	10.096	3632	800	1
8517293	Aspana	Panama	4.498	8.157	2059	290	1
8518651	Tamrey	Türkiye	14.877	25.758	4964	900	1
8519954	Alıze	Moldovya	794	1.350	980	84	2
8520458	Muhammet G.	Türkiye	2.120	3.473	1245	92	2
8520886	Rıza Sonay	Türkiye	4.981	8.627	3035	275	1
8520903	Karakartal	Türkiye	2.143	3.325	1230	100	5
8603547	Sea Explorer	Panama	3.801	5.400	1460	200	3
8606109	İsmail Sener	Panama	8.195	13.457	4415	700	2
8620040	Nerey	Moldovya	1.694	2.151	749	90	2
8623987	Kapitan Voronkov	Rusya Fed.	2.466	3.346	970	50	2
8623999	Vasılyı Bozhenko	Ukrayna	2.466	3.157	1030	80	3
8700072	İşık Bal	Türkiye	1.853	2.541	880	100	1

Ek Tablo 5. 2015 yılında Samsun limanına gelen gemilerin teknik bilgileri

İMO No	Gemi Adı	Bayrağı	Gros	Dwt	Ana Mak. Gücü(kW)	Jen Gücü (kW)	Sefer sayısı
8701911	Evana	Panama	8.893	11.898	4415	700	1
8702214	Sormovskiy-3060	Rusya Fed.	2.998	3.630	1280	100	3
8702226	Teymur Ehmedov	Azerbaycan	3.048	3.391	1280	100	3
8705254	Anda	Panama	2.184	3.304	1100	240	2
8711772	Mela	Moldovya	1.896	3.290	2740	240	5
8711825	Inzhener Valchuk	Ukrayna	1.901	3.298	1000	80	2
8719073	San Porfyrios	Belize	2.030	3.146	1470	180	1
8719413	Neva	Rusya Fed.	1.497	1.669	882	100	1
8720230	Volga 4006	Saint Vincent	4.911	6.277	1940	160	7
8721272	Amur - 2501	Saint Vincent	3.086	3.340	1030	120	2
8721337	Amur-2507	Kamboçya	3.086	3.340	1030	80	3
8721363	Amur 2510	Kamboçya	3.086	3.337	1030	80	1
8721404	Amur-2514	Kamboçya	3.086	3.332	1030	80	4
8721416	Amur 2515	Saint Vincent	3.086	3.344	1030	160	3
8721428	Amur 2516	Moldovya	3.086	3.340	1030	80	5
8721442	Leda	Moldovya	2.980	3.329	1030	80	2
8725058	Vestimar	Kamboçya	2.466	3.346	970	80	5
8725632	Pomorie	Saint Vincent	2.466	3.353	970	50	1
8725656	40 Let Pobedy	Belize	2.466	3.346	970	50	4
8727599	Almeria	Kamboçya	2.592	3.498	1030	80	1
8727604	Geroi Arsenala	Panama	2.457	3.553	1030	80	1
8727848	Tyumen-2	Palau	3.086	3.332	2140	180	1
8728024	Kavarna	Saint Vincent	2.516	3.171	1030	80	1
8728036	Selim	Ukrayna	2.592	3.170	1030	80	6
8728062	Starocherkassk	Kamboçya	2.516	3.360	1030	80	1
8728086	Odessit	Moldovya	2.334	3.506	1030	160	2
8728098	Capricorn	Comoros	2.516	3.170	1030	160	1
8729195	Krasnyı Aksay	Moldovya	2.997	3.332	660	50	2
8729963	Kagan Bey	Panama	2.908	3.332	2240	180	4
8729975	Amur-2532	Kamboçya	2.996	3.500	1030	80	1
8744224	Vega	Moldovya	2.516	3.419	1030	160	4
8802466	Adatepe-S	Malta	2.331	3.262	1160	300	1
8802894	Island Sky	Bahamalar	4.200	450	3520	1000	1
8806084	Jobber	Ukrayna	910	1.085	980	84	4
8807349	Nawal-F	Togo	2.881	4.594	1030	80	1
8810748	Exe Otter	Saint Vincent	1.999	3.269	749	90	1
8811766	Tomson Gas	Panama	3.219	3.814	2427	450	4
8826163	Alvadı 1	Ukrayna	2.592	3.191	1030	80	7
8826369	Akua	Cook Islands	2.980	3.332	1030	120	17

Ek Tablo 6. 2015 yılında Samsun limanına gelen gemilerin teknik bilgileri

İMO No	Gemi Adı	Bayrağı	Gros	Dwt	Ana Mak. Gücü(kW)	Jen Gücü (kW)	Sefer sayısı
8832083	Tyumen-3	Palau	3.086	3.332	1030	138	4
8833881	Clio	Kamboçya	4.966	6.277	1940	150	1
8834940	Fırtına S	Türkiye	1.248	2.361	745	100	2
8835994	Arslanbey	Moldovya	2.980	3.332	660	50	10
8837813	Krılyon	Moldovya	4.966	5.985	1960	160	1
8837904	Florica	Cook Islands	2.980	3.332	1030	138	1
8841591	Day	Kamboçya	2.516	3.498	1030	80	7
8841644	Volgo-Balt 214	Samt Vincent	2.516	3.492	1030	80	9
8841694	Verlaine	Kamboçya	2.457	3.637	1030	80	4
8841735	Navigator	Kamboçya	2.516	3.637	1030	80	3
8842545	Amur 2537	Rusya Fed.	3.086	3.332	1030	100	2
8842583	Urla	Moldovya	2.980	3.332	3360	360	3
8844074	Favorite	Panama	3.953	5.099	1326	170	2
8846814	Crystal	Rusya Fed.	2.554	3.020	1030	50	3
8847260	Volga	Panama	4.966	6.277	1940	150	6
8849610	Orel-2	Ukrayna	2.571	3.104	1030	80	1
8857693	Guron	Kamboçya	2.457	3.637	1030	80	1
8857772	Alena	Malta	5.205	6.059	1760	100	1
8857863	Igarka	Rusya Fed.	2.426	3.174	1030	50	1
8857875	Renaissance	Kamboçya	2.457	3.278	1030	80	2
8857980	Veles	Moldovya	2.432	3.205	1030	160	1
8857992	Day Forest	Kamboçya	2.463	3.197	1670	120	13
8858013	Rondo	Rusya Fed.	2.432	3.291	1040	50	1
8858025	Ekaterina	Panama	1.836	2.781	960	60	2
8858037	Stardale	Cook Islands	1.836	2.765	960	60	2
8858104	Vm Forar	Cook Islands	2.528	3.500	1030	50	3
8858130	Elegance	Rusya Fed.	2.452	3.230	1030	50	1
8858439	Nikolai Psomiadi	Rusya Fed.	2.426	3.174	1030	50	1
8859328	Valery Kokov	Rusya Fed.	4.997	5.361	1760	100	1
8861034	River Pride	Vanuatu	2.452	3.197	1030	80	2
8862038	Captain Ivan V.	Malta	4.873	5.885	1940	150	4
8862507	Nikolay Meshkov	Kamboçya	4.918	5.095	1030	80	2
8863018	Little Wind	Sierra Leone	2.457	3.498	1030	80	2
8863317	Diva	Saint Vincent	2.572	3.506	1030	80	1
8863769	A.Bryukhovetskiy	Rusya Fed.	5.010	5.861	1320	100	1
8865963	River Grace	Belize	4.057	5.091	1030	160	1
8865987	Mila	Kamboçya	2.894	4.361	1044	70	4
8866010	Volgo-Don 203	Rusya Fed.	4.980	5.859	1320	100	11
8866022	Pluton	Panama	3.788	5.260	1326	170	1

Ek Tablo 7. 2015 yılında Samsun limanına gelen gemilerin teknik bilgileri

İMO No	Gemi Adı	Bayrağı	Gros	Dwt	Ana Mak. Gücü(kW)	Jen Gücü (kW)	Sefer sayısı
8866333	Leo V	Moldovya	3.788	5.176	1326	170	1
8866589	Astrakhan	Rusya Fed.	4.110	4.485	1960	160	1
8866682	Blacksmith	Vanuatu	2.426	3.174	1030	50	2
8866694	Svir	Rusya Fed.	2.426	3.174	1030	50	2
8866711	Streamline	Comoros	2.447	3.152	1030	160	1
8866723	Diamond C	Kamboçya	2.447	3.108	1030	50	6
8866761	Amethyst	Rusya Fed.	2.879	3.600	1030	50	1
8866773	Dvina	Rusya Fed.	2.426	3.174	1030	50	2
8866826	Aleksandr Lebed	Belize	4.972	5.389	1720	100	1
8866838	Lana	Malta	3.082	3.709	1760	100	1
8866840	Pyotr Strelkov	Rusya Fed.	4.997	5.375	1760	100	3
8866931	Pallada	Moldovya	2.457	3.581	1030	80	2
8866955	Gerda	Comoros	2.457	3.568	1030	80	1
8867026	Aspro	Kamboçya	2.892	4.273	1030	80	5
8867210	Cherokee	Malta	4.962	5.334	1760	100	1
8867301	Atria	Rusya Fed.	2.447	3.177	1030	50	3
8869555	Novopolye	Rusya Fed.	3.086	3.332	1030	124	2
8869945	Blackwood	Belize	5.096	6.062	1320	100	1
8869969	Slavyanka	Rusya Fed.	2.426	3.174	1030	50	6
8871338	Sapphire	Rusya Fed.	2.879	3.734	1030	50	2
8872344	Reliance	Belize	2.426	3.174	1030	50	1
8872538	Viktor Taratin	Panama	4.997	5.415	1720	100	2
8872617	Starshina D.	Tanzanya	2.576	3.294	1471	420	1
8872746	Chalna	Belize	3.952	5.027	1326	170	1
8874316	Arvin	Kamboçya	2.516	3.509	1030	80	1
8874354	Hayal S	Comoros	3.070	3.888	1760	100	2
8875621	Omskiy - 109	Rusya Fed.	2.463	3.174	1030	50	29
8876340	Alexandra	Malta	5.205	6.005	1760	100	1
8878374	Alioth	Rusya Fed.	2.463	3.174	1030	50	3
8879251	Artey	Sierra Leone	2.457	3.584	1030	80	1
8881266	Moryak	Palau	1.846	2.755	1030	80	2
8881292	Astra	Rusya Fed.	2.447	3.177	1030	50	3
8884555	Bahar-K	Türkiye	5.306	8.284	2680	130	5
8884579	Hüseyin Ustaoglu	Türkiye	786	1.215	980	84	1
8884921	German	Rusya Fed.	2.446	3.122	1030	50	4
8887454	Okhotsk	Rusya Fed.	2.441	3.237	1030	50	1
8887753	Borisfen	Moldovya	2.446	3.128	1030	80	1
8888070	Bratsk	Rusya Fed.	2.441	3.233	1030	50	2
8888094	Phobus	Rusya Fed.	2.442	3.154	1030	50	1

Ek Tablo 8. 2015 yılında Samsun limanına gelen gemilerin teknik bilgileri

İMO No	Gemi Adı	Bayrağı	Gros	Dwt	Ana Mak. Gücü(kW)	Jen Gücü (kW)	Sefer sayısı
8889397	Geros	Moldovya	2.360	3.183	1030	80	2
8889440	Tıras	Moldovya	2.360	3.183	1030	80	2
8890396	Seminole	Malta	4.976	5.107	1760	160	1
8891376	Falcona	Belize	1.694	2.151	880	100	2
8891390	Odessa 1	Comoros	2.441	3.227	1030	50	2
8891560	Rodion Osllyabya	Kongo	3.070	3.709	1030	80	2
8891572	Mega	Moldovya	2.979	4.155	1030	80	1
8896039	Berg	Moldovya	2.516	3.506	1030	80	2
8899067	Kalıtva	Rusya Fed.	2.463	3.174	1030	50	3
8899976	Beryl	Rusya Fed.	2.454	3.201	1030	50	1
8899988	Saılduke	Rusya Fed.	2.451	3.197	1030	50	1
8900684	Acorus	Moldovya	3.776	5.950	1326	170	5
8901585	Wısla	Vanuatu	9.815	13.770	5400	700	1
8901597	Hekmeh	Belize	9.815	13.790	3810	1200	1
8903026	Jazz	Cook Islands	2.236	4.018	1030	160	1
8903038	Nova	Malta	2.237	3.766	1060	80	4
8903040	Vectis Isle	Comoros	2.237	3.774	1060	80	2
8903064	Saturn	Cook Islands	2.236	3.771	1030	160	2
8913320	Zinnet Mete	Türkiye	8.220	12.231	4533	520	1
8914312	Mehmet Aga	Panama	6.065	11.000	4320	295	1
8916322	Milangaz 4	Türkiye	2.856	3.594	2460	309	18
8916499	Narlıca	Türkiye	3.679	5.366	2950	360	2
8916504	Duruca	Türkiye	4.556	6.999	3320	320	2
8917417	Feyz Ambassador	Panama	2.988	5.788	2650	270	1
8917730	Leo I	Togo	3.828	5.528	3000	230	1
8917869	Birch	Cook Islands	1.552	2.643	1030	80	1
8918356	Vıana Do Castelo	Ukrayna	2.977	4.109	1321	80	1
8918370	Kılıya	Ukrayna	2.977	4.077	1321	80	1
8926121	Anastasia	Saint Vincent	2.528	4.056	1766	103	2
8926913	Yalker	Saint Vincent	2.463	3.157	1030	50	7
8927979	Alice	Kamboçya	5.222	6.126	3000	275	8
8932297	Bade	Sierra Leone	2.456	3.128	1030	50	2
8932302	Coral	Rusya Fed.	2.456	3.128	1030	50	5
8933203	Konak	Moldovya	2.463	3.217	2280	200	1
8933564	Volzhskiy-47	Rusya Fed.	5.205	6.050	1720	100	3
8935392	York	Rusya Fed.	2.454	3.201	1030	50	3
8935457	Diamond	Rusya Fed.	2.879	3.420	1030	50	2
8936798	Sailcountess	Rusya Fed.	2.454	3.201	1030	50	1
8937687	Omskiy-6	Rusya Fed.	3.095	3.843	1030	50	3

Ek Tablo 9. 2015 yılında Samsun limanına gelen gemilerin teknik bilgileri

İMO No	Gemi Adı	Bayrağı	Gros	Dwt	Ana Mak. Gücü(kW)	Jen Gücü (kW)	Sefer sayısı
8942577	Catharine	Comoros	3.969	5.124	1324	160	2
8942931	Rosewood	Belize	5.096	6.049	1320	100	1
8943088	Prime	Kamboçya	2.452	3.329	1030	80	3
8943416	Altair	Sierra Leone	3.131	3.757	1030	50	2
8943428	Smart	Kamboçya	2.597	3.038	1030	50	2
8943478	Onix	Rusya Fed.	2.532	3.238	1030	50	3
8945086	Victor Martynenko	Rusya Fed.	5.088	5.346	1760	100	3
8949367	Sapphire	Belize	5.096	6.165	1320	100	1
8949434	Leonid Khotkin	Rusya Fed.	4.997	5.446	1760	100	2
8951346	Sympathy	Belize	5.096	6.062	1320	100	3
8951396	Kapitan Matveev	Rusya Fed.	2.463	3.197	1030	50	1
8951413	Zakamsk	Comoros	2.406	3.328	485	100	1
8954946	Akhmat Kadyrov	Rusya Fed.	4.963	5.479	1320	80	2
8955586	Apache	Malta	4.988	5.172	1760	50	1
8955720	Comanche	Malta	4.988	5.172	1760	50	2
8957132	Lazurit	Kamboçya	2.597	3.027	1030	50	1
8959154	Volgo-Don 235	Rusya Fed.	4.963	5.618	1320	80	2
8959180	Volgo-Don 211	Rusya Fed.	4.963	5.250	1320	100	2
8959219	Capitan Korchin	Rusya Fed.	4.963	5.659	1400	100	2
8962022	Evgeniy S.	Rusya Fed.	4.997	5.375	1760	100	1
8963181	Chalsı	Kamboçya	4.994	5.534	1470	180	2
8966224	Sazan	Türkiye	629	1.210	227	25	2
8970615	Nazım İmamoğlu	Türkiye	978	1.649	984	80	2
8971188	Boris Pevkin	Rusya Fed.	4.997	5.446	1760	100	2
8971190	Aleksey N.	Panama	4.997	5.446	1720	100	1
8975976	Ümit-K	Türkiye	743	1.201	300	80	2
8989094	Bolaman	Türkiye	745	1.316	745	50	1
8989214	Petr Hamitov	Panama	4.972	5.354	1760	100	1
9000716	Elit	Türkiye	8.940	11.723	6590	700	2
9001112	Kafkametler	Türkiye	1.866	3.134	984	80	1
9001124	Feyza Genç	Türkiye	1.995	3.490	970	145	1
9001136	Necla Abla	Türkiye	4.988	7.416	3343	300	1
9001148	Dost-I	Türkiye	4.955	8.059	2680	278	5
9001162	Kazım Genç	Türkiye	2.880	4.586	1864	220	1
9003067	Syn Markab	İtalya	3.983	4.444	2427	450	1
9005857	Taylan Kalkavan	Türkiye	3.169	4.737	1864	220	4
9005869	Mavi Marmara	Türkiye	4.142	525	4400	400	1
9005895	Kaptan Cevdet	Türkiye	1.572	2.751	984	80	2
9005900	Hacı Zeki Güçlü	Türkiye	999	2.060	984	80	5

Ek Tablo 10. 2015 yılında Samsun limanına gelen gemilerin teknik bilgileri

İMO No	Gemi Adı	Bayrağı	Gros	Dwt	Ana Mak. Gücü(kW)	Jen Gücü (kW)	Sefer sayısı
9007001	Sea Master S	Palau	3.978	5.810	2640	270	1
9007104	Yığıt	Malta	3.222	4.864	2940	272	2
9011961	Neptune	Cook Islands	2.236	3.774	1030	160	3
9016155	Mert Kalkavan	Türkiye	4.878	8.185	2980	250	1
9034743	Ayşenaz	Türkiye	5.401	9.108	3700	400	6
9035292	Ahmet Telli	Türkiye	4.065	6.025	2940	390	2
9037276	Adatrans	Türkiye	6.167	9.205	3837	160	1
9040883	Gaschem Jümme	Liberya	4.822	6.332	3300	125	1
9040936	Atasoylar	Türkiye	2.966	5.033	1838	336	1
9040950	Güneyin	Türkiye	660	1.185	492	60	3
9041124	Umit G	Türkiye	2.805	4.495	1486	120	1
9045613	Tk Rotterdam	Liberya	6.036	8.861	4500	443	1
9045663	H.Kaptan	Türkiye	4.293	6.304	1600	240	1
9045742	Ostra	Türkiye	4.422	6.585	2900	292	1
9053907	Lıva	Cook Islands	3.564	4.151	2650	310	5
9055931	Salacak	Panama	7.708	14.723	4480	384	1
9057252	Baltyskiy 202	Belize	2.506	3.691	1740	177	1
9057305	Rhone	Vanuatu	2.938	4.202	1938	336	2
9057317	M.N.Eregli	Malta	2.319	3.060	1160	244	1
9057513	Hitachi	Panama	8.357	5.517	19500	1100	4
9061265	Archer	Cook Islands	3.992	6.153	2175	1200	1
9062283	Najva	İran	1.387	2.500	882	100	1
9062295	Hacı Ali Sarı	Türkiye	16.712	28.467	5735	1000	1
9067582	Ldr Sakine	Panama	4.193	5.401	2145	240	5
9070503	Saadet	Malta	2.598	3.092	1800	245	1
9071571	Steel Wisdom	Liberya	27.011	46.641	7428	480	1
9075462	Ömerbey-I	Türkiye	627	1.178	1030	80	1
9076466	Canopus	Saint Vincent	4.991	6.207	1940	150	1
9080986	Suna	Rusya Fed.	2.889	4.143	1600	200	1
9083328	Kadet	Rusya Fed.	4.110	4.985	1940	150	2
9085900	Ayyıldız	Panama	10.490	16.852	3510	530	2
9087104	Magellan	Rusya Fed.	4.110	4.885	1940	150	1
9094157	Feofan Shokhrev	Belize	4.972	5.376	1720	100	1
9100152	Gouweborg	Hollanda	2.769	4.182	2330	165	1
9101637	Captainyannis L	Malta	26.828	43.683	8289	600	1
9103738	Ym Hazar	Türkiye	2.658	3.200	2950	203	14
9103805	Ym Aral	Türkiye	2.658	3.268	2950	203	11
9104811	Sakar	Malta	13.957	21.591	8000	600	1
9106443	Nicolas A	Türkiye	8.633	9.319	10460	1000	1

Ek Tablo 11. 2015 yılında Samsun limanına gelen gemilerin teknik bilgileri

İMO No	Gemi Adı	Bayrağı	Gros	Dwt	Ana Mak. Gücü(kW)	Jen. Gücü (kW)	Sefer sayısı
9107667	Olga Topic	Liberya	26.250	45.483	7428	480	1
9110286	Hanhai	Panama	26.063	45.644	7286	400	1
9116084	Su	Türkiye	5.447	8.258	2950	203	1
9118185	Onyx-T	Panama	3.368	4.973	2225	375	15
9119361	Surgut	Rusya Fed.	4.110	4.916	1940	150	2
9119373	Sioux	Malta	4.967	5.177	1740	160	1
9120384	Varna	Bulgaristan	7.094	7.954	2985	450	1
9120827	Recep Reis 1	Türkiye	1.127	1.771	740	60	1
9121857	Abanoz	Tuvalu	3.999	5.277	3960	460	10
9125413	Kuleli	Türkiye	5.124	5.586	3090	600	3
9127162	Altar	Cook Islands	2.840	4.948	1280	100	5
9127502	As Mars	Marshall Adl.	14.241	18.395	9700	1000	2
9132492	Bogdan	Malta	10.220	14.011	5180	500	1
9133355	Caspian Wind	Rusya Fed.	2.813	3.837	1740	160	1
9133757	Topkapı	Panama	7.708	10.467	4480	400	2
9133836	Prins Maurits	Hollanda	13.500	18.713	8600	900	1
9133903	Hılamaya	Rusya Fed.	4.955	6.225	1940	160	2
9135652	Evanthia	Malta	25.503	43.229	7200	700	1
9136371	Manı	Panama	2.077	3.000	2900	187	3
9136864	Derya Aytekin	Panama	4.358	6.830	2794	600	2
9137222	Mekhanik C.	Ukrayna	2.842	3.820	2900	150	4
9138329	Hamburg	Bahamalar	15.067	1.474	3480	2760	1
9143623	Danadı 1	Rusya Fed.	4.955	6.207	1940	150	2
9145360	Emine Anne	Türkiye	884	1.602	750	72	1
9146003	Steel Integrity	Liberya	26.586	48.224	7286	400	1
9146388	Thor Wind	Singapur	25.889	39.087	8580	840	1
9151515	Adastar	Liberya	15.868	21.146	4894	400	1
9156204	Prastos	Vanuatu	4.955	6.207	1940	300	2
9159830	Tere Moana	Bahamalar	3.504	450	2970	330	1
9165944	Bravo Supporter	Cebelitarık	1.109	1.265	1200	150	11
9166508	Gündem-I	Türkiye	3.379	5.225	2250	255	1
9169732	Dilek	Cook Islands	2.905	4.463	1800	100	1
9174787	Sinan Atasoy	Türkiye	2.491	4.448	1100	128	1
9175169	Azov Mariner	Malta	4.606	6.600	1800	220	1
9175212	Rıroil 4	Malta	4.606	6.623	1800	232	8
9176668	Resounder	Liberya	26.136	45.724	7171	500	1
9181728	Fortune Express	Türkiye	18.406	30.109	5730	1000	7
9183489	Ece S	Panama	3.862	5.767	1800	600	1

Ek Tablo 12. 2015 yılında Samsun limanına gelen gemilerin teknik bilgileri

İMO No	Gemi Adı	Bayrağı	Gros	Dwt	Ana Mak. Gücü(kW)	Jen Gücü (kW)	Sefer sayısı
9184823	Flex Emden	Antiqua	2.999	5.057	2540	135	1
9195286	Ocean Prince	Liberya	29.688	50.655	10473	1000	1
9195561	Minstrel	Saint Vincent	1.552	1.730	1030	80	1
9195767	Beaumotion	Hollanda	2.545	3.828	1520	250	1
9195913	Burak	Panama	3.660	5.762	2400	184	1
9199830	Genco Progress	Hong Kong	18.036	29.952	6393	450	1
9200029	Mehmet Ünlü	Türkiye	4.937	7.860	2880	245	1
9203710	St. Constantine	Malta	3.467	4.520	1800	174	3
9204702	Tracer	Hollanda	6.714	8.734	7800	548	1
9204726	Traveller	Hollanda	6.714	8.030	7800	548	1
9210270	Nordkap	Antiqua	6.204	8.150	4000	380	1
9211107	Harmony S	Panama	4.362	6.687	2794	600	3
9212785	Necati Çavuşoğlu	Türkiye	1.868	3.171	853	288	1
9216688	Tai Health	Panama	28.615	51.008	9600	520	1
9220421	Epic Balta	Singapur	4.807	5.076	3900	600	1
9225512	Santa Pacific	Panama	16.848	28.520	5840	500	1
9226695	Semela	Comoros	6.272	7.071	6000	390	1
9226700	Panthera J	Liberya	6.275	7.072	6000	390	1
9227211	İstanbul Ka	Türkiye	3.511	5.654	1850	400	2
9227962	Solitaire 1	Panama	15.609	24.997	6156	800	1
9228227	Sea Moon	Liberya	17.431	28.500	5884	500	1
9234202	El Condor Pas	Panama	20.157	33.476	6620	1000	1
9235842	Kuzguncuk	Türkiye	5.255	5.223	4200	441	7
9235957	Starway	Liberya	17.784	28.107	7098	500	1
9236262	Pacoba	Portekiz	10.308	12.301	10500	3000	15
9247601	Sv.Apostol Andrey	Rusya Fed.	4.974	7.250	2160	160	2
9247625	Svyatitel Aleksiy	Rusya Fed.	4.974	5.440	2160	160	2
9249025	Aec Diligence	Bahamalar	19.882	31.642	7000	1200	1
9250397	Fitburg	Saint Vincent	6.378	9.777	3960	244	1
9260081	Mount Olympus	Marshall Adl.	22.515	39.816	7980	600	1
9263174	Mount Mckinney	Marshall Adl.	22.518	39.997	7980	600	1
9266188	Sea Lady	Marshall Adl.	27.986	50.246	8090	480	1
9266906	Papua	Liberya	19.796	31.817	6620	500	1
9268289	Alev Kaman	Türkiye	2.554	3.667	1900	230	4
9269295	Maestro Niyazi	Azerbaycan	4.953	5.885	2200	278	1
9269934	Uluç Ka	Türkiye	3.981	5.468	2400	240	21
9281499	Heroi Stakhorskyı	Ukrayna	5.197	6.315	1935	236	2
9281504	Dmytro K.	Ukrayna	5.197	6.315	1935	236	1
9281516	Oles Honchar	Ukrayna	5.197	6.315	1935	236	1

Ek Tablo 13. 2015 yılında Samsun limanına gelen gemilerin teknik bilgileri

İMO No	Gemi Adı	Bayrağı	Gros	Dwt	Ana Mak. Gücü(Kw)	Jen Gücü (Kw)	Sefer sayısı
9282091	Apollo Lynx	Antiqua	2.914	4.294	1800	220	1
9284506	Chris Gr	Malta	30.632	55.715	8200	800	1
9286449	Msc Hoggar	Türkiye	8.656	11.643	5920	500	12
9290517	Lisca Bianca M.	İtalya	23.240	37.349	9460	740	10
9290828	Byron	Marshall Adl.	23.298	37.252	9460	740	2
9294460	Ukrainets	Rusya Fed.	4.182	5.499	2040	160	1
9296743	V Fulmar	Filipinler	29.739	52.307	8000	1400	1
9297125	Ulus Star	Rusya Fed.	2.614	3.737	1290	100	1
9299214	Ottomana	İtalya	18.034	27.300	7620	900	3
9304382	Tai Hunter	Panama	30.669	55.418	8200	520	1
9310331	Orhan Bayraktar	Türkiye	4.703	6.139	2880	362	1
9314442	Chelsea-2	Malta	5.166	6.247	1470	100	6
9314882	Amphitrite	Liberya	23.325	39.378	9698	660	1
9314894	Arion	Liberya	23.325	39.378	9698	800	1
9314973	Cma Cgm L.	Liberya	28.927	39.295	25270	1680	1
9315800	Aegeas	Liberya	23.325	34.999	9698	660	2
9315898	Byzantion	Yunanistan	23.310	37.275	9480	800	1
9318254	Sena Kalkavan	Marshall Adl.	10.308	12.477	10000	570	10
9319947	Safiye Ana	Türkiye	2.313	3.533	1095	80	1
9323651	Ditzum	Cebelitarık	3.173	4.525	2900	100	1
9326653	Sea Phantom	Marshall Adl.	8.503	13.115	4440	550	1
9327310	Gizem Deniz S.	Marshall Adl.	3.934	5.795	2995	390	2
9330276	Pacaya	Antiqua	9.957	13.632	9730	1500	1
9330513	Satie	Malta	28.616	39.276	25000	1680	1
9331452	Rusich - 3	Rusya Fed.	4.970	5.500	2280	160	8
9332066	Sylvie	Hong Kong	22.954	26.348	7980	600	1
9333553	Asiaborg	Hollanda	11.860	16.937	7800	600	1
9340855	Belorus	Rusya Fed.	4.182	5.489	2040	160	1
9343417	Warisa Naree	Tayland	32.661	53.839	9600	900	1
9344734	Eren C	Panama	6.177	10.300	2500	125	1
9345726	Azov Concept	Malta	6.100	8.023	2860	160	2
9347839	Drago J	Antiqua	7.223	8.034	5400	1920	1
9348326	Kazakh	Rusya Fed.	4.182	5.509	2040	172	3
9352169	Selin-S	Türkiye	2.244	3.335	1470	392	1
9352846	Futura Carrier	Panama	2.569	3.376	2400	150	2
9353072	Nakhchivan	Malta	5.684	6.933	2240	215	2
9356567	Ennio Marnix	Hollanda	2.999	4.550	2050	160	1
9356969	Mir Jalal P.	Malta	5.684	6.933	2240	212	1
9358759	Ali Akay	Türkiye	3.816	5.727	3000	230	1

Ek Tablo 14. 2015 yılında Samsun limanına gelen gemilerin teknik bilgileri

İMO No	Gemi Adı	Bayrağı	Gros	Dwt	Ana Mak. Gücü(kW)	Jen Gücü (kW)	Sefer sayısı
9359210	Asvira	Malta	1.972	3.346	1000	200	1
9361392	Chelsea-3	Malta	5.170	5.827	1700	130	2
9361988	Ulus Stream	Rusya Fed.	2.604	3.674	1470	160	1
9363986	Mykola Slavov	Ukrayna	5.197	6.355	1935	236	3
9364007	Sea Trader	Malta	5.197	6.355	1935	236	1
9366469	Furth	Marshall Adl.	10.308	12.477	10000	570	16
9368261	Professor Katsman	Rusya Fed.	4.970	5.465	2280	160	1
9368572	Mırzaga Khalilov	Malta	4.922	6.270	2460	294	1
9368601	Riad Ahmedov	Malta	4.922	6.354	2460	294	1
9373503	Spanaco Loyalty	Antiqua	2.990	5.000	1980	168	6
9375082	Palmalı C.	Malta	5.684	6.933	2240	212	1
9375290	Che	Tuvalu	2.996	5.093	2028	155	2
9375953	Clipper Trader	Bahamalar	19.972	30.486	6232	625	1
9379349	Michel A	Türkiye	17.687	22.014	13273	720	3
9379387	Claire A	Türkiye	17.687	22.028	13273	720	11
9382059	Naci Selimoğlu-1	Türkiye	2.991	5.227	1485	230	2
9382724	Saturnus	Norveç	30.273	50.300	9600	800	1
9382827	Metin Dadaylı	Türkiye	2.991	5.229	1485	230	1
9383730	Hatice Çavuşoğlu	Türkiye	7.008	10.975	2868	200	1
9383883	Nikolay Klinov	Malta	4.182	5.464	2100	180	3
9385427	Harun Konan	Türkiye	2.313	3.603	1850	244	2
9385532	Diane A	Türkiye	17.687	21.986	13280	720	9
9386158	Chelsea-5	Malta	5.216	6.008	1700	130	5
9386160	Chelsea-6	Malta	5.216	6.225	1700	130	7
9391804	Alpha	Malta	3.712	4.706	1120	50	3
9393060	Ct Cork	Malta	6.764	12.000	5400	520	1
9394234	Souselas	Portekiz	14.116	20.700	8000	600	1
9395240	Ubc Luzon	Liberya	31.094	53.507	8600	900	1
9395616	Turnberry Kontor	Marshall Adl.	9.940	13.856	9730	600	3
9396452	Nazım Bey	Türkiye	2.102	3.260	1140	146	1
9397171	Australiaborg	Hollanda	11.864	17.355	7800	600	1
9397420	Ayşe Naz B.	Türkiye	15.479	21.417	11060	800	5
9398046	Cfl Prudence	Hollanda	4.106	6.529	1960	160	1
9398632	Gözde Bayraktar	Türkiye	15.479	21.417	11060	800	25
9400899	Clipper Kamoshio	Panama	20.236	32.225	6620	900	1
9403487	Gelius 2	Rusya Fed.	2.678	3.557	1470	160	2
9404235	Odertal	Antiqua	3.183	4.507	1800	165	1
9405784	Zuga	Türkiye	4.598	6.433	2970	500	1
9406128	Cs Crystal	Bahamalar	19.972	30.477	6232	625	1

Ek Tablo 15. 2015 yılında Samsun limanına gelen gemilerin teknik bilgileri

İMO No	Gemi Adı	Bayrağı	Gros	Dwt	Ana Mak. Gücü(kW)	Jen Gücü (kW)	Sefer sayısı
9407029	Modulus 1	Saint Vincent	2.995	4.416	1850	310	3
9407213	Filyoz	Malta	4.034	5.701	2720	400	3
9409168	Marycam Swan	Panama	16.808	16.800	8580	2500	3
9409754	Amurskiy Zaliv	Malta	4.970	5.465	2280	160	1
9411862	Tfm 1	Rusya Fed.	5.775	6.698	4100	475	1
9415959	Bernard A	Türkiye	17.687	21.988	13280	740	1
9418896	Anittepe-S	Türkiye	2.997	5.322	1920	232	1
9423786	Kurpie	Bahamalar	24.109	37.965	7500	600	1
9429742	Atlantis Dweller	Barbados	3.346	1.750	600	1200	4
9430624	Oruba	Panama	7.238	10.600	3824	284	3
9431434	Se Panthea	Singapur	9.627	12.748	5400	700	1
9438054	Delphi Ranger	Bahamalar	31.130	54.270	9480	900	1
9442108	Siya	Panama	7.180	10.474	3824	259	1
9445411	Zeynep Ka	Türkiye	4.347	6.276	2640	426	1
9449871	Lady Salha	Marshall Adl.	19.999	30.124	6232	687	1
9451355	Da Hong Xia	Hong Kong	20.454	28.378	6810	600	1
9454187	Nord Trust	Panama	31.232	55.693	9480	1500	1
9457878	Ruby-T	Panama	12.890	21.377	6900	800	1
9462859	Kapitan Chekha	Malta	5.223	5.774	1700	150	1
9466611	Ovit	Malta	5.253	10.300	5400	520	1
9466879	Saratov	Marshall Adl.	33.044	56.830	9480	600	1
9467160	Pacific Winter	Liberya	15.549	22.378	9730	500	1
9467952	Sam Panther	Hong Kong	21.650	33.395	6480	1800	1
9472713	Akar Pazar	Panama	6.001	8.500	2970	250	1
9473975	Atlas B	Türkiye	3.798	5.418	2060	200	1
9476680	Georgios P	Yunanistan	33.044	57.052	9480	600	1
9480370	Beylerbeyi	Türkiye	7.893	8.680	5960	530	8
9481099	Fadelsia	Liberya	23.460	35.896	7500	600	1
9481738	Ommax	Comoros	3.298	3.794	1700	250	2
9482017	Olimpia	Rusya Fed.	5.172	6.820	2300	200	2
9487380	Anzer	Türkiye	3.308	4.995	2225	375	2
9488645	Boreas	Antiqua	6.569	8.090	2500	244	1
9492634	Chelsea-7	Malta	5.231	6.320	1700	160	2
9493377	Kemal Ka	Türkiye	8.705	13.581	3824	436	20
9497000	Sunrose E	İtalya	8.890	13.050	3310	331	1
9498248	Lyulin	Malta	19.906	30.000	6840	800	1
9498286	Northern Dancer	Cebelitarık	22.523	34.570	6480	470	1
9499826	T.Sevgi	Türkiye	7.318	10.983	2225	375	1
9506409	Navin Harrier	Marshall Adl.	5.087	7.390	2500	250	1

Ek Tablo 16. 2015 yılında Samsun limanına gelen gemilerin teknik bilgileri

İMO No	Gemi Adı	Bayrağı	Gros	Dwt	Ana Mak. Gücü(kW)	Jen Gücü (kW)	Sefer sayısı
9507788	E.R. Brighton	Liberya	32.672	55.783	8600	720	1
9508378	Sude-S	Türkiye	2.802	3.557	1960	450	16
9508639	Nehir	Panama	3.556	4.488	1960	400	1
9512290	New Ascent	Panama	43.025	82.179	9710	1200	1
9518220	Noordvliet	Hollanda	2.597	3.789	1520	200	1
9519523	Epıc Balı	Singapur	5.296	6.022	3900	450	3
9521368	Flinter Rose	Hollanda	3.603	5.609	1980	160	1
9522063	Hıdalga	İtalya	7.988	11.781	4100	400	1
9523756	New Gemını	Malta	2.994	5.285	1765	120	1
9528146	Uzeyır Hajibeylı	Azerbaycan	4.182	5.491	2030	180	1
9530955	Angy R	Bahamalar	22.733	36.903	6480	600	1
9536052	Geervliet	Hollanda	2.549	3.800	1520	250	1
9536181	Spectra	Liberya	2.981	5.168	1765	120	1
9538103	Barbaros H.	Türkiye	4.711	0	11900	1000	1
9543316	Navın Osprey	Marshall Adl.	5.087	8.000	2500	250	1
9547570	Emin Reis	Türkiye	4.165	6.624	2610	420	1
9550254	Sagittarius	Marshall Adl.	17.025	28.508	5850	1000	1
9556844	Marina F	Malta	15.545	25.000	5400	600	1
9557393	Nortrader	Antıqua	1.934	2.600	2326	160	2
9558581	Muharrem Dadaylı	Türkiye	8.601	11.719	3000	245	1
9558945	Beykoz	Türkiye	7.891	8.600	5970	1000	8
9559169	Laurus	Moldovya	3.068	5.480	1280	100	2
9564970	Garip Baba	Malta	5.857	8.649	2610	300	2
9565467	Sultan Atasoy	Türkiye	4.807	6.635	2000	230	1
9577991	Js Caesar	Singapur	5.036	4.986	3000	300	2
9580053	Patria	Liberya	19.785	32.069	6840	800	1
9584798	Oriental Dragon	Hong Kong	22.458	35.000	6480	465	1
9584994	Amisos	Malta	5.857	8.639	2610	300	4
9587154	Western Maple	Hong Kong	20.867	32.492	6480	465	1
9593311	Vsc Triton	Liberya	31.540	56.300	8890	1200	1
9595383	Charlie	Marshall Adl.	22.429	34.168	6480	600	1
9595840	Alithia	Malta	22.223	34.022	6480	570	1
9597111	Hanjın Santana	Panama	34.531	58.627	8600	600	1
9598828	Neva Leader 2	Rusya Fed.	5.686	7.154	2400	200	5
9599341	Svl Pride	Rusya Fed.	4.793	7.111	2400	200	1
9602186	Graig Rotterdam	İngiltere	24.187	34.898	7900	530	1
9603685	Jin Bo	Hong Kong	32.964	57.000	9480	600	1
9604299	Bao Ning Ling	Çin	28.780	47.443	8090	800	1
9607643	Zefirea	İtalya	25.923	34.990	10626	720	6

Ek Tablo 17. 2015 yılında Samsun limanına gelen gemilerin teknik bilgileri

İMO No	Gemi Adı	Bayrağı	Gros	Dwt	Ana Mak. Gücü(kW)	Jen Gücü (kW)	Sefer sayısı
9608386	Da Tai	Hong Kong	22.566	29.881	9300	600	1
9611101	Tyumen I	Kamboçya	5.223	6.303	1700	150	1
9612844	Gaz Dynamic	Marshall Adl.	5.296	6.044	3900	400	13
9614830	Şehnaz Ka	Türkiye	7.087	10.609	2610	320	1
9618719	Vladimir Z.	Rusya Fed.	5.686	7.240	2400	200	1
9618721	Anatoliy Sidenko	Rusya Fed.	5.686	7.000	2400	200	1
9621883	Adfines East	Malta	24.167	36.940	7200	700	2
9622758	Ym Amazon	Malta	7.370	11.500	3360	350	1
9624328	Id Copenhagen	Panama	17.027	28.206	5850	800	1
9626156	Vectis Isle	Isle Of Man	7.227	10.199	3000	275	1
9628013	Kurtulus	Türkiye	3.404	5.300	1600	255	2
9629809	Zuidvliet	Hollanda	2.597	3.789	1520	200	1
9631383	Amı	Bahamalar	24.501	39.310	8600	900	1
9633549	Shovket A.	Malta	4.684	7.110	2400	350	1
9638408	Schuyler Trader	Hong Kong	23.405	36.000	6400	650	1
9642148	Tai Success	Panama	34.775	61.486	8450	550	1
9643219	Western Eyde	Panama	31.882	55.816	7390	800	1
9643233	Azov Future	Saint Vincent	9.071	12.014	2940	221	1
9645011	Vf Tanker-12	Rusya Fed.	5.075	7.025	2400	200	3
9650822	Oriente Gloria	Panama	34.800	61.425	8450	1000	1
9653812	Ym Everest	Malta	11.594	16.500	7800	600	1
9657090	Variety Voyager	Malta	1.593	200	7900	720	1
9683740	Lady Leila	Rusya Fed.	5.075	6.980	2400	200	1
9687992	Glard-3	Rusya Fed.	4.794	6.407	2400	200	3
9690509	Alam Makmur	Singapur	31.884	55.865	7390	1200	1
9697507	Epic St Croix	Singapur	4.292	4.950	2750	800	2
9700055	Tiger Shanghai	Hong Kong	36.449	63.512	8050	1800	1
9732943	Tr Omaha	Marshall Adl.	36.353	63.446	8050	1800	1
9747390	Sth Athens	Marshall Adl.	34.551	60.508	7800	1800	1

ÖZGEÇMİŞ

Fatih ALVER 1985 yılında Ordu'da doğdu. İlköğretimini Utku Acun İlköğretim Okulu'nda 1999 yılında tamamladı. Aynı yıl Ordu Fatih Lisesi'nde (YDA) lise öğrenimine başladı ve 2003 yılında mezun oldu. Üniversite öğrenimine 2004 yılında, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sürmene Deniz Bilimleri Fakültesi, Gemi İnşaatı Mühendisliği bölümünde başladı ve 2009 yılında bu bölümü bitirdi. Üniversite hayatından sonra askerlik görevine kadar bir süre tersanelerde gemi proje mühendisi olarak çalıştı. 2011 yılında askerlik görevini tamamladıktan sonra 2012 yılına kadar farklı tersanelerde gemi projelerinde görev aldı. 2013 yılı Şubat ayında Ordu Üniversitesi, Fatsa Meslek Yüksekokulu, Motorlu Araçlar ve Ulaştırma Teknolojileri Bölümünde öğretim görevlisi olarak akademik görevine başladı.

Halen Ordu Üniversitesi, Fatsa Meslek Yüksekokulu Gemi İnşaatı Programı'nda öğretim görevlisi olarak çalışmakta olan Fatih ALVER, evli ve İngilizce bilmektedir.